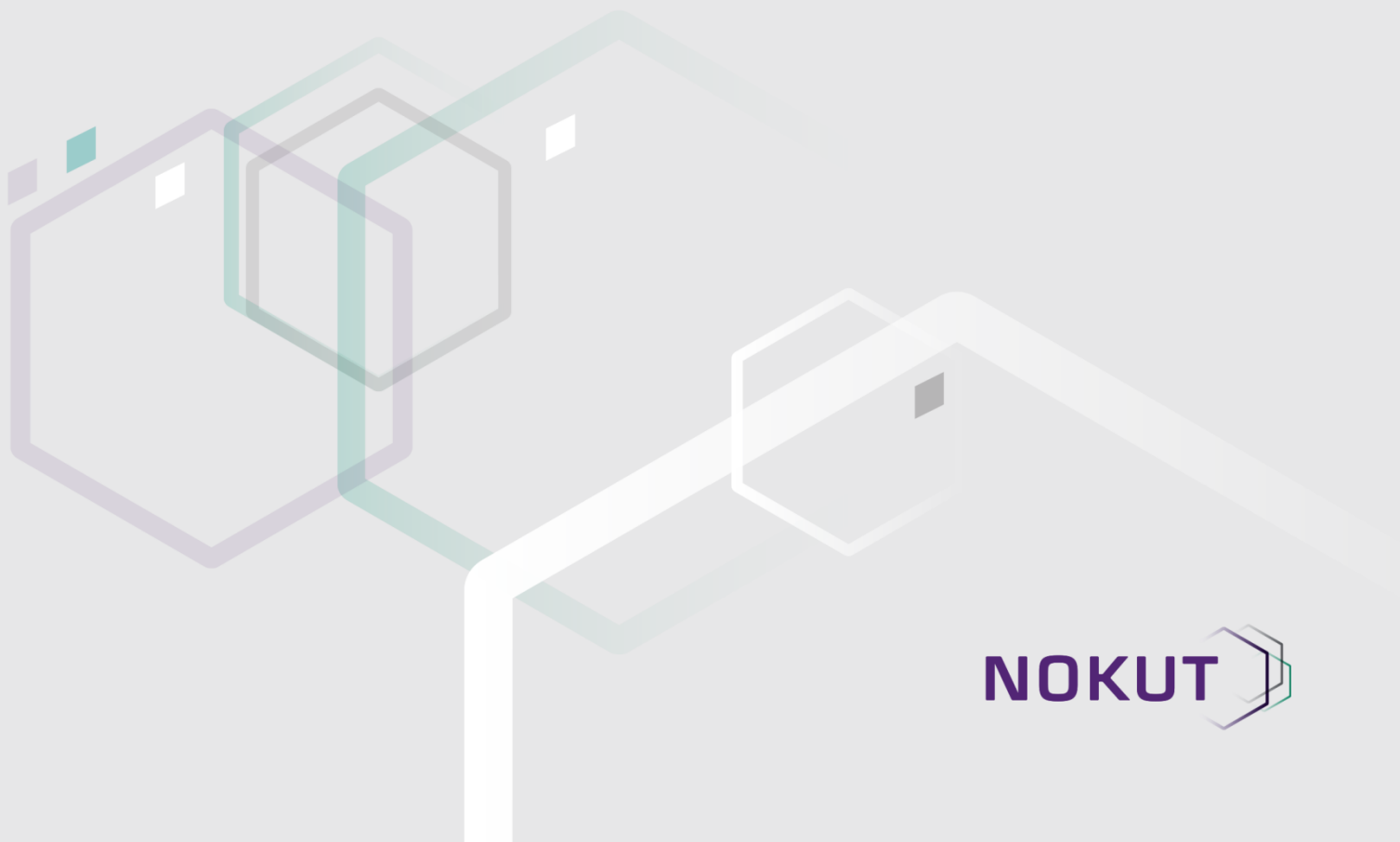

Panelvurdering av overordnede læringsutbyttebeskrivelser

Søknader om nye fagskoleutdanninger 2014

Oktober 2014

NOKUT

Tittel:	Panelvurdering av overordnede læringsutbyttebeskrivelser
	Søknader om nye fagskoleutdanninger 2014
Nivå/fagskolepoeng:	NKR-nivå 5
Sakkyndige:	Vår 2014: Martin Bayer, Martin Christopher Bould, Marta Grongstad, Sunniva Haugen og Morten Flate Paulsen Høst 2014: Helle Korshøj Bendixen, Martin Christopher Bould, Marta Grongstad, Morten Flate Paulsen og Gabriella Maria Tranell
Dato:	29. oktober 2014
NOKUTs saksnummer	14/85

Forord

NOKUT gjennomfører i 2014 et forsøk hvor vi deler opp den sakkyndige vurderingen av en godkjenningssøknad i to. I den første delen vurderer et panel om den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) i den aktuelle søknaden er utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Panelet for søkerrunden våren 2014 har bestått av fem sakkyndige:

- Instituttleder/lektor Martin Bayer, Institut for Kultur og Identitet ved Roskilde Universitet
- Seniorrådgiver Martin Christopher Bould, Ciber Norge AS
- Studieleder Marta Grongstad, Universitetet i Tromsø
- Professor i gruvedrift ved institutt for geologi og bergteknikk Sunniva Haugen, NTNU
- Rektor / daglig leder Morten Flate Paulsen, Campus NooA

I søkerrunden høsten 2014 kunne Martin Bayer og Sunniva Haugen ikke delta. Disse to ble erstattet med:

- Kvalitetskonsulent Helle Korshøj Bendixen, KEA – Københavns Erhvervsakademi
- Førsteamanuensis Gabriella Maria Tranell, NTNU

Disse dekker i så stor grad som mulig bredden av fagområder. Panelet har til sammen erfaring med utvikling og vurdering av læringsutbyttebeskrivelser, og flertallet av panelet har erfaring som sakkyndige for NOKUT. Panelet har vurdert de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene i søknader om godkjenning av fagskoleutdanninger i 2014. De har altså ikke foretatt en faglig vurdering av læringsutbyttet, og heller ikke gått inn i utdanningenes studieplaner eller øvrig dokumentasjon. Se vedlegg 1 for beskrivelse av de sakkyndiges kompetanse.

Denne rapporten bidrar til å klargjøre for fagskolesektoren hvilke standarder NOKUT legger til grunn i vurderingen av overordnede læringsutbyttebeskrivelser, og hvordan vi vurderer søknadene mot våre krav. Rapporten har vært grunnlag for den informasjonen NOKUT har gitt fagskolene i 2014. Dette er et ledd i NOKUTs arbeid med å bidra til å heve utdanningskvaliteten i norsk fagskoleutdanning. Vi anbefaler derfor alle fagskoler og søkere om å lese rapporten. Panelets og NOKUTs vurderinger og konklusjoner står i kapittel 4.

Oslo, 29. oktober 2014

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Innledning	1
1.1	Krav til læringsutbyttebeskrivelser i en søknad om godkjenning av fagskoleutdanning	1
1.2	Saksbehandlingsfeilen.....	2
1.3	Oversikt over vurderinger – vår 2014	3
1.4	Oversikt over vurderinger – høst 2014	3
2	Søknader om nye utdanninger – vår 2014	4
2.1	AOF Telemark og Vestfold, Kontor-, salg - og serviceledelse.....	4
2.2	Astrologiskolen Herkules (tre utdanninger).....	7
2.3	Christian Thams fagskole, Vannteknikk	11
2.4	Fagskolen Innlandet, Bygningsvern, vedlikehold og rehabilitering	14
2.5	Fagskolen Innlandet, Grovfôrbasert husdyrproduksjon tilknyttet fjellandbruk.....	16
2.6	Fagskolen Innlandet, Sauehold og lokal foredling.....	19
2.7	Folkeuniversitetet Sør-Øst, Folkehelsearbeid	22
2.8	Folkeuniversitetet Sør-Øst, Livsstils- og kroniske sykdommer.....	24
2.9	Folkeuniversitetet Øst, Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming.....	27
2.10	RP Services AS, Petroleumsteknologi med fordypning i boring.....	30
2.11	Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Barn med særskilte behov	32
2.12	Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Helseadministrasjon og pasientrettede IKT-systemer	34
2.13	Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Omsorg for mennesker med nevrologiske lidelser	37
2.14	Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Spesialrenhold i helsetjenesten.....	40
2.15	Studieforbundet AOF Norge, Barn med særskilte behov	43
2.16	Studieforbundet Folkeuniversitetet, Driftsleder Bygg	45
2.17	TISIP, IT drift og infrastruktur	47
2.18	Tunsberg Medisinske Skole AS, Soneterapi.....	49
3	Søknader om nye utdanninger - høst 2014	51
3.1	AOF Haugaland, Demensomsorg	51
3.2	AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Ernæring i pleie og omsorgstjenester	53
3.3	AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Kontor-, salg- og serviceledelse	55

3.4	AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming.....	58
3.5	Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet.....	60
3.6	Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del I	62
3.7	Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del II	64
3.8	Chr. Thams fagskole, Mjølkeproduksjon og driftsledelse	66
3.9	Chr. Thams fagskole, Vannteknikk.....	68
3.10	eCademy, Skoleadministrasjonssekretær	70
3.11	eCademy, Team- og relasjonsledelse.....	72
3.12	Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Entreprenørskap i landbruket.....	74
3.13	Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Grovfôrbasert husdyrproduksjon for fjellandbruket	77
3.14	Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Sauehold og lokal foredling	80
3.15	Fagskolen Oslo Akershus, Sterilforsyning i helsetjenesten	82
3.16	Fagskolen Oslo Akershus, Veiledning av lærlinger - for instruktører og faglige ledere - med ansvar for opplæring i bedrift	85
3.17	Fagskolen Tinius Olsen, BIM fordypning konstruksjon og installasjon	87
3.18	Fagskolen i Sogn og Fjordane, avdeling Førde, Fagretning bygg og anlegg med fordypning klima, energi og miljø (KEM).....	90
3.19	Folkeuniversitetet ØST, Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming.....	93
3.20	Handelsinstituttet, Logistikk-koordinator	96
3.21	Handelsinstituttet, Markedskoordinator	98
3.22	Handelsinstituttet, Regnskapskonsulent.....	100
3.23	Hydraulikkskola, Fagtekniker Hydraulikk.....	102
3.24	Norsk Sommelier Utdannelse DA - Norsk Sommelier Utdanning, Fagutdanning - Vinkelter.....	104
3.25	RP Services AS Avd. Sørlandet Petroleum Tekniske skole, Petroleumsteknologi med fordypning i boring	106
3.26	Steinkjer fagskole, Teknisk fagskole i brann-, beredskaps- og redningstjeneste.....	109
3.27	Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Forpleiningsleder i maritim sektor	111
3.28	Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Helseadministrasjon	113
3.29	Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Spesialrenhold	115

4	Betraktninger fra panelet og NOKUT	117
4.1	Generelle betraktninger fra sakkyndigpanelet – vår 2014	117
4.2	NOKUTs betraktninger etter første del av forsøket – vår 2014.....	119
4.3	Panelets råd til sektoren – høst 2014.....	120
4.4	NOKUTs betraktninger etter andre del av prosjektet – høst 2014.....	124
	Vedlegg 1 Beskrivelse av medlemmene i panelet.....	126

1 Innledning

Våren 2014 møtte panelet 3. og 4. mars 2014. Møtene resulterte i en rapport som ble publisert på NOKUTs nettsider og brukt i NOKUTs veiledning av fagskolene. Rapporten inneholder en konsensusvurdering av læringsutbyttebeskrivelsene (LUBene) for alle søknadene om godkjenning av fagskoleutdanning som kom inn til søknadsfristen 15. februar 2014, som per 3. mars ble ansett å fylle de generelle forutsetningene for å bli behandlet.¹ Rapporten inneholdt også vurderinger av LUB fra 13 nasjonale planer for de tekniske fagskolene, og NOKUTs oppsummeringer etter første del av forsøket.

Høsten 2014 møtte panelet 1. og 2. oktober 2014. Panelet vurderte disse dagene overordnet LUB for søknader som kom inn til søknadsfristen 15. september 2014. Vi har samlet resultatene og vurderingene fra disse møtene sammen med rapporten fra våren. Denne rapporten inneholder en konsensusvurdering av de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene for alle søknadene om godkjenning av nye fagskoleutdanninger i 2014².

Samlet har panelet gjennom disse to rundene bestått av en faglig bred gruppe med erfaring fra vurdering av læringsutbyttebeskrivelser i Norge, Danmark og Sverige. Flere av våre mest erfarne sakkyndige har vært medlemmer i panelet.

NOKUT forventer at bruken av panelvurdering vil føre til en mer konsistent søknadsbehandling på tvers av fagområder. I tillegg forventer vi at rapporten gir gode råd til fagskolene om hvordan de kan utarbeide læringsutbyttebeskrivelser av høy kvalitet. Forsøket skal evalueres i oktober 2014, og funnene i evalueringen vil presenteres på NOKUTs fagskolekonferanse 2. og 3. desember 2014.

For hvert underkapittel i kapittel 2 og 3 har vi limt inn den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen som tilbyderen har oppgitt i søknaden. Sakkyndigpanelet har kun forholdt seg til denne beskrivelsen og har ikke sett på andre deler av søknaden eller studieplanen. Teksten i den grå rammen under overskriften «Ytterligere kommentarer» er hentet fra søknadsskjemaet. Her blir tilbyderen bedt om å gi en begrunnelse dersom de har valgt deskriptorer fra andre nivåer eller utelatt noen av de generiske deskriptorene fra NKR. Teksten under den grå boksen er tilbyders begrunnelse eller kommentar til spørsmålet.

1.1 **Krav til læringsutbyttebeskrivelser i en søknad om godkjenning av fagskoleutdanning**

Sakkyndigpanelet har vurdert om de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene er utformet i tråd med NKR, og om de er egnet for ytterligere faglig vurdering. I henhold til NOKUTs mandat skulle de vurdere:

- **Struktur:** En læringsutbyttebeskrivelse skal være tydelig inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
- **Nivå:** Beskrivelsen av oppnådd kompetanse skal vise at utdanningen er på nivå 5.1 eller 5.2 i NKR. Læringsutbyttebeskrivelsen skal være «best fit», det vil si at læringsutbyttet samlet sett

¹ I ettertid fant NOKUT at søknadene fra Folkeuniversitetet Sør-Øst, Studieforbundet Folkeuniversitetet og Tunsberg Medisinske Skole AS ikke tilfredstilte forutsetningene for videre behandling.

² For å gjøre rapporten mer tilgjengelig, har vi ikke tatt med LUBene fra de nasjonale planene, siden disse ikke skal godkjennes av NOKUT, og heller ikke gav mye informasjon utover det LUBene fra søknadene gir.

skal ligge på nivå 5.1 eller 5.2. Dersom deler av læringsutbyttet ligger på lavere eller høyere nivå, skal tilbyder ha argumentert for dette i søknaden.

- Utformet som kompetansebeskrivelse: Læringsutbyttebeskrivelsen er en beskrivelse av hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.
- Faglig innhold/profil: Læringsutbyttebeskrivelsen skal kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. En som leser læringsutbyttebeskrivelsen må kunne få noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, og kunne bruke læringsutbyttebeskrivelsen til å skille mellom ulike studier. Læringsutbyttebeskrivelsen skal imidlertid ikke være så spesifikk at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet.

1.2 Saksbehandlingsfeilen

Da midtveisrapporten fra panelet var ferdigstilt våren 2014, fattet NOKUT vedtak om å avslå alle søknader der panelet hadde gitt en negativ konklusjon. Flere av disse klaget på vedtaket, og i klagene anførte de at NOKUT både skulle gitt tilbyderne mulighet til å uttale seg om de sakkyndige, og at NOKUT skulle gitt tilbyderne tilsvarsfrist.

NOKUT gjorde en ny vurdering, og konkluderte med at vi ikke hadde hjemmel for å gi avslag på grunnlag av panelets vurdering av LUB, siden tilbyderne ikke hadde fått uttale seg om panelets sammensetning og rapporten. Avslagene ble derfor omgjort i juni 2014. I brevene som gikk ut til de som hadde fått avslag, opplyste vi om at omgjøringen var grunnet i saksbehandlingsfeil, ikke at panelets vurderinger ikke var faglig godt begrunnet. Vi opplyste også om at vi så det som mer sannsynlig at en fornyet søknad med omarbeidet LUB ville ende med positivt vedtak. Vi omgjorde åtte vedtak. Av disse valgte én tilbyder å opprettholde søknaden sin, de sju andre søknadene ble trukket.

1.3 Oversikt over vurderinger – vår 2014

Kap.	Nye utdanninger	Konklusjon
2.1	AOF Telemark og Vestfold, Kontor-, salg - og serviceledelse	Tilfredsstillende
2.2	Astrologiskolen Herkules (tre utdanninger)	Tilfredsstillende
2.3	Christian Thams fagskole, Vannteknikk	Ikke tilfredsstillende
2.4	Fagskolen Innlandet, Bygningsvern, vedlikehold og rehabilitering	Tilfredsstillende
2.5	Fagskolen Innlandet, Grovfôrbasert husdyrproduksjon tilknyttet fjellandbruk	Ikke tilfredsstillende
2.6	Fagskolen Innlandet, Sauehold og lokal foredling	Ikke tilfredsstillende
2.7	Folkeuniversitetet Sør-Øst, Folkehelsearbeid	Ikke tilfredsstillende
2.8	Folkeuniversitetet Sør-Øst, Livsstils- og kroniske sykdommer	Ikke tilfredsstillende
2.9	Folkeuniversitetet ØST, Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming	Ikke tilfredsstillende
2.10	RP Services AS, Petroleumsteknologi med fordypning i boring	Tilfredsstillende
2.11	RKK, Barn med særskilte behov	Tilfredsstillende
2.12	RKK, Helseadministrasjon og pasientrettede IKT-systemer	Ikke tilfredsstillende
2.13	RKK, Omsorg for mennesker med nevrologiske lidelser	Tilfredsstillende
2.14	RKK, Spesialrenhold i helsetjenesten	Ikke tilfredsstillende
2.15	Studieforbundet AOF Norge, Barn med særskilte behov	Tilfredsstillende
2.16	Studieforbundet Folkeuniversitetet, Driftsleder Bygg	Tilfredsstillende
2.17	TISIP, IT drift og infrastruktur	Ikke tilfredsstillende
2.18	Tunsberg Medisinske Skole AS, Soneterapi	Ikke tilfredsstillende

1.4 Oversikt over vurderinger – høst 2014

Kap.	Nye utdanninger	Konklusjon
3.1	AOF Haugaland, Demensomsorg	Tilfredsstillende
3.2	AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Ernæring i pleie og omsorgstjenester	Tilfredsstillende
3.3	AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Kontor-, salg- og serviceledelse	Tilfredsstillende
3.4	AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming	Tilfredsstillende
3.5	Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet	Tilfredsstillende
3.6	Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del I	Tilfredsstillende
3.7	Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del II	Tilfredsstillende
3.8	Chr. Thams fagskole, Mjølkeproduksjon og driftsledelse	Tilfredsstillende
3.9	Chr. Thams fagskole, Vannteknikk	Ikke tilfredsstillende
3.10	eCademy, Skoleadministrasjonssekretær	Ikke tilfredsstillende
3.11	eCademy, Team- og relasjonsledelse	Ikke tilfredsstillende
3.12	Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Entreprenørskap i landbruket	Tilfredsstillende
3.13	Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Grovfôrbasert husdyrproduksjon for fjellandbruket	Tilfredsstillende
3.14	Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Sauehold og lokal foredling	Tilfredsstillende
3.15	Fagskolen Oslo Akershus, Sterilforsyning i helsetjenesten	Tilfredsstillende, med forbehold
3.16	Fagskolen Oslo Akershus, Veiledning av lærlinger - for instruktører og faglige ledere - med ansvar for opplæring i bedrift	Tilfredsstillende
3.17	Fagskolen Tinius Olsen, BIM fordypning konstruksjon og installasjon	Ikke tilfredsstillende
3.18	Fagskolen i Sogn og Fjordane, avdeling Førde, Fagretning bygg og anlegg med fordypning klima, energi og miljø (KEM)	Tilfredsstillende, med forbehold
3.19	Folkeuniversitetet ØST, Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming	Tilfredsstillende
3.20	Handelsinstituttet, Logistikk-koordinator	Tilfredsstillende
3.21	Handelsinstituttet, Markedskoordinator	Tilfredsstillende
3.22	Handelsinstituttet, Regnskapskonsulent	Tilfredsstillende
3.23	Hydraulikkskola, Fagtekniker Hydraulikk	Ikke tilfredsstillende
3.24	Norsk Sommelier Utdannelse DA - Norsk Sommelier Utdanning, Fagutdanning – Vinkelner	Ikke tilfredsstillende
3.25	RP Services AS Avd. Sørlandet Petroleum Tekniske skole, Petroleumsteknologi med fordypning i boring	Tilfredsstillende
3.26	Steinkjer fagskole, Teknisk fagskole i brann-, beredskaps- og redningstjeneste	Ikke tilfredsstillende
3.27	RKK, Forpleiningsleder i maritim sektor	Tilfredsstillende
3.28	RKK, Helseadministrasjon	Ikke tilfredsstillende
3.29	RKK, Spesialrenhold	Tilfredsstillende

2 Søknader om nye utdanninger – vår 2014

2.1 AOF Telemark og Vestfold, Kontor-, salg - og serviceledelse

Navn på utdanningen	Kontor-, salg - og serviceledelse
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/117

Kunnskaper

- Studenten har kunnskap om kontor-, salg - og servicefagenes innhold, rolle og samfunnsmessige betydning innen offentlig og privat virksomhet
- Studenten har innsikt i relevante avtaler, lover og regler som gjelder for private og offentlige virksomheter og utfører arbeidet i tråd med disse
- Studenten har kunnskap om hvordan virksomheter organiseres, forbedres og ledes, samt hvordan beslutninger og rammebetingelser påvirker offentlige og private virksomheter
- Studenten kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap som grunnlag for utvikling innenfor eget fagområde
- Studenten har kunnskap om hovedfunksjoner og arbeidsoppgaver tilknyttet personaladministrasjon
- Studenten har kunnskap om hvordan produkter og tjenester kan utvikles, markedsføres og selges
- Studenten har kunnskap om og kan anvende de vanligste metoder og prinsipper for økonomistyring i private og offentlige virksomheter

Ferdigheter

- Studenten kan utføre selvstendig arbeid som mellomleder og/eller saksbehandler i privat og/eller offentlig virksomhet
- Studenten kan utføre elektronisk dokumentbehandling, saksbehandling og arkivering på en etisk og juridisk forsvarlig måte
- Studenten kan arbeide med økonomiske og administrative oppgaver i både offentlig og privat virksomhet
- Studenten viser gode samhandlings- og kommunikasjonsferdigheter, og er i stand til å initiere endring og omstilling
- Studenten finner, vurderer og henviser til informasjon og fagstoff innen kontor-, salg- og servicefagene og fremstiller dette slik at det belyser en problemstilling
- Studenten planlegger, gjennomfører, dokumenterer og reflekterer over eget arbeid som grunnlag for forbedring av yrkesfeltet og av egen arbeidspraksis
- Studenten arbeider i tråd med overordnet regelverk og bedriftens rutiner innen HMS og internkontroll
- Studenten kan kartlegge kompetansebehovet i en virksomhet, samt iverksette og følge opp tiltak for anskaffelse og videreutvikling av kompetanse

Generell kompetanse

- Studenten anvender kunnskap og ferdigheter på et bredt spekter av økonomiske og administrative problemstillinger

- Studenten kan anvende sin endrings- og utviklingskompetanse og lede prosesser som bidrar til nytenkning i kontor-, salg- og servicebransjen
- Studenten identifiserer etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis knyttet til holdninger og verdier og har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket
- Studenten viser forståelse for at egne verdier og menneskesyn har konsekvenser for yrkesutøvelse i samhandling med mennesker og følger etiske spilleregler overfor ansatte, kunder, leverandører og samfunnet
- Studenten utvikler salgsmetoder, tilpasser varer og tjenester etter muligheter og behov i markedet, og bygger relasjoner med private og offentlige virksomheter innen kontor-, salg - og servicefeltet
- Studenten utarbeider mål og planer på ulike nivå i en bedrift og vurderer usikkerhet ved beslutninger
- Studenten viser forståelse for viktige indre og ytre rammebetingelser for en virksomhet og rammebetingelsenes betydning for etablering, utvikling og endring

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Alle kulepunktene skal være benyttet.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men noen av deskriptorene under *ferdigheter* og *generell kompetanse* er på et for høyt nivå. Under ferdigheter fremgår det at studenten skal kunne fremstille informasjon og fagstoff slik at det belyser en problemstilling. Dette hører til nivå 6 i NKR. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse. Det virker også ambisiøst at man etter ett år fagskoleutdanning skal kunne iverksette og følge opp tiltak for anskaffelse og videreutvikling av kompetanse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Mange steder avviker beskrivelsen svakt fra formen i NKR. I stedet for «kan finne» står det «finner».

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikk enn de generelle beskrivelsene i NKR, og ikke så spesifikke at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Flere av deskriptorene i kategoriene kunnskaper og ferdigheter er så generelle at det faktiske læringsutbyttet blir utydelig. Det fører også til at læringsutbyttet fremstår som svært ambisiøst for en utdanning på 60 fagskolepoeng. I tillegg ser utdanningen ut til å dekke et bredt område (kontorledelse, salgsledelse og serviceledelse for både offentlig og privat sektor), og det er oppgitt

mange ferdigheter. Dette gjør at sakkyndigpanelet setter spørsmålstegn ved om det er realistisk at studentene oppnår læringsutbyttet etter 60 fagskolepoeng. Noen av deskriptorene fra de generelle beskrivelsene i NKR mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Den bør imidlertid spesifiseres ytterligere for at den skal gjenspeile det studentene lærer i utdanningen.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.2 Astrologiskolen Herkules (tre utdanninger)

2.2.1 Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet

Navn på utdanningen	Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/100

Kunnskaper

- har kunnskap om tegn, planeter, hus, aspekter, transitter og horoskoptolkning.
- har kunnskap om teknikkene parhoroskop, astrokart, local space, direksjoner, progresjoner, års-horoskop, return kart, horary, arabiske punkt og videregående horoskop-tolkning.
- har kunnskap om enkel manuell horoskop-utregning og data-verktøyet Solar Fire.
- har innsikt i relevant regel-verk, avtaler og standarder innen astrologi.
- har bransje-kunnskap og kjennskap til kvalitetskrav i utøvelsen av astrologi.
- har innsikt i hvor og hvordan en best mulig kan oppdatere sin faglige kunnskap som Norsk Astrologisk Forening, Astrologisk Forum, sosiale media og miljøer i inn/utland.
- kan oppdatere sin astrologiske kunnskap og forstår bransjen/yrkets betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv.

Ferdigheter

- kan anvende kunnskapen om tegn, planeter, hus, aspekter og transitter i tolkning.
- kan anvende teknikkene, parhoroskop, astrokart, local space, direksjoner, progresjoner, års-horoskop og horary i tolkning.
- kan anvende det astrologiske data-verktøyet solar fire.
- kan finne informasjon og fagstoff relevant for en yrkes-astrologisk problemstilling.
- kan kartlegge en situasjon og identifisere astrologiske problemstillinger og behov, for iverksetting av tolkning/tiltak.

Generell kompetanse

- har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsettelse og forståelse for yrkes- og bransjetiske prinsipper i utøvelsen av astrologi.
- kan utføre arbeidet etter utvalgte astrologiske klienter og mål-gruppers behov.
- kan bygge relasjoner med astrologiske fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper som for eksempel media.
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter/tjenester av relevans for astrologisk yrkesutøvelse, som tolkning av fødselshoroskop, års-horoskop, parhoroskop, astrokart, local space og horary.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har brukt alle. Dette kommer tydeligere fram i studieplanen. Vi har ikke brukt noen fra andre nivå, så vidt vi vet.

2.2.2 Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del I

Navn på utdanningen	Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del I
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/101

Kunnskaper

- har kunnskap om tegn, planeter, hus, aspekter, transitter og horoskoptolkning.
- har kunnskap om teknikkene parhoroskop, astrokart, local space, direksjoner, progresjoner, års-horoskop, return kart, horary, arabiske punkt og videregående horoskop-tolkning.
- har kunnskap om enkel manuell horoskop-utregning og data-verktøyet Solar Fire.
- har kunnskap om aspektmønstre, deklinasjoner, tre nivåer av herskere, de tre kors, de syv stråler, karmisk astrologi, esoterisk astrologi og videregående horoskoptolkning.
- har innsikt i relevant regel-verk, avtaler og standarder innen astrologi.
- har bransje-kunnskap og kjennskap til kvalitetskrav i utøvelsen av astrologi.
- har innsikt i hvor og hvordan en best mulig kan oppdatere sin faglige kunnskap som Norsk Astrologisk Forening, Astrologisk Forum, sosiale media og miljøer i inn/utland.
- kan oppdatere sin astrologiske kunnskap og forstår bransjen/yrkets betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv.

Ferdigheter

- kan anvende kunnskapen om tegn, planeter, hus, aspekter og transitter i tolkning.
- kan anvende teknikkene, parhoroskop, astrokart, local space, direksjoner, progresjoner, års-horoskop og horary i tolkning.
- kan anvende det astrologiske data-verktøyet solar fire.
- kan finne informasjon og fagstoff relevant for en yrkes-astrologisk problemstilling.
- kan kartlegge en situasjon og identifisere astrologiske problemstillinger og behov, for iverksetting av tolkning.

Generell kompetanse

- har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsikt og forståelse for yrkes- og bransjetiske prinsipper i utøvelsen av astrologi.
- kan utføre arbeidet etter utvalgte astrologiske klienter og mål-gruppers behov.
- kan bygge relasjoner med astrologiske fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper som for eksempel media.
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter/tjenester av relevans for astrologisk yrkesutøvelse, som tolkning av fødselshoroskop, års-horoskop, parhoroskop, astrokart, local space og horary.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har brukt alle. Dette kommer tydeligere fram i studieplanen. Vi har ikke brukt noen fra andre nivå, så vidt vi vet.

2.2.3 Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del II

Navn på utdanningen	Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del II
Fagskolepoeng	90
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	14/102

Kunnskaper

- har kunnskap om tegn, planeter, hus, aspekter, transitter og horoskoptolkning.
- har kunnskap om teknikkene parhoroskop, astrokart, local space, direksjoner, progresjoner, års-horoskop, return kart, horary, arabiske punkt og videregående horoskop-tolkning.
- har kunnskap om enkel manuell horoskop-utregning og data-verktøyet Solar Fire.
- har kunnskap om aspektmønstre, deklinasjoner, tre nivåer av herskere, de tre kors, de syv stråler, karmisk astrologi, esoterisk astrologi og videregående horoskoptolkning.
- har innsikt i relevant regel-verk, avtaler og standarder innen astrologi.
- har bransje-kunnskap og kjennskap til kvalitetskrav i utøvelsen av astrologi.
- har innsikt i hvor og hvordan en best mulig kan oppdatere sin faglige kunnskap som Norsk Astrologisk Forening, Astrologisk Forum, sosiale media og miljøer i inn/utland.
- kan oppdatere sin astrologiske kunnskap og forstår bransjen/yrkets betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv.
- har kunnskap om sjelen, Den store arkana, konstellasjoner, trianglene og intuisjon.
- kan vurdere eget arbeid i forhold til gjeldende normer/krav.
- kjenner til astrologiens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet.
- har innsikt i egne utviklingsmuligheter innen utdanning & arbeid med astrologi.

Ferdigheter

- kan anvende kunnskapen om tegn, planeter, hus, aspekter og transitter i tolkning.
- kan anvende teknikkene, parhoroskop, astrokart, local space, direksjoner, progresjoner, års-horoskop og horary i tolkning.
- kan anvende det astrologiske data-verktøyet solar fire.
- kan finne informasjon og fagstoff relevant for en yrkes-astrologisk problemstilling.
- kan kartlegge en situasjon og identifisere astrologiske problemstillinger og behov, for iverksetting av tolkning.
- kan gjøre rede for sine fag-astrologiske valg og prioriteringer i ulike typer horoskoptolkninger og justere denne under veiledning.
- kan finne og henviser til astrologiske informasjon og fagstoff, samt vurdere relevansen for en astrologisk problemstilling.

Generell kompetanse

- har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsikt og forståelse for yrkes- og bransjetiske prinsipper i utøvelsen av astrologi.
- kan utføre arbeidet etter utvalgte astrologiske klienter og mål-gruppers behov.
- kan bygge relasjoner med astrologiske fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper som for eksempel media.
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter/tjenester av relevans for astrologisk yrkesutøvelse, som tolkning av fødselshoroskop, års-horoskop, parhoroskop, astrokart, local space og horary.

- kan planlegge, og gjennomføre yrkesrettede astrologiske arbeidsoppgaver og prosjekter alene eller i gruppe og i tråd med etiske krav og retningslinjer.
- Kan utveksle synspunkter med andre astrologer og delta i diskusjoner om utvikling av god praksis, slik at god astrologisk praksis styrkes.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har brukt alle. Dette kommer tydeligere fram i studieplanen. Vi har ikke brukt noen fra andre nivå, så vidt vi vet.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR.

Læringsutbyttebeskrivelsene i Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet, Profesjonsstudiets del I og Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del II må sees i sammenheng, da LUB for disse tre utdanningene er svært like på tross av at de spenner fra Fagskole 1 til Fagskole 2. I de to andre utdanningene er hele læringsutbyttet fra Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet tatt med. Ett punkt er lagt til under *kunnskaper*, og ordet tiltak er fjernet fra et punkt under *ferdigheter* i Profesjonsstudiets del I. I Profesjonsstudiet del II er ytterligere noen få punkter er lagt til. Siden det er identiske tekster i nesten alle deskriptorene for de tre utdanningene er det ikke mulig å vurdere om alle deskriptorene er på riktig nivå.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikk enn de generelle beskrivelsene i NKR. Beskrivelsen bærer preg av å være en kopi av de generelle beskrivelsene, men det faglige tillegget virker gjennomtenkt, og det er tydelig hva studentene lærer i utdanningen. Det er også en tydelig sammenheng mellom kunnskaper og ferdigheter. En del av deskriptorene har så spesifikt innhold at det kan se ut til å være vanskelig å gjøre mindre endringer i utdanningen uten å måtte endre læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen kommuniserer godt med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsene er egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.3 Christian Thams fagskole, Vannteknikk

Navn på utdanningen	Vannteknikk
Fagskolepoeng	120
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	14/127

Kunnskaper

- fagområdets historie, tradisjonar, eigenart og plass i samfunnet
- økonomiske og administrative disiplinær på tertiærnivå
- gode planleggings- og styringsverktøy
- relevante lover, forskrifter, avtalar og standardar
- kommunikasjonsprosessen og kva som kjenneteiknar god kommunikasjon
- norsk og engelsk terminologi i fagområdet
- tileigne seg kunnskaper i grunnleggjande emne i matematikk og fysikk og få innsikt i bruken av matematikk og fysikk i aktuelle tekniske fagområde
- teknisk dokumentasjon og tekniske teikningar
- arbeidsmiljø, ergonomi og vernearbeid
- det naturlege krinsløpet til vatn og uorganiske/organiske stoff og miljømessige tilhøve knytt til dette
- toksikologiske og helsemessige verknader av uorganiske og organiske stoff og av mikroorganismar på menneske
- bruken av og prinsippa for røyreverk, ekstraktorar, separasjonsteknikkar, destillasjonsmetodar, tørking og pumper
- metodar for reinsing av drikkevatt, avløpsvatt og anna forureina vatn
- dei mest aktuelle materiala og deira eigenskapar som blir brukte i prosess- og næringsmiddelindustrien
- dei vanlegaste korrosjonsproblema, slitasjar og skadar som kan oppstå på ulike material i bruk
- styre-, måle- og reguleringssteknikkar
- administrasjon av vedlikehald og vedlikehaldsrutinar
- miljø- og klimautfordringane i verda og i Noreg, og aktuelle tiltak for å redusere miljø- og klimabelastningane
- energibalans og energibruk, energileiing og aktuelle tiltak for redusert energibruk og for utfasing av fossil energi

Ferdigheter

- reflektere over eige faglege arbeid og justere dette under rettleiing
- finne, vurdere og vise til informasjon og fagstoff og framstille dette slik at det er opplysende for ei problemstilling
- beherske relevante faglege verktøy, teknikkar og uttrykksformer.
- kunne løyse fysiske problem med matematikk som verktøy og i bruke matematisk tenkemåte
- kjenne til og kunne bruke relevante planleggings- og styringsverktøy og anerkjend teori, for å kunne ivareta leiarfunksjonen, inkludert økonomistyringa, i ein organisasjon
- bruke språket som verktøy i munnleg kommunikasjon som foredrag, presentasjon, instruksjon, møteteknikk
- reflektere, drøfte og resonnerer både munnleg og skriftleg

- initiere, planleggje og gjennomføre eit prosjekt og bruke aktuelle prosjektstyringsverktøy
- bruke PC og standard kontor- og presentasjonsprogram
- kommunisere munnleg på engelsk i ulike sosiale samanhengar
- kunne skape eit sikkert arbeidsmiljø, planleggja og setja i verk systematiske tiltak for å hindre skade på personell, materiell og miljø
- gjøre greie for prinsippa i HMS-arbeid og aktivt delta i HMS-arbeid
- vurdere interne og samfunnsmessige tiltak i situasjonar med avvik/ krise
- utføre aktuelle målingar og kontroll i samband med vatn og avløp
- vurdere motstandsevne og levetid for materiale i ulike einingar
- velja og dimensjonere utstyr til anlegg for transport og behandling av vatn
- gjera driftstekniske val for behandlingsanlegg for vatn, basert på driftsdata, laboratorietestar og behov for tiltak ved uførutsette hendingar
- kunne utføre utrekningar på pumper, syklonar, sentrifugar, inndamparar, varmevekslarar, sikteutstyr, kolonnar og leidningsanlegg
- vurdere behov for vedlikehald og kunne utarbeide vedlikehaldsplanar og å velja vedlikehaldsstrategiar og reservedelar
- ta i bruk og vurdere ulike styringsmetodar, målemetodar og reguleringsteknikkar i moderne automatiserte prosessanlegg og i behandlingsanlegg for vatn
- kjenne til og ta i bruk symbol i eit prosessflytskjema og kunne forstå flyten i prosessen
- analysere og lokalisere aktuelle tiltak i prosess og i bedrift for redusert miljølast, redusert energibruk og utfasing av fossil energi

Generell kompetanse

- bruke ulike former for leing og styringsprinsipp for å ivareta bedriftas handlingsplan og forretningsmål
- formidle relatert fagstoff som teoriar, problemstillingar og løysingar både skriftleg, munnleg og gjennom andre relevante uttrykksformer
- utveksle synspunkt og erfaringar med andre, med bakgrunn i prosess og vassteknikk, og gjennom dette bidra til utvikling av god praksis
- innhente informasjon frå bransjen og bruke ressursar utafor lærestaden for å løyse oppgåver
- kjenne til nytenking og innovasjonsprosessar i fagområdet
- utøve kompetanse og kunnskap med fokus på miljø, klima, energi, folkehelse og sikkerheit
- løypande kunne vurdere eiga læring, identifisere eigne læringsbehov, vurdere prestasjonane til andre og kunne gje relevante tilbakemeldingar
- bruke internett bevisst og kritisk som kjelde til informasjon og kunnskap
- kunne gjøre greie for dei etiske og samfunnsmessige utfordringane med nanoteknologi
- kjenne til dei grunnleggjande prinsippa, kunne utføre utrekningar om strøyming av væske, varmegjennomgang, varmestråling, energibalanse, pumper og kompressorar og kunne optimalisere drifta med omsyn på energibruk
- kunne gjøre greie for administrasjon av vedlikehald og av vedlikehaldsfilosofiar og hjelpemiddel for vedlikehald
- kunne gjera greie for, bruke og vurdere ulike styringsmetodar, måling og reguleringsteknikkar av moderne automatiserte prosessanlegg, samt teikne anlegg i ulike flytskjema
- overordna systemforståing for vassteknikk i eit kvalitetsmessig og samfunnsmessig perspektiv

- kunne ha ansvar for drift, vedlikehold og utvikling av anlegg for transport og behandling av drikkevann, avløp og slam, i samsvar med lov og forskrift, og i tråd med kvalitetsmessige og miljømessige krav.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi meiner å ha fulgt dei generelle læringsutbytteomtalane.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*.

Nivå

Nivået er ikke mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.2 i NKR, da tilbyder i liten grad bruker begrepene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR. I kategorien «kunnskap» har tilbyder kun ramset opp en rekke emner, heller enn å beskrive hva studentene skal kunne etter endt utdanning.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er kun delvis utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Noen punkter, for eksempel «tileigne seg kunnskaper i grunnleggende emne i matematikk og fysikk og få innsikt i bruken av matematikk og fysikk i aktuelle tekniske fagområde» fremstår som læringsmål, mens andre punkter fremstår som oppramping av emner utdanningen omfatter.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i noen punkter mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR. For mange av punktene er det imidlertid rene kopier av den generelle beskrivelsen i NKR. Læringsutbyttebeskrivelsen fremstår derfor som for omfattende, generell og lite helhetlig, og er derfor ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, siden det ikke gir nok innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Det er vanskelig å forstå hva utdanningen dreier seg om, og hvilken kompetanse studentene sitter igjen med etter endt utdanning, og det gjør at læringsutbyttebeskrivelsen ikke er egnet til å skille mellom ulike utdanninger innenfor fagområder. Flere av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.4 Fagskolen Innlandet, Bygningsvern, vedlikehold og rehabilitering

Navn på utdanningen	Bygningsvern, vedlikehold og rehabilitering
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/129

Kunnskaper

- Studenten har kunnskap om bygningshistorie, byggeskikk og stilretninger og innsikt i sentrale lover og forskrifter innen kulturminnevernet.
- Studenten har innsikt i og kan oppdatere sin kunnskap rundt sentrale begreper og verneteori som brukes innen bygningsvern.
- Studenten har kunnskap om materialer, verktøy og konstruksjoner brukt i eldre bygninger og om hvordan klima- og miljømessige faktorer påvirker bygninger og konsekvenser det har for istandsetting.
- Studenten har kunnskap om de normale skadebildene som er knyttet til ulike konstruksjoner.

Ferdigheter

- Studenten kan utføre kartlegging og enkel dokumentasjon knyttet til istandsetting av eldre bygninger og kan identifisere byggetekniske problemstillinger i forbindelse med skader.
- Studenten kan vurdere materialeegenskaper og -kvalitet, begrunne valg av metode og teknikker for rehabiliteringsarbeid og gjennomføre enkelt istandsettingsarbeid på eldre bygninger.
- Studenten kan finne informasjon og fagstoff i arkiver og bibliotek.

Generell kompetanse

- Studenten har utviklet forståelse og respekt for de særegne problemstillinger man står overfor i arbeidet med eldre bygninger.
- Studenten har forståelse for utfordringer knyttet til ny bruk av eldre bygninger og har evne til å se sin rolle i et rehabiliteringsprosjekt.
- Studenten kan iverksette tiltak som er i samsvar med gjeldende retningslinjer for vern.
- Studenten kan samarbeide med fagfeller på tvers av fag og med andre involverte.
- Studenten kan kommunisere med huseiere om valg av løsninger

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Alle kulepunkter i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene er dekket.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori. Noen deskriptorer fra NKR kunne vært tydeligere i beskrivelsen, blant annet studentenes forståelse for bransjen/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping, og at studenten skal kunne utvikle relevante arbeidsmetoder, produkter eller tjenester.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men noen av deskriptorene kan late til å være på et for høyt nivå. Studentene skal kunne oppdatere sin kunnskap

rundt verneteori, og skal kunne begrunne valg for metode. Dette kan virke som det er litt høyt. Samtidig er andre deler av beskrivelsen tydelig på at man skal kunne utføre enkelt istandsettingsarbeid. Det samlede nivået virker derfor OK.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Noen av deskriptorene ser ut til å omfatte flere læringsutbytter.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er kort, konsis og konkret. Den er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner da den gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.5 Fagskolen Innlandet, Grovfôrbasert husdyrproduksjon tilknyttet fjellandbruk

Navn på utdanningen	Grovfôrbasert husdyrproduksjon tilknyttet fjellandbruk
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/140

Kunnskaper:

- skal etter avsluttet emne ha kunnskap om bedriftsledelse og økonomi i landbruket og innsikt i etablering og utvikling av bygdenæringer
- driver jorda på en agronomisk, miljømessig og økonomisk god måte
- knytter teori og erfaringskompetanse sammen i drift og videreutvikling av sin virksomhet og kan nytte sin samlede kompetanse i veiledning/rådgivning i spørsmål rundt utvikling og drift innen husdyrproduksjonsjordbruket både for egen bedrift og i forhold til samfunnets mål
- skal kjenne til sentrale mål og virkemidler i nasjonal og internasjonal landbrukspolitikk og nasjonalt lovverk som omhandler landbrukseiendommer og matproduksjon
- kan utvikle gode arbeidsmetoder og produkter for optimalisering av drifta på foretaket, vurdere aktuelle samarbeidsmodeller og kommunisere dette for potensielle samarbeidspartnere
- har god oversikt innen driftsledelse i jordbruket generelt og innen grovfôrproduksjon, mjølkeproduksjon, kjøttproduksjon på storfe og saueproduksjon
- knytter teori og erfaringskompetanse sammen i drift og videreutvikling av sin virksomhet og kan nytte sin samlede kompetanse i veiledning/rådgivning i spørsmål rundt utvikling og drift innen husdyrproduksjonsjordbruket både for egen bedrift og i forhold til samfunnets mål
- har kunnskap for å identifisere utfordringene og produsere trygg mat og fôr med høy kvalitet der miljø og produksjonsgrunnlaget blir tatt vare på
- har kompetanse til å sette produksjonen på foretaksnivå i et samfunnsmessig perspektiv, gjøre nødvendige avveininger mellom produksjon og miljø, og ha et yrkesetisk fundament i sin produksjon.

Ferdigheter:

- kan gi praktisk veiledning og gjennomføre planlegging når det gjelder mjølkeproduksjon, kjøttproduksjon på storfe og saueproduksjon.
- har ferdigheter til å drifte faglige utviklingsprosjekter i sin bedrift og kan inneha rådgivningsrolle i forhold til drift og utvikling innen Grovfôrproduksjon og dyrehold
- skal kunne bruke aktuelle planleggings- og styringsverktøy og nytte disse i forhold til egen bedrift og ved rådgiving av andre
- kan gjennomføre analyser av nåsituasjonen, legge faglige holdbare planer for videre drift og evaluere resultatet.
- bruker sin kunnskap til å gjennomføre produksjonen og løse utfordringene på en framtidretta måte, og tar i bruk nye metoder innen planlegging, dyrkningsteknikk og husdyrhold for storfe og sau.
- skal ha utviklet god handlingskompetanse for å gjennomføre gode og bærekraftige beslutninger i forhold til egen bedrift og samfunnsmessige mål
- kan analysere energi- og miljøtilstanden i foretaket og lage gode og realistiske planer for energi- og miljøtiltak på foretaksnivå, inkludert beregning av kost-/nytteverdi, samt vurdering av finansieringsmuligheter

Generell kompetanse:

- har forståelse for de etiske dilemmaer ved bruk og alternativ bruk av dyrka mark – i et lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- har evne til å reflektere over egen forvaltning på foretaksnivå og sin rolle i et samfunnsperspektiv
- har kompetanse til å sette produksjonen på foretaksnivå i et samfunnsmessig perspektiv, gjøre nødvendige avveininger mellom produksjon og miljø, og ha et yrkesetisk fundament i sin produksjon.
- ha forståelse for etiske dilemmaer i husdyrproduksjonen, jfr. Lov om dyrevelferd og dyreholdforskrifter
- har utviklet evne til å vurdere forvaltning av ett landbruksforetak i et samfunnsmessig perspektiv
- kan utvikle gode arbeidsmetoder og produkter for optimalisering av drifta på foretaket, vurdere aktuelle samarbeidsmodeller og kommunisere dette for potensielle samarbeidspartnere.
- kan utvikle gode arbeidsmetoder og produkter for optimalisering av drifta på foretaket, vurdere aktuelle samarbeidsmodeller og kommunisere dette for potensielle samarbeidspartnere.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Studiet bygger på fullført treårig videregående opplæring innenfor naturbruksprogrammet, og er en ytterligere fordypning og spesialisering. Gjennom studiet videreutvikler studenten sin fagkompetanse innen landbruksfaglig drift og innen Grovfôrbasert husdyrproduksjon spesielt.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men flere deskriptorer er plassert i feil kategori. Dette gjelder blant annet deskriptorer fra *ferdigheter* og *generell kompetanse* som er tatt med under *kunnskap*. Det er også noen deskriptorer der flere av kjernebegrepene fra deskriptorene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR er blandet sammen. I det første kulepunktet under «kunnskap» henvises det til hva studenten kan etter gjennomføring av emnet. Det overordnede læringsutbyttet er noe annet enn en samling av hva studenten har lært i de ulike emnene. Noen av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap. Samlet gjør dette at beskrivelsen fremstår som uryddig og lite gjennomarbeidet.

Nivå

Nivået er til dels mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men flere av deskriptorene er på feil nivå. På Fagskole 1 skal man ha «innsikt» i relevant regelverk og så videre, men i denne utdanningen skal de «kjenne til». Samtidig skal de kunne gjennomføre «analyser av nåsituasjonen». I NKR brukes «analyse» først på mastergradsnivå. Sakkyndigpanelet har ikke den faglige kompetansen til å vurdere om nivået på utdanningen er for høyt. Utdanningen er spisset mot et begrenset fagområde, og da kan det være mulig at læringsutbyttet er på et høyere nivå. Dersom man

benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Det ser ut til at tilbyder har arbeidet grundig med innholdet i utdanningen, men læringsutbyttebeskrivelsene er for lite gjennomarbeidet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.6 Fagskolen Innlandet, Sauehold og lokal foredling

Navn på utdanningen	Sauehold og lokal foredling
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/139

Kunnskaper:

- skal etter avsluttet emne ha kunnskap om bedriftsledelse og økonomi i landbruket og innsikt i etablering og utvikling av bygdenæringer
- skal kunne identifisere viktige utfordringer i saueholdet, og ha kunnskap om hvordan slike produksjonsutfordringer kan løses
- skal kunne legge planer for drifta på kort og lang sikt ved å ta i bruk eksisterende hjelpemidler
- skal kunne evaluere resultatet og gjøre endringer i driftsopplegget dersom det er nødvendig for å få et bedre resultat
- skal kunne identifisere viktige utfordringer innen lokal foredling og næringsutvikling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser, og ha kunnskap om hvordan slike utfordringer kan løses
- kan nytte sin samlede kompetanse til veiledning/rådgivning i spørsmål rundt utvikling og drift innen sauehold og lokal foredling, både for egen bedrift og i forhold til samfunnets mål
- ha god kunnskap om hvordan drive bygdenæringer og lokal foredling på en ressursmessig, miljømessig, etisk, økonomisk og sosialt god måte
- knytter teori og erfaringskompetanse sammen i drift og videreutvikling av sin virksomhet
- skal kjenne til sentrale mål og virkemidler i nasjonal og internasjonal landbrukspolitikk og nasjonale bestemmelser som omhandler landbrukseiendommer og matproduksjon
- skal kunne vurdere sin produksjon som nødvendig for å fremme matproduksjonen samtidig som kulturlandskapet blir tatt vare på
- skal kunne vurdere sitt produkt i en markedsmessig sammenheng, og som nødvendig del av myndighetenes målsettinger for utvikling av bygdenæringer og utnyttelse av lokale ressurser

Ferdigheter:

- skal ha kunnskap om normal dyreatferd og om hvordan miljøet kan tilrettelegges i de ulike produksjonssituasjoner for å få så god dyrevelferd som mulig
- skal kunne utføre arbeid med dyra der han/hun bruker sin produksjonskompetanse til å få så godt økonomisk utbytte som mulig
- skal kunne utvikle en ide basert på foredling av naturbaserte råvarer og/eller stedlige ressurser til bærekraftig virksomhet
- skal kunne utvikle et produkt som markedet etterspør med utgangspunkt i foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser
- skal kunne bruke aktuelle planleggings- og styringsverktøy ved strategiske valg, og nytte disse i forhold til egen bedrift og ved rådgiving av andre
- kan analysere situasjonen, utarbeide, vurdere og iverksette planer
- skal ha utviklet god handlingskompetanse for å gjennomføre gode og bærekraftige beslutninger i forhold til egen bedrift og samfunnsmessige mål

Generell kompetanse:

- har utviklet evne til å vurdere forvaltning av et landbruksforetak og foretak som driver lokal foredling i et bedriftsøkonomisk, miljømessig og samfunnmessig perspektiv
- skal kunne praktisere god yrkesetikk knyttet til lokal foredling
- skal kunne utføre arbeid med dyra der han/hun bruker kunnskap om dyrs atferd til å få så god etisk produksjon som mulig
- skal kunne praktisere god yrkes- og dyreetikk knyttet til hold av husdyr
- har forståelse for de etiske dilemmaer ved bruk og alternativ bruk av dyrka mark og stedlige naturbaserte ressurser – i et lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt perspektiv
- har ferdigheter til å drifte faglige utviklingsprosjekter av sin/andres bedrift og kan inneha rådgivningsrollen i forhold til drift og utvikling innen sauehold og lokal foredling
- skal kunne vurdere samarbeidspartnere og vurdere råd som kan bidra til å øke økonomisk utbytte i produksjonen
- skal kunne gi veiledning til andre om etablering og utvikling av foretak basert på lokal foredling av naturbaserte råvarer og stedlige ressurser
- har evne til å til å reflektere over egen forvaltning på foretaksnivå, og sin rolle i et samfunnsperspektiv
- skal kunne vurdere nytten av nettverksbygging og samarbeid med andre om produksjon, markedsføring og salg

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Studiet bygger på fullført treårig videregående opplæring innenfor naturbruksprogrammet, og er en ytterligere fordypning og spesialisering. Gjennom studiet videreutvikler studenten sin fagkompetanse innen landbruksfaglige drift og innen sauehold og lokal foredling.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men mange deskriptorer er plassert i feil kategori. Særlig gjelder dette *ferdigheter* som er plassert under *kunnskap*. To punkter under *kunnskaper* går på å identifisere viktige utfordringer og ha kunnskap om hvordan slike utfordringer kan løses. Dette er ferdigheter.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men noen av deskriptorene er på et for høyt nivå. Å analysere situasjoner, utarbeide, vurdere og iverksette planer er et svært ambisiøst forventet utbytte av en ettårig utdanning. Mange av deskriptorene er også så generelle at det er uklart hvilken yrkeskompetanse studenten skal ha etter endt utdanning.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er i hovedsak utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Det første kulepunktet under generell kompetanse viser imidlertid til hva studenten oppnår gjennom læringsprosessen. Formuleringer som «for å få en så god dyrevelferd som mulig» kan være problematiske, da vi antar at «god dyrevelferd» kan være hensikten med de fleste ferdighetene studentene skal sitte igjen med.

Faglig innhold/profil:

Det faglige innholdet i utdanningen ser gjennomtenkt og relevant ut. Det ser ut til at markeds- og produktutvikling er en betydelig komponent i utdanningen, og sammenhengen til sauehold og foredling (som er utdanningens navn) er utydelig. Det er få deskriptorer som berører foredling. Dette gjør det uklart hvilken yrkeskompetanse studentene har etter endt utdanning. Flere av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Deskriptorene er konkrete og læringsutbyttebeskrivelsen gir dermed innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Ettersom yrkeskompetansen ikke er tydelig, er læringsutbyttebeskrivelsen mindre egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.7 Folkeuniversitetet Sør-Øst, Folkehelsearbeid

Navn på utdanningen	Folkehelsearbeid
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/96

Kunnskaper

Kunnskapsmål:

- har kunnskap om historien og utviklingen innen helse- og sosialfagene
- kan gjøre rede for oppbyggingen og ulike funksjoner ved helse- og sosialtjenesten
- kan gjøre rede for velferdssamfunnets utvikling
- kjenne til lovverket som regulerer helse- og sosialvesenets virkefelt
- har kunnskap om andre yrkesgrupper
- har kunnskap om verdioppfatninger, menneskeforståelse og livssyn
- ser sammenhengen mellom natur, kultur og helse
- forstår hvordan psykososiale forhold påvirker motivasjon og arbeidsevne
- kan vurdere hvilke utfordringer som ligger i samhandlingen med mennesker med ulik kommunikasjonssevne, ulikt funksjonsnivå og flerkulturell bakgrunn
- har kunnskap om hva et helhetlig menneskesyn innebærer
- har forståelse for og ser betydningen av begrepene kvalitetssikring, internkontroll og kvalitetsutvikling innen helse- og sosialsektoren

Ferdigheter

Ferdighetsmål

- har evne til å reflektere over og begrunne sin virksomhet i forhold til overordnede faglige og etiske perspektiver
- ser sin egen yrkesrolle i et kritisk lys
- tar medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om hjelpebehov, virkning av tiltak og uheldige samfunnsforhold
- bidrar til at den som trenger hjelp fra helse- og sosialsektoren får et egnet tilbud
- utvikler en forståelse og evne til å samarbeide med ulike yrkesgrupper på alle forvaltningsnivåer
- kommuniserer med pasient, pårørende og samarbeidspartnere på en trygg og tillitsvekkende måte
- kan veilede ut i fra ulike veiledningsteorier og er bevisst og reflektert i forhold til eget kunnskapsnivå
- har evne til å arbeide i gruppe med prosjektarbeid
- anvender IKT bevisst og kritisk i sin yrkesutøvelse

Generell kompetanse

Kompetansemål/læringsutbytte

- er bevisst på egne holdninger og kan diskutere disse
- har medansvar i tverrfaglig samarbeid
- reflekterer over og begrunner sin virksomhet i forhold til faglige og etiske perspektiver

- er kjent med utdanningens mål og studieplan
- arbeider løsningsfokusert og prosjektbasert

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har fulgt generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men flere deskriptorer er plassert i feil kategori. Dette gjelder særlig ferdigheter som er plassert under *kunnskaper* og *generell kompetanse* som er plassert under *ferdigheter*.

Nivå

Nivået er til dels mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men flere av deskriptorene er på feil nivå. På Fagskole 1 skal man ha «innsikt» i relevant regelverk og så videre, men i denne utdanningen skal de «kjenne til». Samtidig skal de kunne «reflektere over og begrunne egen virksomhet». Dette er ferdigheter som ligger på Fagskole 2. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er i noen grad utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Som overskrift står det imidlertid kunnskapsmål, ferdighetsmål og kompetansemål/læringsutbytte. Formuleringen «utvikler en forståelse og evne til å samarbeide» viser til læringsprosessen. Læringsutbyttet «er kjent med utdanningens mål og studieplan» gir ingen mening som en læringsutbyttebeskrivelse. Læringsutbyttebeskrivelsen skal vise hva studenten sitter igjen med av kompetanse etter endt utdanning til for eksempel fremtidige arbeidsgivere. Det er også problematisk å benytte begrepet «evne til», da evner kan forstås som noe som er medfødt. Det er i tillegg vanskelig å måle.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er for lite fagspesifikt sammenlignet med de generelle beskrivelsene i NKR. Det fremgår ikke hvilke ferdigheter og yrkeskompetanse studenten har etter endt utdanning, og læringsutbyttebeskrivelsen er dermed ikke egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Sakkyndigpanelet mener også at en utdanning innen folkehelsearbeid burde hatt mer fokus på helsefremmende og forebyggende arbeid. Læringsutbyttebeskrivelsen skiller ikke i stor nok grad utdanningen fra andre utdanninger innen fagområdet.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.8 Folkeuniversitetet Sør-Øst, Livsstils- og kroniske sykdommer

Navn på utdanningen	Livsstils- og kroniske sykdommer
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/95

Kunnskaper

- Har kunnskap om og fokus på en helhetlig tilnærming i møte med den enkelte pasient
- Kan gjøre rede for ulike livsstil - og kroniske sykdommer hos voksne og eldre, symptomer og behandlingsformer
- Har kunnskap om læring og mestring av kronisk sykdom
- Kan gjøre rede for sammenhengen mellom helse og livsstil
- Har kunnskap om kost og ernæring i forhold til de ulike kroniske sykdommene
- Har kjennskap til sosiale rettigheter og trygdelovgivning som berører kronisk syke
- Forstår og kan anvende kunnskap om motivasjon og endringsprosesser
- Har kunnskap om helsefremmende arbeid og fokusere på å styrke positive faktorer hos brukeren og i miljøet (empowerment)

Ferdigheter

- Opparbeider ferdigheter i veiledning og motivasjon, samt kunne veilede brukere og pårørende i ulike situasjoner
- Bidra til å iverksette en aktiv prosess innen rehabilitering
- Behersker bruk av behandlingshjelpemidler som blodsukkerapparat, forstøverapparat og inhalatorer, samt kunne veilede brukere i bruk av disse
- Anvender teoretisk kunnskap i praksis samt begrunne sine vurderinger på et faglig, etisk og juridisk grunnlag og reflektere over kontinuerlig forbedring av egen praksis
- Legger til rette for brukers og pårørendes medvirkning for å kunne tilpasse hjelpen til individuelle behov
- Kan henvise til informasjon og fagstoff som grunnlag for kvalitetsbevisst og reflektert yrkesutøvelse
- Utvikler sitt kliniske blikk og sin evne til å observere, vurdere og iverksette relevante handlinger gjennom kommunikasjon og samhandling med bruker og pårørende.

Generell kompetanse

- Har forståelse for at menneskesyn har konsekvenser for yrkesutøvelse overfor mennesker med kronisk sykdom
- Har forståelse for hva det innebærer å få en kronisk sykdom
- Har forståelse for hvordan diagnosen kan virke inn på pasienten, familien og det sosiale nettverket både fysisk, psykisk, sosialt og eksistensielt.
- Viser respekt for mennesker med kronisk sykdom, deres erfaringer og livssituasjon og tar utgangspunkt i dette i samhandling med brukeren
- Har forståelse for ulike tilnæringsmåter i møte med mennesker med kronisk sykdom
- Har forståelse for prosessen i røykeavvenning, kostomlegging og endring av aktivitetsnivå
- Kan utveksle synspunkter og erfaringer med andre innenfor egen sektor, samt inngår i tverrfaglig samarbeid som bidrar til utvikling av god praksis

- Har forståelse for empowerment-prosessen og verdien av å styrke brukerens egne krefter og ressurser
- Har forståelse for betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid i helsefaglige utfordringer i kommunehelsetjenesten
- Viser forståelse for og innsikt i nyervervet kunnskap

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har fulgt generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene som er tatt med er for det meste plassert under riktig kategori. Under kategorien *kunnskaper* er det imidlertid flere deskriptorer som er formulert som ferdigheter, som for eksempel «kan gjøre rede for ulike livsstils- og kroniske sykdommer» og «forstår og kan anvende kunnskap om motivasjon og endringsprosesser».

Nivå

Nivået er til dels mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men flere av deskriptorene er på et for høyt nivå. Å kunne «utveksle synspunkter med andre i sektoren», og «inngå i tverrfaglig samarbeid som bidrar til utvikling av god praksis» hører til høgskolekandidat eller bachelor. Noen er også på et for lavt nivå, for eksempel å «ha kjennskap til regelverk». Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsene viser imidlertid at utdanningen dekker et bredt fagfelt, og er så generelle at Sakkyndigpanelet stiller spørsmål ved om det er realistisk å kunne oppnå kompetansen etter en utdanning på 60 fagskolepoeng. Feltet «kroniske sykdommer hos voksne og eldre» dekker et bredt spekter av sykdommer, og både å ha «kunnskap om kost og ernæring i forhold til de ulike kroniske sykdommene» og ha «forståelse for hva det innebærer å få en kronisk sykdom» er veldig ambisiøst. Når deskriptorene er så ambisiøse, blir det utydelig hva studentene skal kunne, og være i stand til å gjøre, etter endt utdanning. Gitt utdanningens navn etterlyser sakkyndigpanelet også flere deskriptorer om livsstil og helsefremmende og forebyggende tiltak. Ettersom det er uklart hvilken kompetanse studenten har etter endt utdanning er ikke læringsutbyttebeskrivelsen egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Flere av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping. Den generelle kompetansen å kunne utvikle relevante arbeidsmetoder, produkter eller tjenester mangler også.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.9 Folkeuniversitetet Øst, Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming

Navn på utdanningen	Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/106

Kunnskaper

- ha kunnskap om mennesker med utviklingshemming i et historisk og framtidsrettet perspektiv
- ha kunnskap om utviklingshemming i forhold til barn, unge, voksne og eldre
- har kunnskap om funksjonsnedsettelse av fysisk, sansemessig, miljømessig, atferdsmessig, psykisk og sosial karakter
- ha gode kunnskaper om hva som menes med empati og sosial kompetanse
- ha kunnskap om indre prosesser som sorg, motivasjon og forandring
- ha kunnskap om hvordan en individuell plan utarbeides, og om rollen som individuell koordinator
- kjenne til hvilke tilbud som finnes i den offentlige helsetjenesten, sosiale støtte- og hjelpeordninger, trygderettigheter og relevante pasientorganisasjoner
- ha kunnskap om hva begrepet brukermedvirkning innebærer
- ha kunnskap om hvordan forebygging kan gi bedring av livskvaliteten til bruker
- ha kunnskap om sammenhengen mellom samfunnsskapt barrierer og holdninger til utviklingshemmede.
- ha kunnskap om aktuelt lovverk, forskrifter og veiledere.
- yrkesutøveren skal ha kunnskap, og være bevisst på hvordan både egen og andres kompetanse er nødvendig og utfyller hverandre for å gi best mulig kvalitet på tjenestetilbudet

Ferdigheter

- ha evne til å bruke kommunikasjon bevisst i samhandling med pasient/bruker og deres pårørende
- ha god evne til å vise empati og sosial kompetanse
- være bevisst eget faglig og personlig engasjement og begrensninger i møte med bruker og deres pårørende
- kan delta i utarbeidelse av tiltak for bruker og deres pårørende
- delta aktivt i samarbeid sammen med bruker og tverrfaglig team
- kan delta i tverrfaglig veiledning til ansatte i botiltak, hjemmebasert omsorg og andre ansatte i kommunale etater.
- har ferdigheter og kompetanse til å undervise enkeltpersoner og grupper om temaer innenfor eget arbeidsområde, og til å veilede i bruk av aktuelle verktøy og metoder knyttet til faget
- kan organisere og iverksette tiltak og bidra til å utarbeide individuell plan i tett samarbeid med bruker og aktuelle etater
- på bakgrunn av tilegnet teori, holdninger, refleksjoner og ferdigheter, handle og ta ansvarlige valg forankret i fagkunnskap.

Generell kompetanse

- ha evne til å vise empati og sosial kompetanse
- ha kjennskap til aktuelt lovverk og aktuelle forskrifter

- ha evne til å ta medansvar for å skape et godt arbeidsmiljø som er preget av åpenhet
- kan samarbeide med bruker og deres pårørende på en måte som ivaretar brukerens grunnleggende behov, medvirkning og mestring
- ha kompetanse til å ivareta daglig ledelse av mindre arbeidsgrupper og enheter

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen kulepunkter er utelatt

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er for det meste plassert under riktig kategori.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men mange av deskriptorene er på et for høyt eller lavt nivå. Studenter på Fagskole 1 skal ha «innsikt i» relevant regelverk, ikke bare «kjenne til». Å «undervise og veilede» ligger også minst på høgskolekandidat eller bachelornivå, og på Fagskole 1 skal man kunne «kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak». I læringsutbyttebeskrivelsen for denne utdanningen er det oppgitt at man skal kunne «organisere og iverksette tiltak», noe som må ligge på et høyere nivå. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Begrepet «ha god evne til» er problematisk, da evner kan sies å være medfødte. Det er også uklart hva som ligger i «god» evne, samt at evner er vanskelig å måle. Å «være bevisst eget faglig og personlig engasjement» er også et læringsutbytte som er vanskelig å måle.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at det kommer tydelig frem hva studentene skal kunne, og være i stand til å gjøre, etter endt utdanning. Læringsutbyttet gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, men er ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, da nivået er noe uklart og læringsutbyttebeskrivelsene mange steder er for generelle. Et eksempel på en for generell og upresis deskriptor er «yrkesutøveren skal ha kunnskap, og være bevisst på hvordan både egen og andres kompetanse er nødvendig og utfyller hverandre for å gi best mulig kvalitet på tjenestetilbudet». Det bør komme tydeligere frem hva slags «tiltak for brukere og pårørende» studenten skal kunne utarbeide under ferdigheter. Sakkyndigpanelet savner deskriptorer som dekker psykiske lidelser og geriatri, samt etisk refleksjon under generell kompetanse. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Noen av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket. Å ha kjennskap til aktuelt lovverk

og aktuelle forskrifter er ført opp under *generell kompetanse*. Dette er både feil plassering, og en for generell beskrivelse.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.10 RP Services AS, Petroleumsteknologi med fordypning i boring

Navn på utdanningen	Petroleumsteknologi med fordypning i boring
Fagskolepoeng	120
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	14/137

Kunnskaper

Kandidaten:

- har kunnskap om begreper, teorier, modeller prosesser og verktøy som anvendes innenfor boreteknologi for petroleumsvirksomheten.
- kan vurdere eget arbeid i forhold til gjeldende normer og krav som gjelder for boreoperasjoner og arbeid på en borerigg.
- kjenner til offshorebransjens/petroleumsteknologiens/boreteknologiens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet.
- har innsikt i behov av egne utviklingsmuligheter i boreprosessen både på norsk sektor og internasjonale farvann.
- kan vurdere operatørens boreprogram og gjeldene bore prosedyrer og standarder. (Norsok D-010).

Ferdigheter

Kandidaten:

- kan gjøre rede for faglige valg slik at en sikrer trygge og effektive boreoperasjoner.
- kan gjøre rede for sine faglige valg i praksis som å planlegge, evaluere, ta beslutninger basert på faglige, etiske og juridiske betraktninger hvor sikkerheten alltid er i fokus på en borerigg.
- kan reflektere over egen borefaglig utøvelse og justere denne under veiledning for å oppnå et godt arbeidsmiljø hvor HMS og kvalitets sikring har en naturlig og viktig plass, og kunne lede boreoperasjoner på en boreplattform på en sikker og kosteffektive måte.
- kan finne og henvise til informasjon og fagstoff om både boretekniske og personalmessige spørsmål og vurdere relevansen for en borefaglig problemstilling og samtidig være bevisst egne begrensninger for å utøve kvalitetsbevisst arbeid på engelsk og norsk på en boreplattform.
- kan kartlegge ulike boreproblemer og iverksetting ulike tiltak under boreoperasjoner.

Generell kompetanse

Kandidaten:

- kan planlegge og gjennomføre arbeidsoppgaver og prosjekter alene og som deltaker i boreteamet i tråd med etiske krav og boreretningslinjer på boreplattform og etter gjeldende forskrifter innen HMS og andre gjeldende forskrifter som NORSOK eller API borestandard.
- kan planlegge og gjennomføre boreoppgaver og HMS oppgaver både alene og i boreteamet med annet borepersonell på en plattformen som er i tråd med forskrifter og retningslinjer for boring på norske sektor som miljømessige og andre samfunnsmessige spørsmål som råder i petroleum bransjen.
- kan utveksle synspunkter med andre med bakgrunn innenfor boring og ferdigstillelse av en brønn og delta i diskusjoner om utvikling av god borepraksis som kan bidra til organisasjonsutvikling og utvikle boreteamet, lede og delta i gruppeprosesser som evaluere og dokumentere boreprogrammet sammen med boreoperatør og de serviceselskap som deltar i boring og ferdigstillelse av petroleum brønner.

- kan bidra til organisasjonsutvikling med personell som deltar i boreoperasjonen på tvers av ulike yrkesfaglige bakgrunn innen boreteknologi i olje- og gassbransjen og delta i diskusjoner om utvikling av arbeidsmiljø som både er, tryggere, utfordrende og som tilfredsstillende krav til helse, miljø og sikkerhet på en den sektoren som boreinnretningen befinner seg til enhver tid.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi viser til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring og at videregående opplæring, fag- og yrkeskompetanse er plassert på nivå 4A mens utdanningstilbudet som er 2-årig fagskole plasseres på nivå 5.2. Det er benyttet kulepunkt fra 5.1 der det ikke finnes tilsvarende på nivå 5.2.

Utdanningstilbudet bygger på den kompetanse som er oppnådd i videregående opplæring.

Etter fullført og bestått petroleumsfag med fordypning i boring, er studenten kvalifisert til å jobbe som boresjef.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er i hovedsak plassert under riktig kategori. Noen av deskriptorene under *generell kompetanse* hører imidlertid hjemme under *ferdigheter*.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.2 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Noen av deskriptorene ser ut til å dekke flere læringsutbytter, og de sakkyndige bør se spesielt på om de gir mer mening om de deles i to. Deskriptoren «har innsikt i behov av egne utviklingsmuligheter» er språkmessig utydelig og bør endres.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Under *kunnskaper* er det en del tilfeller av at bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende er byttet ut med boreteknologi, offshorebransjen og lignende, mens det øvrige er en kopi av den generelle beskrivelsen. Beskrivelsen som helhet er likevel egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen virker faglig gjennomtenkt og den inneholder flere gode konkretiseringer av hvilke kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse studentene har etter endt utdanning.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR, og er derfor egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.11 Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Barn med særskilte behov

Navn på utdanningen	Barn med særskilte behov
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/114

Kunnskaper

Etter fullført fagskoleutdanning har kandidaten;

- kunnskap om barn og unges oppvekstmiljø og kjennskap til aktuelle begreper og teorier innenfor pedagogikk, sosiologi og psykologi
- kunnskap om pedagogisk og didaktisk teori, om ulike kartleggingsverktøy og hvordan det kan legges til rette for læring og utvikling på ulike alderstrinn og funksjonsnivå
- kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid i et historisk og flerkulturelt framtidsperspektiv og hvordan helsefremmende og forebyggende arbeid med fysisk aktivitet og kosthold virker inn på psykisk, fysisk og sosial helse
- god kunnskap om barn og unge med særskilte behov, herunder lærevansker, utsatte barn og unge, atferdsvansker og om aktuelle tiltak
- innsikt i relevante lover, rettigheter og planverk
- kjennskap til ulike virksomheter innen skole- og oppvekstsektoren og organiseringen av disse

Ferdigheter

Etter fullført fagskoleutdanning kan kandidaten;

- kommunisere med, og vurdere barn og unges individuelle og sosiale behov med vekt på barn, unge og familiens medvirkning
- planlegge og gjennomføre leke- og læringsaktiviteter selvstendig og i samarbeid med annet fagpersonell ved hjelp av ulike pedagogiske og didaktiske metoder og arbeidsformer
- identifisere ressurser og problemer i barn og unges miljø, vurdere behov og iverksette helsefremmende tiltak innen fysisk aktivitet og ernæring for å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse
- kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov for tiltak i forhold til barn med særskilte behov, herunder atferdsvansker, lærevansker, nedsatt fysisk og psykisk funksjonsevne, sosiale og emosjonelle vansker, barn med minoritetsbakgrunn og barn i risikosituasjoner

Generell kompetanse

Etter fullført fagskoleutdanning i kan kandidaten;

- identifisere etiske utfordringer og dilemmaer, reflektere over egen praksis holdninger og verdier, og har forståelse for de ressurser, utfordringer og muligheter som finnes i møte med barn og unge
- reflektere over innholdet i begrepene folkehelse, livsstil og kultur i forhold til helsefremmende og forebyggende arbeid, og anvender dette i sin teoretiske og praktiske kompetanse i samarbeid med barn, unge og deres familier

I tillegg har kandidaten:

- forståelse for hva som kjennetegner barn og unge på ulike alderstrinn og identifiserer det enkelte barn/unge sin læring, utvikling og behov, og kan møte barn, unge og deres familier med respekt og tillit

- utviklet en høy etisk bevissthet om barn og unge med særskilte behov, og deres familier, kan bidra til godt tverrfaglig og tverretattlig samarbeid og er løsningsorientert og kreativ i sin yrkesutøvelse
- evne til faglig og etisk refleksjon, har forståelse for barn, unge og deres familiers behov, livssituasjon samt sosiale strukturer som omgir barn og unge
- en bevissthet om sin profesjonelle kompetanse, sin kreativitet og sitt mot, forvalter kompetansen og bidrar til faglig utvikling og samarbeid på egen arbeidsplass

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen merknad da disse anses ivaretatt i tråd med NKR nivå 5.1

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori. I tillegg til de tre kategoriene er det også satt opp en del punkter under tittelen «i tillegg har kandidaten». Det er litt uklart hvilken kategori disse tilhører, men de later til å høre inn under *generell kompetanse*. For at læringsutbyttebeskrivelsen skal være i tråd med NKR må deskriptorene plasseres i den kategorien de hører hjemme i.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR.

Læringsutbyttebeskrivelsen inneholder ganske mange elementer, og er kanskje noe ambisiøs for en ettårig utdanning, men ikke urealistisk.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Flere av begrepene som er benyttet i deskriptorene er problematiske, da de gjør det vanskelig å måle om studenten har oppnådd læringsutbyttet. Dette gjelder for eksempel begrepene «evne til faglig og kritisk refleksjon», «utviklet en høy etisk bevissthet» og «ha en bevissthet om ... sin kreativitet og sitt mot».

Faglig innhold/profil:

Noen av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, å kunne «oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap» og å kunne «finne informasjon og fagstoff som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling». Utdanningen bygger på den nasjonale planen utarbeidet av NUFHO, og disse deskriptorene mangler også i denne. Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, og ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Enkelte deskriptorer kunne med fordel vært mer spesifikke, for eksempel hvilke lover rettigheter og planverk som er relevante for utdanningen.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.12 Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Helseadministrasjon og pasientrettede IKT-systemer

Navn på utdanningen	Helseadministrasjon og pasientrettede IKT-systemer
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/116

Kunnskaper

- kjennskap til felles kunnskapsgrunnlag, referanseramme, verdier og lovverk for helse- og sosialfagene.
- kunnskap om andre yrkesgrupper kan bidra i et tverrfaglig samarbeid
- kunnskap om og innsikt i dataverktøy innenfor pasient og personal administrasjon.
- Studenten har kunnskaper om organiseringen av helse- og omsorgstjenester, og lovverket som regulerer dette.
- 3A: kunnskap om organisering, finansiering og kvalitetssikring av helse- og omsorgstjenesten og lovverket som regulerer dette.
- 3B: kunnskap om organisering, finansiering og kvalitetssikring av tannhelsetjenesten og lovverket som regulerer dette.
- fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis.
- gjennom oppgaven vist dybdekompetanse innenfor selvvalgt fordypningsområde.
- grunnleggende fagkunnskaper om helseadministrasjon.
- kunnskap om praksisstedets organisasjon og plassering i den øvrige helse- og sosialtjenesten.

Ferdigheter

- kommuniserer profesjonelt med pasienter/brukere, pårørende og medarbeidere og ta medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om hjelpebehov og virkning av tiltak.
- anvende sine kunnskaper om pasient og personaladministrasjon etter gjeldende lovverk.
- 3A: bruke sin kunnskap for å ivareta en pasient gjennom hele behandlingsforløpet i forhold til dokumentasjon, arkiv og rettigheter i NAV og kvalitetssikre pasientopplysninger etter gjeldende lovverk.
- 3B: bruke sin kunnskap for å ivareta en pasient gjennom hele behandlingsforløpet i forhold til dokumentasjon, arkiv og rettigheter i NAV og kvalitetssikre pasient opplysninger etter gjeldende lovverk.
- systematisere, utvikle og formidle erfaringsbasert kunnskap, og anvende kunnskap om målgruppen.
- Bruke sin faglige og personlige trygghet i møte med de ulike aktører innen fagfeltet; både brukere, pårørende og samarbeidspartnere.

Generell kompetanse

- identifisere etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk.
- anvende sin kompetanse i møte med pasient, pårørende, andre fagpersoner og samfunnsaktører til effektiv ressursutnyttelse.
- reflektere over egne holdninger og etiske dilemma.

- samarbeide tverrfaglig med kvalitetssikring og fagutvikling.
- motta veiledning fra praksisfelt og lærer, vise forståelse for de faktorer i miljøet og i samfunnet som har betydning for pasient/bruker, vise selvstendighet i sitt faglige fordypningsarbeid, kan delta og bidra i tverrfaglig samarbeid
- forstå egen praksis

Videre har kandidaten:

- utviklet og er bevisst sin profesjonelle kompetanse, sin kreativitet og sitt mot, og forvalter kompetansen og bidrar til faglig utvikling på egen arbeidsplass.
- evne til å reflektere over fremmende og hemmende faktorer for pasienter/brukere
- evne til etisk og holdningsmessig refleksjon i arbeidet
- relasjonskompetanse til brukere og kollegaer
- forståelse for tverrfaglig samarbeid

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen merknad da disse anses ivaretatt i tråd med NKR nivå 5.1

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene som er tatt med er plassert under riktig kategori.

I tillegg til de tre kategoriene er det også satt opp en del punkter under tittelen «Videre har kandidaten». Det er litt uklart hvilken kategori disse tilhører, men de later til å høre inn under *generell kompetanse*. For at læringsutbyttebeskrivelsen skal være i tråd med NKR må deskriptorene plasseres i den kategorien de hører hjemme i.

Nivå

Nivået er i hovedsak mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men dette ville vært tydeligere om flere av de nivåbestemmende begrepene fra NKR hadde blitt brukt. Vi gjør oppmerksom på at «grunnleggende kunnskaper» er et begrep som beskriver kompetanse på grunnskolenivå. Samtidig er det å «reflektere over egen praksis og begrunne sine vurderinger faglig, etisk og juridisk» et svært ambisiøst forventet utbytte av en ettårig utdanning. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er i noen grad utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Beskrivelsene fremstår imidlertid i for stor grad som en beskrivelse av det studentene lærer i utdanningen, og i noen grad beskrivelse av de læringsaktivitetene utdanningen omfatter. Eksempler på dette er «fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis» og «kunnskap om praksisstedets organisasjon og plassering i den øvrige helse- og sosialtjenesten» og «motta veiledning fra praksisfelt og lærer». Begreper som «faglige og personlige trygghet» er problematiske da trygghet kan være vanskelig å måle.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i noen grad mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men beskrivelsen må være mer fagspesifikk for at det skal bli tydelig hvilken yrkeskompetanse studentene har etter endt utdanning. Det kommer ikke godt nok frem i læringsutbyttebeskrivelsen at utdanningen gir kompetanse i pasientrettede IKT-systemer, ei heller hva slags arbeid studentene skal kunne utføre etter endt utdanning. Flere av deskriptorene, for eksempel «anvende sine kunnskaper om pasient og personaladministrasjon etter gjeldende lovverk» og «samarbeide tverrfaglig med kvalitetssikring og fagutvikling» er for generelle. Beskrivelsen som helhet egner seg ikke til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner.

Noen av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping. Noen av deskriptorene burde vært plassert andre steder. Å kunne «kommunisere profesjonelt med pasienter» er mer en *generell kompetanse* enn en *ferdighet*, jf. «bygge relasjoner med eksterne målgrupper».

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.13 Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Omsorg for mennesker med neurologiske lidelser

Navn på utdanningen	Omsorg for mennesker med neurologiske lidelser
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/122

Kunnskaper

- Kandidaten har god kjennskap til felles kunnskapsgrunnlag, referanseramme, verdier og lovverk for helse- og sosialfagene.
- Kandidaten har kunnskap om de vanligste neurologiske lidelsene og konsekvenser av disse.
- Kandidaten har kunnskap om hjerneslag og de fysiske, psykiske og psykososiale følgetilstandene dette medfører.
- Kandidaten har kunnskap om og innsikt i hva rehabilitering og habilitering er, om aktuelt lovverk, om hvilke aktører og instanser som yter tjenester og om hvordan rehabiliteringstjenester organiseres.
- Kandidaten har fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis.
- Kandidaten skal ha grunnleggende fagkunnskaper om omsorg for mennesker med neurologiske lidelser. Kandidaten skal ha kunnskap om praksisstedets organisasjon og plassering i den øvrige helse- og sosialtjenesten.

Ferdigheter

- Kandidaten kommuniserer profesjonelt med pasienter/brukere, pårørende og medarbeidere og tar medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om hjelpebehov og virkning av tiltak.
- Kandidaten kan identifisere ressurser og problemer hos pasienten og i dennes miljø, og vurderer og iverksetter tiltak for å bidra til at pasienten opplever mestring.
- Kandidaten kan identifisere ressurser og problemer hos pasienter med neurologiske lidelser og i dennes miljø, og vurderer og iverksetter tiltak for å fremme helse og forebygge sykdom og funksjonsnedsettelse.
- Kandidaten kan delta i utredningsarbeid og kan anvende kunnskap om forskjellen på rehabilitering versus forebygging, behandling, pleie og omsorg. Kandidaten kan anvende kunnskap om brukermedvirkning på systemnivå.
- Kandidaten kan systematisere, utvikle og formidle erfaringsbasert kunnskap.
- Kandidatene skal ha faglig og personlig trygghet i møte med de ulike aktører innen fagfeltet, både brukere, pårørende og samarbeidspartnere

Generell kompetanse

- Kandidaten identifiserer etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk.
- Kandidaten samarbeider med pasienten og deres pårørende på en måte som ivaretar brukermedvirkning og mestring.
- Kandidaten samarbeider med mennesker med neurologiske lidelser og deres pårørende på en måte som ivaretar brukermedvirkning og mestring.

- Kandidaten har tilegnet seg kompetanse innen rehabiliteringstiltak for å ivareta brukers sammensatte behov.
- Kandidaten har utviklet og er bevisst sin profesjonelle kompetanse, sin kreativitet og sitt mot, og forvalter kompetansen og bidrar til faglig utvikling på egen arbeidsplass.
- Kandidaten kan motta veiledning fra praksisfelt og lærer, vise forståelse for de faktorer i miljøet og i samfunnet som har betydning for pasient/bruker, vise selvstendighet i sitt faglige fordypningsarbeid, kan delta og bidra i tverrfaglig samarbeid.

Kandidaten skal ha evne til å reflektere over fremmende og hemmende faktorer for pasienter/brukere
 være i stand til å forstå egen praksis
 ha evne til etisk og holdningsmessig refleksjon i arbeidet
 ha relasjonskompetanse til brukere og kollegaer
 ha økt forståelse for tverrfaglig samarbeid

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen merknad da disse anses ivaretatt i tråd med NKR nivå 5.1

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene som er tatt med er plassert under riktig kategori. Noen av deskriptorene burde vært plassert andre steder. Å kunne «kommunisere profesjonelt med pasienter» er mer en *generell kompetanse* enn en *ferdighet*, jf. «bygge relasjoner med eksterne målgrupper».

Nivå

Nivået er i hovedsak mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men dette ville vært tydeligere om flere av de nivåbestemmende begrepene fra NKR hadde blitt brukt. Vi gjør oppmerksom på at «grunnleggende kunnskaper» er et begrep som beskriver kompetanse på grunnskolenivå. «Kandidaten kan systematisere, utvikle og formidle erfaringsbasert kunnskap» ligger på et høyere nivå enn fagskole 1.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er i hovedsak utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Begreper som «faglige og personlige trygghet» er problematiske da trygghet kan være vanskelig å måle. «Kandidaten kan motta veiledning fra praksisfelt og lærer» er ikke et læringsutbytte, men et mål for og resultat av læringsprosessen. Deskriptorer som beskriver læringsprosessen hører ikke hjemme i en læringsutbyttebeskrivelse. Det er også noe uklart hvilken kompetanse studentene vil sitte igjen med ettersom de har valgfrie tema og praksis på ulike steder, og dette er trukket frem i den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen. Sakkyndige bør være spesielt oppmerksomme på om studentene sitter igjen med det samme overordnede læringsutbyttet etter endt utdanning.

Faglig innhold/profil:

Noen av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping.

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i stor grad mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men beskrivelsen kunne med fordel vært mer fagspesifikk. Det er noe uklart hvor studentene skal jobbe etter endt utdanning, og hva de skal kunne gjøre med mennesker med nevrologiske lidelser. Samtidig gir beskrivelsen som helhet nok informasjon til å gi et bilde av hvilken del av fagområdet utdanningen hører hjemme i, og kan derfor brukes til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.14 Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Spesialrenhold i helsetjenesten

Navn på utdanningen	Spesialrenhold i helsetjenesten
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/115

Kunnskaper

Etter fullført fagskoleutdanning har kandidaten:

- god kjennskap til felles kunnskapsgrunnlag, referanseramme, verdier og lovverk for helse- og sosialfagene.
- kunnskap om andre yrkesgrupper som kan bidra i et tverrfaglig samarbeid.
- generell kunnskap om grunnprinsipper i mikrobiologi, virus, bakterier, smitteveier, smitekilder og smitteregime.
- kjennskap til rengjøringsmidler i forhold til kjemi og metode.
- spesifikk kunnskap om og kan håndtere utstyr og instrumenter brukt i operasjons- og steriliserings virksomhet.
- en helhetstenkning i forhold til teori og praksis og skal kunne velge riktig rengjørings-/steriliseringsmetode for instrumenter og utstyr.
- kunnskaper om sterilisering, - ulike metoder, kontroll og kvalitetssikring av steriliseringsprosessen og validering av utstyr.
- kunnskaper om pakking, pakkematerialer, pakkemetoder, innlasting i autoklave og lagring av sterilt gods.
- fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis.
- gjennom oppgaven vist dybdekompetanse innenfor et selvvalgt fordypningsområde.
- grunnleggende fagkunnskaper om spesialrenhold.
- kunnskap om praksisstedets organisasjon og plassering i den øvrige helse- og sosialtjenesten.

Ferdigheter

Etter fullført fagskoleutdanning kan kandidaten;

- kommuniserer profesjonelt med pasienter/brukere, pårørende og medarbeidere og ta medansvar for tilbakemelding til faglig og politisk myndighet om hjelpebehov og virkning av tiltak.
- knytte teori til praksis, velge riktig utstyr til riktig oppgave.
- utføre og forstå smitteregime, kjenne til produktdatablad og kunne hente frem nødvendig informasjon.
- også kjenne til bedriftens kvalitetssikringssystem.
- utføre, håndtere, rengjøre/sterilisere utstyr og instrumenter i henhold til teori og fastlagte prosedyrer.
- vedlikeholde, sjekke og kassere instrumenter.
- arbeide selvstendig, ivareta og kvalitetssikre steriliseringsprosessen og pakke utstyr sterilt.
- klargjøre og pakke utstyr til sterilisering.
- systematisere, utvikle og formidle erfaringsbasert kunnskap, og anvende kunnskap om målgruppen.

- bruke sin faglige og personlige trygghet i møte med de ulike aktører innen fagfeltet, både brukere, pårørende og samarbeidspartnere.

Generell kompetanse

Etter fullført fagskoleutdanning kan kandidaten;

- identifisere etiske utfordringer og dilemmaer, reflektere over egen praksis og begrunne sine vurderinger faglig, etisk og juridisk.
- anvende sin kunnskap og arbeide selvstendig med riktig utstyr til riktig oppgave.
- ivareta rengjøring av instrumenter og utstyr etter gjeldende prosedyre, og delta i kartlegging og vurdering innenfor eget kompetanseområde
- motta veiledning fra praksisfelt og lærer, vise forståelse for de faktorer i miljøet og i samfunnet som har betydning for pasient/bruker, vise selvstendighet i sitt faglige ferdypningsarbeid, kan delta og bidra i tverrfaglig samarbeid
- reflektere over fremmede og hemmende faktorer for pasienter/brukere
- forstå egen praksis, og evner etisk og holdningsmessig refleksjon i arbeidet
- forståelse for tverrfaglig samarbeid

I tillegg skal kandidaten:

- være lojal i forhold til bedrift og yrkesetiske retningslinjer.
- være bevisst på egen og andres kompetanse, og kan drøfte og formidle kunnskap innenfor fagfeltet.
- delta i faggrupper for å kvalitetssikre og videreutvikle praksis og forståelse på egen arbeidsplass.
- være bevisst sin profesjonelle kompetanse, sin kreativitet og sitt mot, og forvalter kompetansen og bidrar til faglig utvikling på egen arbeidsplass.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen merknad da disse anses ivaretatt i tråd med NKR nivå 5.1.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene som er tatt med er plassert under riktig kategori. Noen av deskriptorene under *kunnskaper* ville hørt mer naturlig hjemme under *ferdigheter*, som å kunne håndtere utstyr og instrumenter. Å kunne «kommunisere profesjonelt med pasienter» er mer en *generell kompetanse* enn en *ferdighet*, jf. «bygge relasjoner med eksterne målgrupper». Sakkyndigpanelet setter for øvrig spørsmålsteget ved om dette er en relevant ferdighet i denne utdanningen. Å «anvende sin kunnskap og arbeide selvstendig med riktig utstyr til riktig oppgave» ansees som en *ferdighet* heller enn *generell kompetanse*.

I tillegg til de tre kategoriene er det også satt opp en del punkter under tittelen «I tillegg har kandidaten». Det er litt uklart hvilken kategori disse tilhører, men de later til å høre inn under *generell kompetanse*. For at læringsutbyttebeskrivelsen skal være i tråd med NKR må deskriptorene plasseres i den kategorien de hører hjemme i.

Nivå

Nivået er i hovedsak mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men dette ville vært tydeligere om flere av de nivåbestemmende begrepene fra NKR hadde blitt brukt. Vi gjør oppmerksom på at «grunnleggende kunnskaper» er et begrep som beskriver kompetanse på grunnskolenivå. Det er uklart hva som er forskjellen på «god kjennskap», «generell kunnskap», og «spesifikk kunnskaper» i deskriptorene under *kunnskaper*. På fagskole 1-nivået skal studentene ha «innsikt i relevant regelverk». Dette fremkommer ikke. Å ha «fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis», ser ut til å være på et for høyt nivå. Det er også en beskrivelse av læringsprosessen, og ikke en læringsutbyttebeskrivelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er i hovedsak utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Unntaket er de deskriptorene som omhandler læringsprosessen, slik som den som er nevnt over, og den generelle kompetansen «motta veiledning fra praksisfelt og lærer». Flere av begrepene som er benyttet i deskriptorene er problematiske, da de gjør det vanskelig å måle om studenten har oppnådd læringsutbyttet. Dette gjelder for eksempel begrepene «bruke sin faglige og personlige trygghet...», «være lojal...» og «være bevisst ... sin kreativitet og sitt mot». Noen av deskriptorene dekker flere læringsutbytter, som for eksempel den generelle kompetansen «ivareta rengjøring av instrumenter og utstyr etter gjeldende prosedyre, og delta i kartlegging og vurdering innenfor eget kompetanseområde».

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Beskrivelsen som helhet gir nok informasjon til å gi et bilde av hvilken del av fagområdet utdanningen hører hjemme i, og kan derfor brukes til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Det faglige innholdet og den yrkeskompetansen utdanningen leder til virker gjennomtenkt og gjennomarbeidet. Læringsutbyttebeskrivelsen er imidlertid ikke godt nok gjennomarbeidet, da mange av begrepene som benyttes i deskriptorene er utydelige og lite målbare.

Noen av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.15 Studieforbundet AOF Norge, Barn med særskilte behov

Navn på utdanningen	Barn med særskilte behov
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/123

Kunnskaper

- Studenten har kunnskap om barn og unges oppvekstmiljø og kjennskap til aktuelle begreper og teorier innenfor pedagogikk, sosiologi og psykologi
- Studenten har kunnskap om pedagogisk og didaktisk teori, om ulike kartleggingsverktøy, og hvordan det kan legges til rette for læring og utvikling på ulike alderstrinn
- Studenten har kunnskap om helsefremmende og forebyggende arbeid i et historisk og flerkulturelt framtidsperspektiv
- Studenten har kunnskap om hvordan helsefremmende og forebyggende arbeid med fysisk aktivitet og kosthold virker inn på psykisk, fysisk og sosial helse
- Studenten har kunnskap om barn og unge med særskilte behov, herunder lærevansker og atferdsvansker og om aktuelle tiltak
- Studenten har innsikt i relevante lover, rettigheter og planverk
- Studenten kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap som grunnlag for utvikling innenfor eget fagområde
- Studenten har kjennskap til ulike virksomheter innen skole – og oppvekstsektoren og organiseringen av disse
- Studenten har kunnskap om hva som kjennetegner barn og unge på ulike alderstrinn, kan identifisere de enkelte barn/unges læring, utvikling og behov

Ferdigheter

- Studenten kan kommunisere med, og vurdere barn og unges individuelle og sosiale behov med vekt på barn, unge og familiens medvirkning
- Studenten kan planlegge og gjennomføre leke –og læringsaktiviteter, selvstendig og i samarbeid med annet fagpersonell ved hjelp av ulike pedagogiske og didaktiske metoder og arbeidsformer
- kan finne, vurdere, bruke og henvise til informasjon og fagstoff innen barn- og oppvekstfagene som grunnlag for kvalitetsbevisst og reflektert yrkesutøvelse
- Studenten kan identifisere ressurser og problemer i barn og unges miljø, vurdere behov og iverksette helsefremmende tiltak innen fysisk aktivitet og ernæring for å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse
- Studenten kan kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov for tiltak i forhold til barn med særskilte behov, herunder atferdsvansker, lærevansker, fysisk og psykisk funksjonshemming, sosiale og emosjonelle vansker, barn med minoritetsbakgrunn, og barn i risikosituasjoner

Generell kompetanse

- Studenten kan identifisere etiske utfordringer og dilemmaer, reflektere over egen praksis i holdninger og verdier, og ha forståelse for de ressurser, utfordringer og muligheter som finnes i møte med barn og unge

- Studenten kan reflektere over innholdet i begrepene folkehelse, livsstil og kultur med hensyn til helsefremmende og forebyggende arbeid, og anvender dette i sin teoretiske og praktiske kompetanse, i samarbeid med barn, unge og deres familier
- Studenten har utviklet etisk bevissthet om barn og unge med særskilte behov, og deres familier, og bidrar til godt samarbeid preget av respekt og tillit
- Studenten kan bidra faglig i tverrfaglig og tverretatlig samarbeid, og er løsningsorientert og kreativ i sin yrkesutøvelse
- Studenten har evne til faglig og etisk refleksjon, ha forståelse for barn, unge og deres familiers behov og livssituasjon, samt sosiale strukturer som omgir barn og unge

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har omformulert NKR's deskriptorer for læringsutbytte for Nivå 5 Fagskole 1, men vi mener at de oppsatte læringsutbyttene beskrivelsene er dekkende for deskriptorene i alle tre kategoriene. De læringsutbyttebeskrivelsene som er formulert på en slik måte at de ikke er direkte gjenkjennbare fra NKR, mener vi likevel er dekket av de mer generelle beskrivelsene vi har. Vi anser derfor samtlige av NKR's deskriptorer som dekket. Viser forøvrig til vedlagte tabell som synliggjør sammenhengen mellom NKR, overordnet læringsutbytte og læringsutbyttene for emnene.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, og ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsene og det faglige innholdet virker gjennomarbeidet, og ettersom beskrivelsene er konkrete og fagspesifikke viser de tydelig hvilken yrkeskompetanse studentene har etter endt utdanning. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.16 Studieforbundet Folkeuniversitetet, Driftsleder Bygg

Navn på utdanningen	Driftsleder Bygg
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/136

Kunnskaper

Kandidaten

- har god kunnskap innen de ulike tekniske fagområder som er representert ved drift av bygninger.
- kjenner de bygningstekniske grunnprinsippene for konstruksjoner og materialbruk.
- har et helhetlig og grundig innblikk i energibruk og enøk-problematikk, kjenne godt til ulike energiformer, energibærere og energiøkonomisering.
- forstår og kunne vurdere ulike energiformer, energibærere og energiøkonomisering
- har god kunnskap om HMS-relaterte problemstillinger og sikkerhet for mennesker og verdier.
- kjenner alle relevante lover, forskrifter og offentlige reguleringer som berører driften av bygninger.
- kjenner kravene til dokumentasjon av tekniske anlegg.

Ferdigheter

Kandidaten

- kan vurdere et byggs kvalitet og egenskaper, tilstand, miljøstatus og vedlikeholdsbehov både med hensyn til konstruksjon, tekniske anlegg og installasjoner. Dette skal kunne gjøres med utgangspunkt i egne kartlegginger, innsamlet informasjon og egne vurderinger.
- kan anvende foreliggende tekniske dokumentasjon i sitt arbeid med å overvåke, kontrollere og styre driftssystemer, og kunne gjøre nødvendige tiltak for å korrigere forhold som viser avvik.
- kan organisere et samspill av medarbeidere og forholde seg aktivt til arbeidsmiljøloven og avtaleverk
- forstår regnskapstall og kan rapportere økonomiske forhold korrekt. Lede prosjekter og medarbeidere på en ryddig og sikker måte. Kan utarbeide og forholde seg til prosjektplaner.

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan ta fullt driftsansvar for større bygg for kontor, boliger eller produksjon.
- har en helhetsforståelse for kompleksiteten i et større bygg og sammenhengen mellom ulike tekniske fagområdene representert ved drift av større bygninger.
- kan, med utgangspunkt i et helhetsblikk og innsikt i alle tekniske, miljømessige og sikkerhetsmessige forhold, kunne gjøre avveininger og ta riktige beslutninger for å sikre forsvarlig drift av bygninger og tekniske anlegg.
- kan ta en lederrolle i et samspill av fagpersonell, brukere og eiere av bygg.
- kan utvikle driftsprosedyrer, sikkerhetsforordninger og vedlikeholdsplaner for bygg.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Intet å bemerke.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori. Det er uklart om deskriptoren «forstår og kunne vurdere ulike energiformer, energibærere og energiøkonomisering» er en *kunnskap* eller en *ferdighet*. Å ha kunnskap om de ulike energiformene er *kunnskap*, mens å kunne vurdere er en *ferdighet*.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR.

Læringsutbyttebeskrivelsen inneholder ganske mange elementer. Flere deskriptorer er knyttet til å ta en lederrolle, og læringsutbyttebeskrivelsen er kanskje noe ambisiøs for en ettårig utdanning. Det ser også noe ambisiøst ut å «kjenne alle relevante lover, forskrifter og offentlige reguleringer som berører driften av bygninger». Sakkyndigpanelet har imidlertid ikke faglige forutsetninger for å bedømme om utdanningens læringsutbytte er urealistisk for en ettårig utdanning.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Noen av deskriptorene ser ut til å dekke flere læringsutbytter, og sakkyndige bør se spesielt på om noen av punktene bør deles.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, og ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier. Det bør komme tydeligere frem hva slags prosjekter studenten skal kunne lede etter endt utdanning. Noen deskriptorer i de generelle beskrivelsene mangler, blant annet å kunne «oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap» og å «forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping».

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.17 TISIP, IT drift og infrastruktur

Navn på utdanningen	IT-drift og infrastruktur
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/131

Kunnskaper

- Kandidaten kan anvende og bearbeide kunnskap for å løse teoretiske, tekniske og praktiske problemstillinger innen IT-drift og infrastruktur.
- Kandidaten kan oppdatere sin kunnskap innen fagfeltet IT-drift, både gjennom informasjonsinnhenting og i kontakt med fagmiljøer, brukergrupper og praksisfeltet.
- Kandidaten forstår rollen til IKT generelt, og spesielt innen IT-drift.

Ferdigheter

- Kandidaten kan reflektere over egen faglig utøvelse i individuelt arbeid og i team, og kan utvikle denne basert på tilbakemeldinger fra andre.
- Kandidaten kan vurdere andres arbeid og gi konstruktive tilbakemeldinger.
- Kandidaten kan selvstendig oppdatere sin kunnskap, både gjennom søk i litteratur og kontakt med fagmiljøer, brukergrupper og praksis.
- Kandidaten kan planlegge, konfigurere, implementere og drifte både tradisjonelle og virtuelle datasystemer. Dette inkluderer:
  - Planlegge, konfigurere, implementere og drifte distribuerte nettverkløsninger som innebærer programvaredistribusjon, fjerndrift og virtuelle nettverk.
  - Delta i arbeidet med å utvikle egnede driftsrutiner for IT-driftsorganisasjoner basert på bedriftens behov.
  - Bidra til å bygge opp og drifte et databasesystem.
  - Beherske operativsystemer som benyttes på klienter og tjenere.

Generell kompetanse

- Kandidaten kan være med å planlegge og gjennomføre varierte arbeidsoppgaver og prosjekter som strekker seg over tid, alene og som deltaker i en gruppe.
- Kandidaten kan formidle kunnskap om informasjonsteknologi til ulike målgrupper både skriftlig og muntlig.
- Kandidaten har et bevisst forhold til egne kunnskaper og ferdigheter og har respekt for andre fagområder og fagpersoner.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Våre læringsutbytter er på nivå 5.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men flere deskriptorer er plassert i feil kategori, og beskrivelsen fremstår som uryddig. Å kunne «anvende og bearbeide kunnskap» hører for eksempel ikke hjemme under *kunnskap*, og «evne til å utvikle arbeidsmetoder» hører hjemme under *generell kompetanse*, ikke *ferdigheter*.

Nivå

Nivået er mulig å kjenne igjen fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, men noen av deskriptorene er på et for høyt nivå. Det er ikke forventet at man med 30 fagskolepoeng skal kunne «formidle kunnskap skriftlig og muntlig om faglige problemstillinger til ulike målgrupper». Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. At flere punkter er plassert som underpunkter under en av deskriptorene under overskriften «dette inkluderer» gjør deskriptoren upresis.

Faglig innhold/profil:

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Beskrivelsen av kunnskapene er lite konkret, og det kommer ikke tydelig nok frem hvilken yrkeskompetanse studentene har etter endt utdanning. Deskriptorene under generell kompetanse er også for generelle til at læringsutbyttebeskrivelsen gir tilstrekkelig informasjon om studentenes kompetanse. Læringsutbyttebeskrivelsen er derfor ikke egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Flere av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler eller er utydelige, blant annet går det ikke frem at studenten skal kunne «kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak». Det burde også være tydeligere at man skal «forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping».

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

2.18 Tunsberg Medisinske Skole AS, Soneterapi

Navn på utdanningen	Soneterapi
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/128

Kunnskaper

Studenten skal

- ha kunnskap om den teori og behandlingsstrategi som ligger til grunn for soneterapi
- ha kunnskap om de grunnleggende prinsippene bak både østlig og vestlig naturmedisin
- ha kunnskaper om begrensinger og kontraindikasjoner ved soneterapi
- ha oversikt over helsevesenets oppbygning og oppgaver, samt kjennskap til de lover og regler som regulerer naturterapeuters virksomhet

Ferdigheter

Studenten kan

- gjennomføre soneterapi på en faglig forsvarlig måte
- søke etter og finne frem til relevant fagstoff, samt å kunne vurdere kvaliteten på disse
- opprette og drive egen praksis som naturterapeut med soneterapi som hovedfag

Generell kompetanse

Studenten kan

- være faglig kvalifisert til å ta på seg det ansvar som følger med det å være naturterapeut
- utvise en etisk, akseptabel holdning i utøvelsen av yrket, som bygger på respekt og likeverd
- kombinere kunnskap og ferdigheter fra alle fagene, slik at behandlingen blir utført på en faglig forsvarlig måte, både i henhold til ende dag, hvorm er gode og svake ndlingen bør utført ioriske samlingen. t til ernett hver fjortende dag, hvoråde i henhold til lov- og regelverk og etablert yrkesetikk [sic]
- vurdere i hvilke tilfeller soneterapi er kontraindikert, eller bør utføres i samarbeid/samråd med lege eller annen terapeut
- være bevisst på viktigheten av å kontinuerlig evaluere egne ferdigheter som terapeut
- være konstruktiv i forbindelse med å integrere soneterapi med andre behandlingsmetoder gjennom samarbeid med andre terapeuter/behandlere
- reflektere over sin kompetanse som soneterapeut, og utvikle en forståelse for hva som fremmer videre læring og utvikling.
- forstå betydningen av forskning og kliniske erfaringer for utvikling av faget

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har ikke utelatt eller brukt punkter fra andre nivåer.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene som er tatt med er plassert under riktig kategori. Deskriptoren «vurdere i hvilke

tilfeller soneterapi er kontraindikert» hører hjemme under *ferdigheter* heller enn under *generell kompetanse*.

Nivå

Det er vanskelig å kjenne igjen nivået fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, da de nivåbestemmende begrepene fra NKR i liten grad er benyttet. Tilbyder har oppgitt i søknaden at utdanningen er fagskole 2, til tross for at den er på 60 fagskolepoeng. Noen av deskriptorene tilhører fagskole 2, men som helhet ligger utdanningen på nivå 5.1.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Det tredje kulepunktet under generell kompetanse inneholder en klipp og lim feil både i søknaden og studieplanen.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i noen grad mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men er likevel for vidt definerte. Læringsutbyttebeskrivelsen virker noe ambisiøs ettersom studentene etter et år skal ha «kunnskap om de grunnleggende prinsippene bak både østlig og vestlig naturmedisin», noe som er omfattende tema. Flere av deskriptorene i de generelle beskrivelsene mangler. Under *kunnskaper* kommer det ikke frem at studentene forventes å kunne «oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap» og å «forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping». Deskriptorene under *kunnskaper* og generell kompetanse er godt beskrevet, men læringsutbyttebeskrivelsen er mangelfull med hensyn til beskrivelse av *ferdigheter*. Under *ferdigheter* er det ikke tydelig nok hvordan studentene skal anvende den faglige kunnskapen eller relevante faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer. Det er utydelig hva deskriptoren «skal kunne gjennomføre soneterapi på en faglig forsvarlig måte» innebærer. Det må fremgå hvilke *ferdigheter* studenten trenger for å kunne gjennomføre soneterapi. Begrepet «på en faglig forsvarlig måte» er problematisk. Sakkyndigpanelet antar at også de andre læringsutbyttene tar sikte på at studenten skal kunne gjennomføre soneterapi på en forsvarlig måte. Dersom det finnes en faglig uforsvarlig måte å gjennomføre soneterapi, bør beskrivelsen vise hva det betyr at den er faglig forsvarlig. Ferdigheten å kunne «kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak» mangler også.

Ettersom det ikke kommer tydelig frem hva studentene skal kunne, er læringsutbyttebeskrivelsen ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner.

Læringsutbyttebeskrivelsen gir ikke nok innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke egnet for videre sakkyndig vurdering.

3 Søknader om nye utdanninger - høst 2014

3.1 AOF Haugaland, Demensomsorg

Navn på utdanningen	Demensomsorg
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/517

Kunnskaper

- Studenten har kunnskap om de ulike demensdiagnosene
- Studenten har kunnskap om ulike kommunikasjonsverktøy og behandling- og miljøterapeutiske metoder som brukes i arbeidet med pasienter som har demens, samt modell for å implementere og opprettholde personsentrert omsorg
- Studenten har kunnskap om hvilke faktorer som fremmer og hemmer god helse og livskvalitet hos pasienter med demens
- Studenten har innsikt i relevante lover og forskrifter som regulerer tjenesteytingen til pasienter med demens og deres pårørende
- Studenten har kunnskap om fagfeltet demensomsorg, hvilke tiltak og tjenester som finnes for personer med demens og deres pårørende, og har kjennskap til hvordan disse er organisert
- Studenten kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap som grunnlag for utvikling av tjenestene til pasienter med demens
- Studenten forstår betydningen av å legge til rette for gode omsorgstiltak for personer med demens og forstår betydningen av at ressurser og faglig kunnskap benyttes på en mest mulig hensiktsmessig og rettferdig måte for pasient og samfunn

Ferdigheter

- Studenten kan anvende etiske retningslinjer, relevante lovverk og forskrifter for å belyse en praktisk og teoretisk problemstilling i arbeidet med pasienter med demens
- Studenten kan anvende sin kunnskap om demens for å imøtekomme praktiske og teoretiske problemstillinger
- Studenten kan anvende miljøterapeutiske metoder og verktøy som bidrar til helsefremgang og livskvalitet for pasienter som har en demensdiagnose og deres pårørende
- Studenten kan finne og henvise til informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i arbeid med pasienter som har en demensdiagnose
- Studenten kan med utgangspunkt i eget faglig ståsted kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov, og iverksette hensiktsmessige tiltak for pasienter med demens

Generell kompetanse

- Studenten har forståelse for prinsippene om likeverd og selvbestemmelse i arbeid med demente
- Studenten har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer i omsorgen for pasienter med demens
- Studenten har utviklet en etisk grunnholdning og forståelse for hvilke prinsipper som ligger til grunn når en arbeider med personer som har en demensdiagnose
- Studenten kan utføre individuelt tilrettelagte tjenester til mennesker med en demensdiagnose
- Studenten kan utføre arbeidet i tråd med prinsipper om likeverd og selvbestemmelse

- Studenten kan i arbeidet med demente bygge relasjoner med fagfeller; tverrfaglig og tverretattlig
- Studenten kan utvikle og tilpasse faglige tiltak og tjenester med utgangspunkt i pasientens ressurser og behov

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi kan ikke se at vi har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Noen av deskriptorene blir noe omfattende og tungleste. Dette gjelder for eksempel deskriptoren «Studenten forstår betydningen av å legge til rette for gode omsorgstiltak for personer med demens og forstår betydningen av at ressurser og faglig kunnskap benyttes på en mest mulig hensiktsmessig og rettferdig måte for pasient og samfunn». Innholdet er godt og forståelig, men tilbyder bør vurdere om det går an å omformulere læringsutbyttebeskrivelsen slik at den kan kommunisere bedre både med utdanningssøkende og arbeidsgivere. Beskrivelsen kunne godt være mer konsekvent i bruken av begrepene «personer» og «pasienter».

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.2 AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Ernæring i pleie og omsorgstjenester

Navn på utdanningen	Ernæring i pleie og omsorgstjenester
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/513

Kunnskaper

- har kunnskap om samhandling og kommunikasjon
- har kunnskap om grunnleggende ernæringslære
- har kunnskap om ulike brukergrupper i pleie og omsorgstjenester og sykdommer og tilstander relatert til kost og ernæring
- har innsikt i aktuelle lover, retningslinjer og handlingsplaner
- har kunnskap om et ernæringsmessig godt, velsmakende og trygt mattilbud
- har kunnskap om ernæringsarbeid og faglige utfordringer knyttet til institusjon, bolig- og hjemmetjenesten
- kan oppdatere sin kunnskap og kompetanse innen helsefremmende og forebyggende tiltak og betydningen av denne
- har kunnskap om hvilken betydning kost og ernæring har for enkeltmenneske og sett i forhold til et samfunnsøkonomisk perspektiv

Ferdigheter

- kan kommunisere og anvende sin kunnskap og samhandlingskompetanse i møte med bruker, pårørende og fagpersoner
- kan anvende sin matfaglige kunnskap både praktisk og teoretisk innen pleie og omsorgstjenester
- kan fremme matglede og videreføre holdninger og kunnskap om måltider som helsefremmende arena
- kan finne, vurdere og henvise til informasjon og fagstoff innenfor mat, ernæring og helse
- kan identifisere brukers behov i forhold til kost og ernæring og trekke inn andre faginstanser i forhold til tiltak der dette er nødvendig

Generell kompetanse

- har forståelse for Empowerment-tenkningen i møte med brukere, og fokuserer på å styrke positive faktorer hos brukeren og i miljøet
- har innsikt i relevante faglige- og yrkesetiske problemstillinger
- har respekt for brukerne, deres erfaringer og livssituasjon, og tar utgangspunkt i dette i samhandling med brukeren (brukermedvirkning)
- har forståelse for følelsesmessige reaksjoner forbundet med det å få en sykdom der kostholdet spiller en rolle
- kan iverksette helsefremmende og individrettede tiltak i samarbeid med bruker, pårørende og fagpersoner i behandlingsforløpet
- kan arbeide tverrfaglig, delta i faglig utvikling, formidle kunnskap innen ernæring i pleie og omsorgstjenester og bidra til godt samarbeid mellom yrkesgrupper
- kan anvende eksisterende kunnskap og kompetanse til å skape forbedringstiltak og finne hensiktsmessige løsninger som øker brukerens livskvalitet

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

I utformingen av den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen innen områdene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse mener vi å ha dekket alle kulepunktene i læringsutbyttebeskrivelsen i NKR.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR. Det kan være tegn til at deler av noen deskriptorer er på et for høyt nivå, og fordi en del deskriptorer er ganske generelt utformet er det vanskelig å vurdere hvor mye utdanningen egentlig skal romme. Det kan være at det er for ambisiøst å skulle både kunne vurdere og henvise til fagrelevant informasjon, og å skulle kunne drive formidling og delta i faglig utviklingsarbeid.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i hovedsak mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Beskrivelsen burde være mer tydelig, særlig på målgruppe. Å ha kunnskap om ulike brukergrupper i pleie- og omsorgstjenester, samt om sykdommer og tilstander relatert til kost og ernæring er to svært omfattende felt, og deskriptoren fremstår som i overkant ambisiøs for en utdanning på 30 fagskolepoeng. En del av deskriptorene er også for generelle. Å ha «kunnskap om samhandling og kommunikasjon» og å kunne «kommunisere og anvende sin kunnskap og samhandlingskompetanse i møte med bruker, pårørende og fagpersoner» er eksempel på dette.

Utdanningen heter *ernæring i [...]*, men ernæring er noe utydelig i læringsutbyttebeskrivelsen. Det ville nok være en styrke for beskrivelsen om den var mer konkret, og at dette aspektet kom mer tydelig frem. Læringsutbyttebeskrivelsen kan likevel brukes til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, og den er egnet til å skille mellom ulike studier.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.3 AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Kontor-, salg- og serviceledelse

Navn på utdanningen	Kontor-, salg - og serviceledelse
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/511

Kunnskaper

- har kunnskap om kontor-, salg - og servicefagenes innhold, rolle og samfunnsmessige betydning innen offentlig og privat virksomhet
- har innsikt i relevante avtaler, lover og regler som gjelder for private og offentlige virksomheter og utfører arbeidet i tråd med disse
- har kunnskap om hvordan virksomheter organiseres, forbedres og ledes, samt hvordan beslutninger og rammebetingelser påvirker offentlige og private virksomheter
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap som grunnlag for utvikling innenfor eget område
- har kunnskap om hovedfunksjoner og arbeidsoppgaver tilknyttet personaladministrasjon
- har kunnskap om hvordan produkter og tjenester kan utvikles, markedsføres og selges
- har kunnskap om og kan anvende de vanligste metoder og prinsipper for økonomisk styring i private og offentlige virksomheter

Ferdigheter

- kan anvende kunnskap om hvordan organisasjoner ledes, utvikles og forberedes som grunnlag for utvikling mot lederstillinger
- kan utføre selvstendig arbeid som saksbehandler i privat og/eller offentlig virksomhet
- kan utføre elektronisk dokumentbehandling, saksbehandling og arkivering på en etisk og juridisk forsvarlig måte
- kan arbeide med økonomiske og administrative oppgaver i både offentlig og privat virksomhet
- viser gode samhandlings- og kommunikasjonsferdigheter, og er i stand til å initiere endring og omstilling
- kan finne, vurdere og henvise til informasjon om fagstoff innen kontor-, salg - og servicefagene og fremstiller dette slik at det belyser en problemstilling i oppgaveskriving på fagskolenivå
- kan planlegge, gjennomføre, dokumentere og reflektere over eget arbeid som grunnlag for forbedring av yrkesfeltet og av egen arbeidspraksis
- kan arbeide i tråd med overordnet regelverk og bedriftens rutiner innen HMS og internkontroll
- kan bidra i kartlegging av kompetansebehovet i en virksomhet, samt bidra i iverksetting og oppfølging av tiltak for anskaffelse og videreutvikling av kompetanse

Generell kompetanse

- kan anvende kunnskap og ferdigheter på et bredt spekter av økonomiske og administrative problemstillinger
- kan anvende sin endring- og utviklingskompetanse og lede prosesser som bidrar til nytenkning i kontor-, salg og servicebransjen
- kan identifisere etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis knyttet til holdninger og verdier og har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket

- kan vise forståelse for at egne verdier og menneskesyn har konsekvenser yrkesutøvelse i samhandling med mennesker og følger etiske spilleregler overfor ansatte, kunder, leverandører og samfunnet
- kan utvikle salgsmetoder, tilpasse varer og tjenester etter muligheter og behov i markedet, og bygger relasjoner med private og offentlige virksomheter innen kontor-, salg- og servicefeltet
- kan utarbeide mål og planer på ulike nivå i en bedrift og vurderer usikkerhet ved beslutninger
- har forståelse for viktige indre og ytre rammebetingelser for en virksomhet og rammebetingelsenes betydning for etablering, utvikling og endring.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Alle kulepunkt skal være benyttet

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er i hovedsak plassert under riktig kategori. Deskriptoren «har forståelse for viktige indre og ytre rammebetingelser for en virksomhet og rammebetingelsenes betydning for etablering, utvikling og endring» under *generell kompetanse* burde vært plassert under *kunnskap* eller skrives om. I den siste deskriptoren under *kunnskaper* står det «har kunnskap om og kan anvende de vanligste metoder og prinsipper for økonomisk styring i private og offentlige virksomheter». Under *kunnskaper* skal det komme frem hva kandidaten har forståelse om innenfor fagområdet, mens det er under *ferdigheter* det skal komme frem hvordan studenten kan anvende kunnskapen for å løse problemer og oppgaver. Tilbyder bør rydde i dette.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR, men særlig under *ferdigheter* ser noen av deskriptorene ut til å være på et for høyt nivå. Beskrivelsen er også veldig generell på en del områder, og det åpner for vid tolking av hvor høyt nivå kandidatene skal komme til. Det er et stort spenn mellom å kunne utføre elektronisk dokumentbehandling og arkivering, og å kunne anvende kunnskaper og ferdigheter på et bredt spekter av økonomiske og administrative problemstillinger. I tillegg til dette skal man få «kunnskap om og kan anvende de vanligste metoder og prinsipper for økonomisk styring i private og offentlige virksomheter».

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Et mulig unntak finnes under *ferdigheter*, der det står at utdanningen gir *ferdigheter* i «oppgaveskriving på fagskolenivå». Vi anbefaler å stryke dette, ettersom oppgaveskriving ikke er en god beskrivelse av hva *ferdigheten* skal brukes til i arbeidslivet.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er til dels mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. En stor del av deskriptorene er så pass lite knyttet til faget at det er vanskelig å se

hvordan de skiller seg fra andre utdanninger. Et eksempel på dette er «har innsikt i relevante avtaler, lover og regler som gjelder for private og offentlige virksomheter og utfører arbeidet i tråd med disse». Denne utdanningen skal nok utdanne kandidater som kan jobbe i bedrifter som tilbyr produkter og tjenester innenfor ulike fagområder, derfor er det nok hensiktsmessig at beskrivelsen ikke er for spesifikk. Det er likevel ikke sannsynlig at kandidatene skal ha innsikt i alle typer avtaler, lover og regler som kan være relevante for private og offentlige virksomheter, men heller at de skal ha innsikt i det som er felles på tvers av ulike fagfelt. Ledelsesaspektet av utdanningen er også noe uklart i beskrivelsen, selv om dette er en sentral del av tittelen på utdanningen.

Læringsutbyttebeskrivelsen kan likevel være egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen som helhet er til en viss grad egnet til å skille mellom ulike studier.

Deskriptoren «kan utvikle salgsmetoder, tilpasse varer og tjenester etter muligheter og behov i markedet, og bygger relasjoner med private og offentlige virksomheter innen kontor-, salg- og servicefeltet» under *generell kompetanse* kunne med fordel vært delt opp, da den dekker to deskriptorer fra NKR.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.4 AOF Hordaland - Sogn og Fjordane, Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming

Navn på utdanningen	Miljøarbeid i tjenester for mennesker med utviklingshemming
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/514

Kunnskaper

- har kunnskap om kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning
- har kunnskap om ulike brukergrupper, diagnoser og utviklingshemming
- har kunnskap om teorier og modeller i miljøarbeid
- har kunnskap om hvilke faktorer som fremmer og hemmer god livskvalitet hos personer som har utviklingshemming
- har innsikt i felles kunnskapsgrunnlag og referanseramme, etikk, verdier og relevante lover og forskrifter som regulerer tjenester til mennesker med utviklingshemming
- har kunnskap om fagfeltet miljøarbeid, hvilke tiltak og tjenester som finnes for mennesker med utviklingshemming og deres pårørende og har kjennskap til hvordan disse er organisert
- kan oppdatere sin kunnskap som grunnlag for utvikling av tjenestene til personer med en utviklingshemming
- har forståelse for betydningen av å legge til rette for gode opplærings- og omsorgstiltak for mennesker med utviklingshemming og forstår betydningen av at ressurser og faglig kunnskap benyttes på en mest mulig hensiktsmessig og rettferdig måte

Ferdigheter

- kan anvende felles kunnskapsgrunnlag, etiske retningslinjer, verdier, relevant lovverk og forskrifter for å belyse faglige problemstillinger i arbeidet med personer som har en utviklingshemming
- kan anvende miljøterapeutiske metoder og verktøy som bidrar til læring, selvstendighet, helsefremgang og livskvalitet for personer som har en utviklingshemming
- kan anvende metoder og verktøy som bidrar til samarbeid med brukere som har en utviklingshemming, deres pårørende og andre fagpersoner som arbeider med personen
- kan finne og henvise til informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i miljøarbeid
- kan kartlegge behov og iverksette tiltak for brukere som har en utviklingshemming

Generell kompetanse

- har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer i arbeidet med personer med utviklingshemming
- har utviklet en forståelse for hvilke etiske prinsipper som ligger til grunn når en arbeider med personer med utviklingshemming
- kan utføre miljøterapeutiske tiltak med utgangspunkt i teoretisk og praktisk kompetanse
- kan bygge relasjoner tverrfaglig og tverretatlig – samt delta i fagutvikling, drøfte og formidle kunnskap innen miljøarbeiderfaget
- kan utvikle og tilpasse faglige tiltak og tjenester med utgangspunkt i brukerens ressurser og behov

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

I utformingen av den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen innen områdene: kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse mener vi å ha dekket alle kulepunktene i læringsutbyttebeskrivelsen i NKR.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR, men noen av deskriptorene later til å være på et for høyt nivå. Særlig virker det å skulle delta i fagutvikling, drøfte og formidle kunnskap muligens for høyt.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

En del av deskriptorene kunne med fordel blitt mer konkrete, et eksempel på dette er «kunnskap om kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning», som godt kunne blitt knyttet tettere til fagfeltet kandidatene skal jobbe i. Det er også mulig at innholdet i selve begrepene «miljøarbeid» og «miljøarbeider» burde bli tydeligere.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.5 Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet

Navn på utdanningen	Astrologiskolen Herkules Grunnstudiet
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/529

Kunnskaper

- har kunnskap om tegn, planeter, hus, aspekter, transitter og horoskoptolkning.
- har kunnskap om teknikkene parhoroskop, direksjoner, progresjoner, års-horoskop.
- har kunnskap om videregående horoskop-tolkning med disse teknikker.
- har kunnskap om data-verktøyet Solar Fire.
- har kunnskap om aspektmønster og deklinasjoner
- har kunnskap om de tre kors, tre nivåer av herskere og karma
- har kunnskap om esoterisk horoskoptolkning
- har innsikt i relevant regel-verk, avtaler, kvalitetskrav og standarder innen astrologi.
- har innsikt i hvor og hvordan en best mulig kan oppdatere sin faglige kunnskap som Norsk Astrologisk Forening, Astrologisk Forum, sosiale media og miljøer i inn/utland.
- forstår astrologiens betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv.

Ferdigheter

- kan anvende kunnskapen om tegn, planeter, hus, aspekter og transitter i tolkning.
- kan anvende teknikkene, parhoroskop, direksjoner, progresjoner og års-horoskop i tolkning.
- kan anvende det astrologiske data-verktøyet solar fire.
- kan finne informasjon og fagstoff relevant for en yrkes-astrologisk problemstilling.
- kan kartlegge og identifisere astrologiske problemstillinger, og tolke disse.

Generell kompetanse

- har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsikt og forståelse i utøvelsen av astrologi.
- kan utføre arbeidet etter utvalgte astrologiske klienter og mål-gruppers behov.
- kan bygge relasjoner med astrologiske fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper som f.eks. media, fagtidsskrifter, og ulike læringsmiljø.
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter/tjenester av relevans for astrologisk yrkesutøvelse, som tolkning av fødselshoroskop, transitter, års-horoskop, parhoroskop og esoterisk tolkning.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har brukt alle. Dette kommer tydeligere fram i studieplanen. Vi har ikke brukt noen fra andre nivå, så vidt vi vet.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR. Læringsutbyttebeskrivelsen for denne utdanningen på 30 fagskolepoeng er identisk med en annen utdanning, som er på 60 fagskolepoeng, fra samme tilbyder. Begge utdanningene er på nivå 5.1, og denne utdanningen inngår som første halvdel av den lengre utdanningen. Selv om dette strengt tatt ikke bryter med NKR, gjør det at beskrivelsene ikke i seg selv kommuniserer nivåforskjeller.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsen gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, men bør bli mer konkret for å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

En del av deskriptorene er kanskje så spesifikke at det vil være vanskelig å gjøre endringer i utdanningen uten å måtte endre læringsutbyttet. Dette gjelder særlig deskriptorene under *kunnskaper*, der det er ramset opp en rekke momenter kandidatene skal ha kunnskap om. Dersom feltet skulle endre seg slik at noen av disse ikke lenger er relevante, eller det skulle komme til nye kunnskaper som ikke faller inn under de som er tatt med, vil det kreve endring i det overordnede læringsutbyttet. Det kan likevel tenkes at kategoriene for kunnskap, slik de er utformet i læringsutbyttebeskrivelsen, er så statiske i dette feltet at dette ikke er et problem.

Samtidig er det i alle kategoriene flere deskriptorer der, sammenlignet med den generiske beskrivelsen fra NKR, bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende er byttet ut med astrologi, mens det øvrige er en kopi av den generiske beskrivelsen. Eksempel på dette er «har innsikt i relevant regel-verk [sic], avtaler, kvalitetskrav og standarder innen astrologi» (*ferdigheter*) og «har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsikt og forståelse i utøvelsen av astrologi» (*generell kompetanse*). Dette kan gjøre at de ikke kommuniserer godt nok hva kandidaten faktisk vet, kan og er i stand til å gjøre etter fullført utdanning.

Det kommer ikke tydelig fram at kandidatene skal kunne identifisere behov for tiltak, slik de skal kunne på dette nivået jf. de generiske beskrivelsene i NKR, under *ferdigheter*.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.6 Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del I

Navn på utdanningen	Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del I
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/527

Kunnskaper

- har kunnskap om tegn, planeter, hus, aspekter, transitter og horoskoptolkning.
- har kunnskap om teknikkene parhoroskop, direksjoner, progresjoner, års-horoskop.
- har kunnskap om videregående horoskop-tolkning med disse teknikker.
- har kunnskap om data-verktøyet Solar Fire.
- har kunnskap om aspektmønstre og deklinasjoner
- har kunnskap om de tre kors, tre nivåer av herskere og karma
- har kunnskap om esoterisk horoskoptolkning
- har innsikt i relevant regel-verk, avtaler, kvalitetskrav og standarder innen astrologi.
- har innsikt i hvor og hvordan en best mulig kan oppdatere sin faglige kunnskap som Norsk Astrologisk Forening, Astrologisk Forum, sosiale media og miljøer i inn/utland.
- forstår astrologiens betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv.

Ferdigheter

- kan anvende kunnskapen om tegn, planeter, hus, aspekter og transitter i tolkning.
- kan anvende teknikkene, parhoroskop, direksjoner, progresjoner og års-horoskop i tolkning.
- kan anvende det astrologiske data-verktøyet solar fire.
- kan finne informasjon og fagstoff relevant for en yrkes-astrologisk problemstilling.
- kan kartlegge og identifisere astrologiske problemstillinger, og tolke disse.

Generell kompetanse

- har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsikt og forståelse i utøvelsen av astrologi.
- kan utføre arbeidet etter utvalgte astrologiske klienter og mål-gruppers behov.
- kan bygge relasjoner med astrologiske fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper som f.eks. media, fagtidsskrifter, og ulike læringsmiljø.
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter/tjenester av relevans for astrologisk yrkesutøvelse, som tolkning av fødselshoroskop, transitter, års-horoskop, parhoroskop og esoterisk tolkning.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har brukt alle. Dette kommer tydeligere fram i studieplanen. Vi har ikke brukt noen fra andre nivå, så vidt vi vet.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR. Læringsutbyttebeskrivelsen for denne utdanningen på 60 fagskolepoeng er identisk med en annen utdanning, som er på 30 fagskolepoeng, fra samme tilbyder. Begge utdanningene er på nivå 5.1, og den korte utdanningen inngår som første halvdel av denne utdanningen. Selv om dette ikke strengt tatt bryter med NKR, gjør det at beskrivelsene ikke i seg selv kommuniserer nivåforskjeller.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsen gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, men bør bli mer konkret for å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

En del av deskriptorene er muligens så spesifikke at det kanskje vil være vanskelig å gjøre endringer i utdanningen uten å måtte endre læringsutbyttet. Dette gjelder særlig deskriptorene under *kunnskaper*, der det er ramset opp en rekke momenter kandidatene skal ha kunnskap om. Dersom feltet skulle endre seg slik at noen av disse ikke lenger er relevante, eller det skulle komme til nye kunnskaper som ikke faller inn under de som er tatt med, vil det kreve endring i det overordnede læringsutbyttet. Det kan likevel tenkes at kategoriene for kunnskap, slik de er utformet i læringsutbyttebeskrivelsen, er så statiske i dette feltet at dette ikke er et problem.

Samtidig er det i alle kategoriene flere deskriptorer der, sammenlignet med den generiske beskrivelsen fra NKR, bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende er byttet ut med astrologi, mens det øvrige er en kopi av den generiske beskrivelsen. Eksempel på dette er «har innsikt i relevant regel-verk [sic], avtaler, kvalitetskrav og standarder innen astrologi» (*ferdigheter*) og «har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsikt og forståelse i utøvelsen av astrologi» (*generell kompetanse*). Dette kan gjøre at de ikke kommuniserer godt nok hva kandidaten faktisk vet, kan og er i stand til å gjøre etter fullført utdanning.

Det kommer ikke tydelig fram at kandidatene skal kunne identifisere behov for tiltak, slik de skal kunne på dette nivået jf. de generelle beskrivelsene i NKR, under *ferdigheter*.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.7 Astrologiskolen Herkules, Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del II

Navn på utdanningen	Astrologiskolen Herkules Profesjonsstudiets del II
Fagskolepoeng	90
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	14/525

Kunnskaper

- har kunnskap om tegn, planeter, hus, aspekter, transitter og horoskoptolkning.
- har kunnskap om teknikkene parhoroskop, direksjoner, progresjoner, års-horoskop.
- har kunnskap om videregående horoskop-tolkning med disse teknikker.
- har kunnskap om data-verktøyet Solar Fire.
- har kunnskap om aspektmønster og deklinasjoner
- har kunnskap om de tre kors, tre nivåer av herskere og karma
- har kunnskap om esoterisk horoskoptolkning
- har innsikt i relevant regel-verk, avtaler, kvalitetskrav og standarder innen astrologi.
- har innsikt i hvor og hvordan en best mulig kan oppdatere sin faglige kunnskap som Norsk Astrologisk Forening, Astrologisk Forum, sosiale media og miljøer i inn/utland.
- forstår astrologiens betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv.
- har kunnskap om de syv stråler, sjelen, store arkana og esoterisk horoskoptolkning.
- kan vurdere eget astrologisk arbeid i forhold til gjeldende normer/krav.
- kjenner til astrologiens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet.
- har innsikt i egne utviklingsmuligheter innen utdanning & arbeid med astrologi.

Ferdigheter

- kan anvende kunnskapen om tegn, planeter, hus, aspekter og transitter i tolkning.
- kan anvende teknikkene, parhoroskop, direksjoner, progresjoner og års-horoskop i tolkning.
- kan anvende det astrologiske data-verktøyet solar fire.
- kan finne informasjon og fagstoff relevant for en yrkes-astrologisk problemstilling.
- kan kartlegge og identifisere astrologiske problemstillinger, og tolke disse.
- kan gjøre rede for sine fag-astrologiske valg og prioriteringer i ulike typer horoskoptolkninger og justere disse under veiledning.
- kan finne og henvise til astrologiske informasjon og fagstoff, samt vurdere relevansen for en astrologisk problemstilling.

Generell kompetanse

- har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsett og forståelse i utøvelsen av astrologi.
- kan utføre arbeidet etter utvalgte astrologiske klienter og mål-gruppers behov.
- kan bygge relasjoner med astrologiske fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper som f.eks. media, fagtidsskrifter, og ulike læringsmiljø.
- kan utvikle arbeidsmetoder, produkter/tjenester av relevans for astrologisk yrkesutøvelse, som tolkning av fødselshoroskop, transitter, års-horoskop, parhoroskop og esoterisk tolkning.
- kan planlegge, og gjennomføre yrkesrettede astrologiske arbeidsoppgaver og prosjekter alene eller i gruppe og i tråd med etiske krav og retningslinjer.
- Kan utveksle synspunkter med andre astrologer og delta i diskusjoner om utvikling av god astrologisk praksis, slik at denne styrkes.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har brukt alle. Dette kommer tydeligere fram i studieplanen. Vi har ikke brukt noen fra andre nivå, så vidt vi vet.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.2 i NKR. Denne utdanningen på 90 fagskolepoeng, og i de første 60 av disse inngår to andre utdanninger fra tilbyder. I utformingen av læringsutbyttet for denne utdanningen er hele beskrivelsen for de to andre utdanningene tatt med, og noen punkter lagt til.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsen gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, men bør bli mer konkret for å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

En del av deskriptorene er muligens så spesifikke at det kanskje vil være vanskelig å gjøre endringer i utdanningen uten å måtte endre læringsutbyttet. Dette gjelder særlig deskriptorene under *kunnskaper*, der det er ramset opp en rekke momenter kandidatene skal ha kunnskap om. Dersom feltet skulle endre seg slik at noen av disse ikke lenger er relevante, eller det skulle komme til nye kunnskaper som ikke faller inn under de som er tatt med, vil det kreve endring i det overordnede læringsutbyttet.

Samtidig er det i alle kategoriene flere deskriptorer der, sammenlignet med den generiske beskrivelsen fra NKR, bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende er byttet ut med astrologi, mens det øvrige er en kopi av den generiske beskrivelsen. Eksempel på dette er «har innsikt i relevant regel-verk [sic], avtaler, kvalitetskrav og standarder innen astrologi» (*ferdigheter*) og «har utviklet en etisk grunnholdning/selvinnsikt og forståelse i utøvelsen av astrologi» (*generell kompetanse*). Dette kan gjøre at de ikke kommuniserer godt nok hva kandidaten faktisk vet, kan og er i stand til å gjøre etter fullført utdanning.

Det kommer ikke tydelig fram at kandidatene skal kunne identifisere behov for tiltak, slik de skal kunne på dette nivået jf. de generelle beskrivelsene i NKR, under *ferdigheter*.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.8 Chr. Thams fagskole, Mjølkeproduksjon og driftsledelse

Navn på utdanningen	Mjølkeproduksjon og driftsledelse
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/521

Kunnskaper

- har kunnskap om bedriftsledelse og økonomi i landbruket, med spesiell vekt på kombinert mjølke- og kjøttproduksjon
- kjenner sentrale mål og virkemidler i nasjonal og internasjonal landbrukspolitikk og relevant nasjonalt lovverk og kvalitetskrav
- har kunnskap om drift av jorda og storfehusholdet på en agronomisk, dyrevelferdsmessig, miljømessig, kvalitetsmessig og økonomisk god måte
- forstår hvordan produksjon og forvaltning på foretaksnivå og som bransje, fungerer i et samfunnsmessig perspektiv, både økonomisk, miljømessig og strukturelt
- har kunnskap om arbeidsmetoder, teknologi og produkter for optimalisering av drifta på foretaket
- kjenner og kan bruke kilder til kunnskap, informasjon og rådgiving i fagfeltet for å holde seg faglig oppdatert

Ferdigheter

- har god handlingskompetanse til å gjennomføre gode og bærekraftige beslutninger for egen bedrift og samfunnsmessige mål
- skal kunne bruke aktuelle planleggings- og styringsverktøy og bruke disse i egen bedrift og ved rådgiving av andre
- bruker kunnskapen sin til å styre produksjonen og løse utfordringene på en framtidretta måte, og kan ta i bruk nye metoder innen planlegging, dyrknings- og produksjonsteknikk og dyrevelferd/ dyrehelse.
- kan gjennomføre analyser av nåsituasjonen, legge faglige holdbare planer for videre drift og utvikling og evaluere resultatet.

Generell kompetanse

- setter produksjon og forvaltning av et landbruksforetak i et samfunnsmessig perspektiv, kan gjøre nødvendige avveininger mellom produksjon, miljø, klima og dyrevelferd, og har et yrkesetisk fundament i sin produksjon.
- kan utvikle gode arbeidsmetoder og produkter for optimalisering av drifta på foretaket, vurdere aktuelle samarbeidsmodeller og kommunisere dette for potensielle samarbeidspartnere.
- kan drifte faglige utviklingsprosjekter for egen bedrift og i samarbeid med andre
- kan inneha rådgivingsrolle til drift og utvikling innen kombinert mjølke- og kjøttproduksjon

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har fulgt nivå 5.1, fagskole 1.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori. Det er noe vanskelig å kjenne igjen deskriptorene som handler om å utføre arbeidet etter utvalgte målgruppers behov, og å bygge relasjoner med eksterne målgrupper. Noen deskriptorer dekker for mange ulike emner, for eksempel spenner «*setter produksjon og forvaltning av et landbruksforetak i et samfunnsmessig perspektiv, kan gjøre nødvendige avveininger mellom produksjon, miljø, klima og dyrevelferd, og har et yrkesetisk fundament i sin produksjon*» over litt mange områder på en gang.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR, men noen av deskriptorene later til å ligge på et for høyt nivå. Å «gjennomføre analyser av nåsituasjonen, legge faglige holdbare planer for videre drift og utvikling og evaluere resultatet» ligger høyere enn å «kartlegge en situasjon» og «identifisere behov for tiltak». Det virker også noe høyt å skulle drifte faglige utviklingsprosjekter og å skulle ha en rådgivningsrolle.

Under *ferdigheter* står det at kandidaten skal ha «god handlingskompetanse til å gjennomføre gode og bærekraftige beslutninger for egen bedrift og samfunnsmessige mål». Dette fremstår som noe uklart. Nivået på «god handlingskompetanse» er vanskelig å fastsette. Denne deskriptoren hadde vært minst like tydelig om det bare stod «kan fatte bærekraftige beslutninger for egen bedrift». Hvordan de samfunnsmessige målene skal spille inn, er heller ikke veldig tydelig.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Siden utdanningen retter seg mot driftsledelse, er det kanskje nødvendig å la noen av deskriptorene være ganske generelle. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier. Det kan likevel bli tydeligere hva slags kunnskaper kandidatene skal ha fått med seg, og hvilke oppgaver de skal kunne utføre. Ord som «fagfeltet», «bedrifta» og «foretaket» kunne vært konkretisert.

I beskrivelsen kommer det i tillegg til melkeproduksjon frem at kjøttproduksjon, jorddrift og storfehold også er viktige elementer i utdanningen, og det er mulig navnet på utdanningen ikke kommuniserer dette godt nok.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.9 Chr. Thams fagskole, Vannteknikk

Navn på utdanningen	Vannteknikk
Fagskolepoeng	120
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	15/510

Kunnskaper

- har kunnskap om omgrep, teoriar, modellar, prosessar og verktøy som blir brukte innafør vassfaget.
- kan vurdere eige arbeid i høve til gjeldande normer og krav.
- kjenner til vassbransjens historie, tradisjonar, eigenart og plass i samfunnet.
- kjenner til mangfaldet og dei store endringane og utfordringane for vassfaget nasjonalt og internasjonalt.
- har kunnskapar om tekniske fag, miljø, økonomi og personalleiing, prosjektleiing, kvalitetsstyring og HMS. Studenten har innsikt i eigne muligheiter for utvikling.

Ferdigheter

- kan gjera greie for sine faglige val og stimulere til nyskapning, etablering og drift innafør bransjen, og har godt grunnlag for å drive intern og ekstern opplæring og kan finne og vise til informasjon og fagstoff og vurdere relevansen for ei yrkesfagleg problemstilling.
- kan utarbeide og følgje opp eit HMS/ KS/ IK-system og vera ansvarlig for sikkerheita til seg sjølv og andre.
- kan setja i drift system som grip inn i arbeidet og kvardagen til andre personar, og vise ei heilskapleg forståing for kva bransjen har å seia for samfunnet, og for bransjens samverknad med samfunnet rundt.
- kan reflektere over eiga fagutøving og justere denne under rettleiing.
- kan bruke bransjeretta engelsk og norsk skriftlig og munnleg. Studenten kan bruke kunnskapane sine slik at verksemda til bedrifta blir teke hand om på forsvarleg vis.

Generell kompetanse

- kan planleggja og gjennomføre yrkesretta arbeidsoppgåver og prosjekt aleine og som deltakar i gruppe og i tråd med etiske krav og retningsliner og har difor gode samarbeids- og kommunikasjonsevnar. Som leiar kan ein ferdig student utveksle synspunkt med andre med bakgrunn innafør bransjen og delta i diskusjonar om utvikling av god praksis.
- kan bidra til organisasjonsutvikling.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har fulgt dei generelle læringsutbytteomtalane for nivå 5.2.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori. Siden utdanningen skal ligge på nivå 5.2 i NKR,

skal man hente deskriptoren fra 5.1 når den er definert på 5.1, men ikke på 5.2. Dette er ikke gjort for denne læringsutbyttebeskrivelsen, derfor mangler mange deskriptorer.

Vi påpeker at det er først ved fullført og bestått utdanning at det er forventet at man har nådd læringsutbyttet. Vi anbefaler derfor at tilbyder skriver «kandidat», i stedet for «student».

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.2 i NKR, siden beskrivelsen nesten er en ren kopi av de generiske beskrivelsene fra NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er nesten en ren kopi av den generiske beskrivelsen fra NKR, og gir derfor lite innsikt i hvilken kompetanse kandidatene skal få.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i noen grad mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men for de fleste av deskriptorene er i hovedsak bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende byttet ut med «vassfaget», mens det øvrige er en kopi av den generelle beskrivelsen.

Læringsutbyttebeskrivelsen fremstår derfor som lite helhetlig, og er ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Det er veldig uklart hva vannfaget faktisk er.

Læringsutbyttebeskrivelsen gir ikke nok innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, og er ikke egnet til å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.10 eCademy, Skoleadministrasjonssekretær

Navn på utdanningen	Skoleadministrasjonssekretær
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/520

Kunnskaper

- har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole
- har innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet ved administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole
- har bransjekunnskap og kjennskap til administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap til oppgaver innenfor administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole
- forstår betydningen av administrasjon og kontorfaglig arbeid i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv

Ferdigheter

- kan anvende faglig kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger som er relevant for administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole
- kan anvende relevante faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer til moderne administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en kontorfaglige problemstillinger i skolen
- kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak innenfor administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole

Generell kompetanse

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole
- kan utføre kontorarbeid og administrasjon etter behov hos ledelse, lærere, elever, foresatte og eksterne målgrupper ved en skole
- kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper
- kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester av relevans for utøvelsen av administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har ikke utelatt eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR.

Vurdering

En av medlemmene i panelet, Morten Flate Paulsen, ønsket ikke å delta i vurderingen av LUB fra eCademy, da han selv opplevde å ha hatt for tett kontakt med tilbydereren.

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.2 i NKR, siden beskrivelsen nesten er en ren kopi av de generiske beskrivelsene fra NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Samtidig er den nesten en ren kopi av den generiske beskrivelsen fra NKR, og den gir derfor lite innsikt i hvilken kompetanse kandidatene skal få.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i noen grad mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men for mange av deskriptorene er i hovedsak bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende byttet ut med «administrasjon og kontorfaglig arbeid ved en skole», mens det øvrige er en kopi av den generelle beskrivelsen. Læringsutbyttebeskrivelsen fremstår derfor som lite helhetlig, og er ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Læringsutbyttebeskrivelsen gir ikke nok innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, og er ikke egnet til å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

Man skulle for eksempel forvente at man etter en slik utdanning burde ha kunnskaper og ferdigheter knyttet til bruk av læringsplattformer og skoleadministrative systemer, og at det i læringsutbyttebeskrivelsen burde være tydelig hva disse skal brukes til. Det er også uklart hva slags skoler og opplærings-/utdanningsnivå kandidatene skal søke seg til. Kunnskap og forståelse knyttet til lære-/studieplaner, eksamensforskrifter og lignende er temaer vi også forventer blir konkretisert i læringsutbyttet.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.11 eCademy, Team- og relasjonsledelse

Navn på utdanningen	Team- og relasjonsledelse
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/522

Kunnskaper

- har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes ved utvikling og ledelse av team og relasjoner mellom mennesker
- har innsikt i avtaler og krav til kvalitet i utvikling og ledelse av team og relasjoner
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innenfor team og relasjonsledelse
- forstår eget yrkes betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv

Ferdigheter

- kan anvende faglig kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger innenfor utvikling og ledelse av team og relasjoner
- kan anvende relevante faglige verktøy og uttrykksformer i forbindelse med utvikling og ledelse av team og relasjoner
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for team og relasjoner
- kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak innenfor team og relasjonsledelse

Generell kompetanse

- har forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper
- har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket som team- og relasjonsleder
- kan utføre arbeidet etter utvalgte målgruppers behov
- kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper
- kan utvikle arbeidsmetoder av relevans for yrkesutøvelsen som team- og relasjonsleder

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har ikke utelatt eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR.

Vurdering

En av medlemmene i panelet, Morten Flate Paulsen, ønsket ikke å delta i vurderingen av LUB fra eCademy, da han selv opplevde å ha hatt for tett kontakt med tilbyderen.

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.2 i NKR, siden beskrivelsen nesten er en ren kopi av de generiske beskrivelsene fra NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Samtidig er den nesten en ren kopi av den generiske beskrivelsen fra NKR, og den gir derfor lite innsikt i hvilken kompetanse kandidatene skal få.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i noen grad mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men for mange av deskriptorene er i hovedsak bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende byttet ut med team og relasjonsledelse, mens det øvrige er en kopi av den generelle beskrivelsen. Læringsutbyttebeskrivelsen fremstår derfor som lite helhetlig, og er ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Læringsutbyttebeskrivelsen gir ikke nok innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, og er ikke egnet til å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

Den følgende deskriptoren fra den generiske beskrivelsen i NKR mangler: «Kandidaten har bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet». Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen punkter eller bruke punkter fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Det må bli tydeligere hvor team- og relasjonsledelse, slik det blir definert i denne utdanningen, er nyttig. Er det spesielle fagområder, bransjer eller bedrifter der denne lederutdanningen vil være særlig relevant? Det vil være nyttig både for utdanningssøkende og arbeidsgivere å vite hvilke verktøy og uttrykksformer som er relevante, og tilbyder må gjøre dette mer forståelig.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.12 Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Entreprenørskap i landbruket

Navn på utdanningen	Fagskoleutdanning i Entreprenørskap i landbruket
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/506

Kunnskaper

- har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor driftsledelse og økonomi, entreprenørskap, produksjon, markedsføring og salg av landbruksbaserte næringer
- har innsikt i sentrale lover, forskrifter, standarder, avtaler og krav ved etablering av nye produkter i landbruket, og innenfor produksjon og salg av varer og tjenester basert på lokale, landbruksbaserte natur- og kulturressurser
- har kunnskap om driftsledelse og økonomi i landbruket, forretningsutvikling fram til etablering av bedrift og drift av landbruksbaserte næringer
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innenfor entreprenørskap og produksjon og salg av landbruksbaserte varer og tjenester
- forstår landbruksnæringens samfunnsansvar, blant annet etiske og miljømessige dilemmaer ved bruk av stedege natur- og kulturressurser og bransjens og samfunnets behov for å ivareta områdets egenart og miljøverdi.

Ferdigheter

- kan anvende faglig kunnskap innenfor landbruk og entreprenørskap på praktiske og teoretiske problemstillinger innenfor driftsledelse og økonomi, entreprenørskap, produksjon og salg av landbruksbaserte varer og tjenester
- kan anvende relevante verktøy for økonomisk planlegging og forretningsutvikling innen landbruksbasert næringsutvikling, herunder digitale og nettbaserte verktøy
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for å etablere, lede og utvikle landbruksbaserte næringer både på aktuelle nettsider og gjennom relevante fagmiljøer innen landbruk og næringsutvikling
- kan kartlegge og utarbeide enkel dokumentasjon knyttet til økonomisk og miljømessig optimalisering og produksjonsmessig kvalitetssikring av produkter innen landbruksbaserte næringer

Generell kompetanse

- har utviklet forståelse og respekt for de særegne problemstillinger som påvirker og sikrer en bærekraftig ressursbruk i hele verdikjeden fra produksjon til salg innen landbruksbaserte næringer
- har utviklet en etisk grunnholdning til ivaretagelse av de stedege natur- og kulturressurser, gårdens egne kvaliteter og de særegne krav og behov som stilles fra de ulike bruker- og kjøpergrupper
- kan tilpasse produksjonen og tilbudet av varer og tjenester til relevante målgrupper, og innenfor de faglige og etiske rammer og krav som kreves
- kan bygge relasjoner til fagfeller og fagmiljø innenfor produksjon av varer og tjenester i nye landbruksbaserte næringer på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper
- kan utvikle arbeidsmetoder, varer og tjenester innenfor landbruksbaserte næringer, som å tilpasse sine produkter til de ulike bruker- og kundegrupper og finne relevante samarbeidsløsninger.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Studiet bygger på fullført treårig videregående opplæring innenfor naturbruksprogrammet, og er en ytterligere fordypning og spesialisering. Gjennom studiet videreutvikler studenten sin fagkompetanse innen entreprenørskap i landbruket.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Det er noen muligheter for å gjøre læringsutbyttebeskrivelsen mer tydelig. Flere steder er mange sentrale ord i den generiske beskrivelsen ikke tilpasset, men i stedet er fagfeltet utdypet svært grundig. Det er for eksempel ikke konkretisert hvilken type begreper, prosesser og verktøy som er relevante i utdanningen. Der det i den generiske beskrivelsen står «spesialisert fagområde», har tilbyder satt inn «driftsledelse og økonomi, entreprenørskap, produksjon, markedsføring og salg av landbruksbaserte næringer». Dette er altså en utdanning som tar opp i seg flere tilstøtende fagområder, det er derfor mulig at det ikke er hensiktsmessig å konkretisere deskriptorene mer. Vi stiller oss også litt spørrende til om det i stedet for kunnskap om «salg av landbruksbaserte næringer» egentlig skal stå «landbruksbaserte varer og tjenester» eller noe lignende.

Det er flere områder som kunne være relevant i en slik utdanning, og som godt kunne vært mer synlig i beskrivelsen, for eksempel kunnskap om støtteordninger og -apparat, næringsråd og lignende, samt verktøy for markedsanalyse, prosjektledelse og så videre.

Den generiske deskriptoren under *ferdigheter* som handler om å identifisere behov for tiltak er vanskelig å kjenne igjen. Slik deskriptoren står i dette læringsutbyttet er det også litt uklart om tilbyder faktisk mener at kandidaten skal kunne kartlegge dokumentasjon. Under *generell kompetanse* er det noe uklart hvem de eksterne/utvalgte målgruppene kan være.

Det er til dels litt uklar sammenheng mellom de ulike kategoriene i beskrivelsen. Under *generell kompetanse* er for eksempel bærekraftig ressursbruk sentralt, men dette er litt vanskelig å kjenne igjen fra *kunnskaper*.

Disse utfordringene er felles for alle utdanningene tilbyder har søkt godkjenning for i denne søknadsrunden. Vi anbefaler at tilbyder går gjennom alle læringsutbyttebeskrivelsene for å gjøre det tydeligere hva som er ulikt, og hva som er likt, og for å søke å gjøre dem mer forståelige og tydelige på innholdet og formålet med utdanningene.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.13 Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Grovfôrbasert husdyrproduksjon for fjellandbruket

Navn på utdanningen	Fagskoleutdanning i Grovfôrbasert husdyrproduksjon for fjellandbruket
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/502

Kunnskaper

- har kunnskap om landbruksfaglige begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor driftsledelse og økonomi, grovfôrproduksjon og husdyrhold av sau og storfe
- har innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet ved etablering-, drift- og produksjon av grovfôr og husdyrhold av sau og storfe
- har bransjekunnskap innenfor driftsledelse og økonomi, grovfôrproduksjon og husdyrhold av sau og storfe samt etablering og utvikling av disse produksjonene
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innenfor driftsledelse, økonomi og etablering av, grovfôrproduksjon og husdyrhold av sau og storfe
- forstår sammenhengen mellom egen bransje og resten av samfunnet og forstår bransjens samfunnsansvar, blant annet etiske og miljømessige dilemmaer innen planteproduksjon og produksjon av sauekjøtt, mjølkeproduksjon og kjøttproduksjon på storfe, og kan sette det inn i et bærekraftig perspektiv

Ferdigheter

- kan anvende faglig kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger innenfor driftsledelse og økonomi, grovfôrproduksjon og husdyrhold
- kan anvende relevante landbruksmaskiner og utstyr, faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer, herunder bruk av relevante digitale og nettbaserte verktøy for å etablere, utvikle og drifte bærekraftig produksjon basert på grovfôr innen sau, mjølk og storfekjøttproduksjon
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for å utvikle, drifte og lede husdyrproduksjon.
- kan innenfor grovfôrbasert husdyrproduksjon kartlegge en situasjon, vurdere og identifisere behov for iverksetting av tiltak

Generell kompetanse

- har forståelse for faktorer som påvirker og sikrer en bærekraftig ressursbruk i husdyrhold basert på sau og storfe
- har utviklet en etisk grunnholdning til ivaretagelse av de stedegne natur- og kulturressurser, gårdens kvaliteter og de særegne krav som stilles i grovfôrproduksjon og i produksjon av sau- og storfeprodukter
- kan utføre arbeidet etter relevante målgruppers behov både for grovfôr og for husdyrprodukter
- kan bygge relasjoner til fagfeller og fagmiljøer innenfor fôrproduksjon og dyrehold knyttet til fjellandbruket, samt med eksterne produksjoner eller målgrupper
- kan utvikle arbeidsmetoder, varer og tjenester innenfor grovfôr- og husdyrproduksjon og finne relevante samarbeidsløsninger

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Studiet bygger på fullført treårig videregående opplæring innenfor naturbruksprogrammet, og er en ytterligere fordypning og spesialisering. Gjennom studiet videreutvikler studenten sin fagkompetanse innen landbruksfaglig drift og innen Grovfôrbasert husdyrproduksjon spesielt.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Det er noen muligheter for å gjøre læringsutbyttebeskrivelsen mer tydelig. Flere steder er mange sentrale ord i den generiske beskrivelsen ikke tilpasset, men i stedet er fagfeltet utdypet svært grundig. Det er for eksempel ikke konkretisert hvilken type begreper, prosesser og verktøy som er relevante i utdanningen. Der det i den generiske beskrivelsen står «spesialisert fagområde», har tilbyder satt inn «driftsledelse og økonomi, grovfôrproduksjon og husdyrhold av sau og storfe». Dette er altså en utdanning som tar opp i seg flere tilstøtende fagområder, det er derfor mulig at det ikke er hensiktsmessig å konkretisere deskriptoren mer.

Deskriptoren «forstår sammenhengen mellom egen bransje og resten av samfunnet og forstår bransjens samfunnsansvar, blant annet etiske og miljømessige dilemmaer innen planteproduksjon og produksjon av sauekjøtt, mjølkeproduksjon og kjøttproduksjon på storfe, og kan sette det inn i et bærekraftig perspektiv» under *kunnskaper*, kunne med fordel vært delt opp og gjort tydeligere. I tillegg ser den ut til å også dekke elementer fra generell kompetanse.

Under *generell kompetanse* er det noe uklart hvem de eksterne/utvalgte målgruppene kan være.

Disse utfordringene er felles for alle utdanningene tilbyder har søkt godkjenning for i denne søknadsrunden. Vi anbefaler at tilbyder går gjennom alle læringsutbyttebeskrivelsene for å gjøre det tydeligere hva som er ulikt, og hva som er likt, og for å søke å gjøre dem mer forståelige og tydelige på innholdet og formålet med utdanningene.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.14 Fagskolen Innlandet, Fagskoleutdanning i Sauehold og lokal foredling

Navn på utdanningen	Fagskoleutdanning i Sauehold og lokal foredling
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/505

Kunnskaper

- har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor driftsledelse og økonomi innenfor sauehold og lokal foredling
- har innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet ved etablering og drift av sauehold og lokal foredling
- har bransjekunnskap innenfor driftsledelse og økonomi, sauehold og lokal foredling
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innenfor driftsledelse og økonomi, sauehold og lokal foredling.
- forstår bransjens samfunnsansvar, blant annet etiske og miljømessige dilemmaer.

Ferdigheter

- kan anvende faglig kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger innenfor driftsledelse og økonomi, sauehold og lokal foredling
- kan anvende relevant faglig verktøy, teknikker og uttrykksformer for å etablere og utvikle bærekraftig produksjon innen sauehold og lokal foredling, herunder bruk av relevante digitale og nettbaserte verktøy
- kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for driftsledelse og økonomi, sauehold og lokal foredling
- kan kartlegge en situasjon, identifisere faglige problemstillinger og vurdere behov for iverksetting av tiltak for å sikre kvalitet på produkt og produksjon innenfor sauehold og lokal foredling.

Generell kompetanse

- har forståelse for faktorer som påvirker og sikrer en bærekraftig ressursbruk i hele verdikjeden innen sauehold og lokal foredling
- har utviklet en etisk grunnholdning til ivaretagelse av produksjonsdyras behov, jordbrukets ressurser og bruk av naturbaserte råvarer
- kan produsere de produkter og tjenester, og med den kvalitet som de ulike målgrupper etterspør
- kan bygge relasjoner til fagfeller og fagmiljø innenfor fôrproduksjon, dyrehold og lokal foredling, på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper
- kan utvikle arbeidsmetoder og produkter innenfor sauehold og lokal foredling, som ulike mekaniseringslinjer, konvensjonell og økologisk produksjon og samarbeidsløsninger.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Studiet bygger på fullført treårig videregående opplæring innenfor naturbruksprogrammet, og er en ytterligere fordypning og spesialisering. Gjennom studiet videreutvikler studenten sin fagkompetanse innen landbruksfaglige drift og innen sauehold og lokal foredling.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Det er noen muligheter for å gjøre læringsutbyttebeskrivelsen mer tydelig. Flere steder er mange sentrale ord i den generiske beskrivelsen ikke tilpasset, men i stedet er fagfeltet utdypet svært grundig. Det er for eksempel ikke konkretisert hvilken type begreper, prosesser og verktøy som er relevante i utdanningen. Der det i den generiske beskrivelsen står «spesialisert fagområde», har tilbyder satt inn «driftsledelse og økonomi innenfor sauehold og lokal foredling». Dette er altså en utdanning som tar opp i seg flere tilstøtende fagområder, det er derfor mulig at det ikke er hensiktsmessig å konkretisere deskriptoren mer.

En mulighet for forbedring er å være tydeligere på hva slags foredling utdanningen faktisk skal gi studentene kompetanse i. Måten beskrivelsen er bygd opp gjør også at det blir litt uklart hva noen av deskriptorene egentlig betyr. Et eksempel på dette er, fra *kunnskap*, «innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet ved etablering og drift av sauehold og lokal foredling», der det blant annet blir uklart hvilke regelverk og standarder som er relevant for lokal foredling.

Under *generell kompetanse* er det noe uklart hvem de eksterne/utvalgte målgruppene kan være.

Disse utfordringene er felles for alle utdanningene tilbyder har søkt godkjenning for i denne søknadsrunden. Vi anbefaler at tilbyder går gjennom alle læringsutbyttebeskrivelsene for å gjøre det tydeligere hva som er ulikt, og hva som er likt, og for å søke å gjøre dem mer forståelige og tydelige på innholdet og formålet med utdanningene.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.15 Fagskolen Oslo Akershus, Sterilforsyning i helsetjenesten

Navn på utdanningen	Sterilforsyning i helsetjenesten
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	15/501

Kunnskaper

- har innsikt i felles kunnskapsgrunnlag, referanseramme, verdier og lovverk for helse- sosial- og oppvekstfagene
- har kunnskap om hygiene, mikrobiologi og smittevern, samt hvordan smitteveier brytes og smittespredning hindres
- har kunnskap om hvordan instrumenter og utstyr av ulike materialer og med ulike funksjoner skal behandles, desinfiseres, rengjøres og vedlikeholdes
- har kunnskap om ulike steriliseringsmetoder og –kontroll, samt steril lagring og transport
- kan oppdatere sin kunnskap i arbeidet med sterilforsyning og forstår dens betydning i pasientsikkerhetsarbeid

Ferdigheter

- kan anvende faglig kunnskap i kommunikasjon og samarbeid med pasienter/brukere, pårørende og medarbeidere og tar medansvar for tilbakemelding til faglig og (politisk) myndighet om hjelpebehov og virkning av tiltak
- kan anvende kunnskap innen mikrobiologi, smittevern og hygiene i praksis
- kan utføre rengjøring, desinfeksjon, tørking, kontroll, pakking, sterilisering, lagring og transport av kirurgiske flergangsinstrumenter, samt lagring og transport av sterilt engangsutstyr
- kan anvende faglig kunnskap om bruk og vedlikehold av maskiner og utstyr som benyttes innen arbeid med sterilforsyning
- kan finne informasjon og fagstoff ved faglige problemstillinger i arbeidet

Generell kompetanse

- har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis og begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk.
- har forståelse for organiseringen av sterilforsyningen som et viktig/nødvendig ledd i behandlingstjenesten
- har forståelse for nødvendigheten av samarbeid med annet personell i institusjonene for å kunne være aktiv del av behandlingsteamet rundt pasienten
- kan utveksle synspunkter med andre med bakgrunn i faget og delta i diskusjoner om utvikling av god praksis
- er selvstendig og ansvarsbevisst

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen punkter er utelatt, ei heller er punkter fra andre NKR nivåer benyttet.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men noen deskriptorer er plassert i feil kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR, men deskriptoren «kan utveksle synspunkter med andre med bakgrunn i faget og delta i diskusjoner om utvikling av god praksis» er hentet fra nivå 5.2, uten at det er lagt ved noen begrunnelse. Den er også nesten ren kopi av den generiske deskriptoren. I tillegg virker det ambisiøst at kandidatene skal kunne begrunne «sine vurderinger [...] juridisk».

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er til en viss grad mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Flere av deskriptorene er både svært tydelige og konkrete. Særlig er deskriptorer som «har kunnskap om hygiene, mikrobiologi og smittevern, samt hvordan smitteveier brytes og smittespredning hindres» både lett forståelige og letteste. Andre er gode, men kanskje litt detaljerte og oppramsende. Deskriptoren «kan utføre rengjøring, desinfeksjon, tørking, kontroll, pakking, sterilisering, lagring og transport av kirurgiske flergangsinstrumenter, samt lagring og transport av sterilt engangsutstyr» kommuniserer veldig godt hvilke ferdigheter kandidaten skal ha, men gir kanskje lite mulighet til å gjøre endringer i utdanningen.

Noen av deskriptorene i de generiske beskrivelsene mangler eller er utydelige. Under *kunnskaper* er bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet utydelig, men ser ut til å være slått sammen med «kan oppdatere sin kunnskap i arbeidet med sterilforsyning og forstår dens betydning i pasientsikkerhetsarbeid». Under *generell kompetanse* kommer det ikke frem at kandidaten skal kunne utvikle arbeidsmetoder, produkter og/eller tjenester av relevans for yrkesutøvelsen. De to deskriptorene under *generell kompetanse* der det står om forståelse «av organiseringen av sterilforsyningen som et viktig/nødvendig ledd i behandlingstjenesten» og «for nødvendigheten av samarbeid med annet personell i institusjonene for å kunne være aktiv del av behandlingsteamet rundt pasienten» ser ut til å dekke den manglende deskriptoren under kunnskap. Under ferdigheter mangler deskriptoren om å kunne kartlegge en situasjon og identifisere behovet for tiltak. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen deskriptorer eller bruke deskriptorer fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. I søknadsskjemaet oppgir tilbyder at ingen deskriptorer er utelatt eller hentet fra andre nivåer.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR, med forbehold om at tilbyder gjør mindre endringer i den.

Noen av deskriptorene i de generiske beskrivelsene mangler eller er utydelige.

Læringsutbyttebeskrivelsen er likevel egnet til sakkyndig vurdering, da manglene i hovedsak er strukturelle, og innholdet i utdanningen er tydelig formidlet.

3.16 Fagskolen Oslo Akershus, Veiledning av lærlinger - for instruktører og faglige ledere - med ansvar for opplæring i bedrift

Navn på utdanningen	Veiledning av lærlinger - for instruktører og faglige ledere - med ansvar for opplæring i bedrift
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/497

Kunnskaper

- har innsikt i lov- og rammeverk som angår veileders rolle og krav til kvalitet i opplæring i bedrift.
- forstår veileders rolle og oppgaver ut fra lærlingens læreforutsetninger, verdiskaping i bedriftens og samfunnets perspektiv
- har kunnskap om begreper og prosesser knyttet til vurdering av og for læring samt gjennomgående dokumentasjon
- har kunnskap om veiledningsmetoder i et yrkespedagogisk perspektiv og om hvordan konflikter kan forebygges og håndteres
- kan oppdatere sin veiledningskunnskap som angår opplæring i bedrift

Ferdigheter

- anvende verktøy for kvalitetsutvikling og veiledningsmetoder etter yrkespedagogiske prinsipper
- anvende kunnskap om kommunikasjon og samarbeid knyttet til veiledning av lærling i bedrift
- anvende læreplanverket og vurderingsprinsipper for å lage opplæringsplaner, sette mål, vurdere og dokumentere opplæringen i bedrift
- kan kartlegge lærlingens læreforutsetninger og identifisere behov for tilpasset opplæring, medvirkning, mestring og motivasjon
- finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger knyttet til veiledning av lærlinger i bedrift

Generell kompetanse

- har utviklet en etisk grunnholdning til egen rolle som veileder av lærlinger i bedrift
- har forståelse for læreplanverket og vurderingsprinsipper knyttet til veiledning av lærlinger egen bransje
- kan utføre veiledningsarbeidet etter yrkespedagogiske prinsipper tilpasset lærlingens behov
- kan bygge relasjoner med instruktører i egen og andres bransje samt eksterne samarbeidspartnere
- utvikle veiledningsmetoder og verktøy som er relevante for veiledning av lærlinger i egen bedrift

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen punkter er utelatt, ei heller er punkter fra andre NKR nivåer benyttet.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Det kommer ikke tydelig nok frem at kandidaten får bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet, og det bør nok bli tydeligere at kandidaten får forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper.

Sammenhengen mellom kunnskap og ferdigheter kunne med fordel blitt tydeligere, man skal ha ferdigheter i kommunikasjon, men det er ikke tydelig at man skal ha kunnskaper i kommunikasjon.

Læringsutbyttebeskrivelsen er noe tunglest og kunne hatt bruk for en språklig gjennomgang. En deskriptor som «*har kunnskap om begreper og prosesser knyttet til vurdering av og for læring samt gjennomgående dokumentasjon*» kunne nok vært gjort enklere å forstå. Å ha «*kunnskap om veiledningsmetoder i et yrkespedagogisk perspektiv*» kunne kanskje blitt omformulert til å ha kunnskap om «*yrkespedagogiske veiledningsmetoder*». Den ellers veldig gode deskriptoren «*kan kartlegge lærlingens læreforutsetninger og identifisere behov for tilpasset opplæring, medvirkning, mestring og motivasjon*», kan med fordel omformuleres ettersom det kan virke som om kandidaten skal identifisere lærlingens behov for tilpasset mestring og motivasjon, slik kulepunktet nå er formulert. Hvis hensikten er at kandidaten skal kunne kartlegge lærlingens motivasjon og opplevelse av mestring, for deretter å identifisere behov for tiltak som bidrar til økt motivasjon og mestringfølelse, så bør kulepunktet omformuleres slik at dette kommer tydeligere frem. Det kan være en svakhet ved læringsutbyttebeskrivelsen at veiledningen ikke har en tydelig fagspesifikk kobling. Det er også andre momenter som kunne være aktuelle å ta med, for eksempel skikkethetsvurdering, og temaer knyttet til lærekandidater.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.17 Fagskolen Tinius Olsen, BIM fordypning konstruksjon og installasjon

Navn på utdanningen	BIM fordypning konstruksjon og installasjon
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/499

Kunnskaper

En BIM-tekniker skal ha:

- Forståelse for hvorfor BIM bør brukes, i hvilke tilfelle BIM bør brukes, gevinstene med BIM, svakhetene med BIM samt noe innsikt i BIM-teori,
- Kunnskaper om samarbeid mellom ulike yrkesgrupper innen prosjektering og bygging, samt kunnskaper om oppbygging og innhold av BIM-manualer og styringsdokumenter.

Spesielt for BIM konstruksjon:

BIM-teknikeren skal:

- innsikt i bygningskonstruksjoner og riktig bygging.

Spesielt for BIM installasjon:

En BIM-tekniker skal ha:

- innsikt i funksjonen til tekniske installasjoner og riktig montering av disse.

Ferdigheter

En BIM-tekniker skal kunne:

- Flere ulike 3D-modelleringsprogrammer godt og se de sterke og svake sidene ved de ulike programmene,
- Sjekke de digitale modellenes konsistens i et modellsjekkingsprogram og bidra til å minske feil i bygnings-/installasjonsmodellene på et tidlig stadium i modelleringsprosessen,
- Samarbeide med andre yrkesgrupper og vise respekt for fagenes egenart, samtidig kunne ta til seg kunnskaper og ferdigheter på tvers av fagfeltene,
- Lage og bruke BIM-manualer for praktisk samarbeid,
- Gjøre mengdeberegning av digitale modeller,
- Kalkulere digitale modeller i et kalkulasjonsprogram,
- Visualisere et bygg/installasjoner i et bygg for en oppdragsgiver/kunde,
- Bruke nettbaserte kunnskapssystemer,
- Dokumentere arbeidsprosessen etter faglige standarder,
- Reflektere over sterke og svake sider ved arbeidet som gjøres,
- Dele arbeid over nettet,
- Sikre data,
- Gjøre enkel energiberegning ut fra et energiberegningsprogram.

Spesielt for BIM konstruksjon:

BIM-teknikeren skal kunne:

- utføre korrekt tegning/modellering av bygninger og i noen grad tekniske installasjoner,
- lage plan-, snitt-, fasade- og detaljetegninger.

Spesielt for BIM installasjon:

En BIM-tekniker skal kunne:

- utføre korrekt tegning/modellering av tekniske installasjoner og i noen grad bygninger,
- lage plan-, snitt- og detaljetegninger.

Generell kompetanse

En BIM-tekniker skal ha kompetanse i:

- Å koordinere modellering og prosjektering av bygg og installasjoner gjennom digitale modeller,
- Modellering og kontroll av 3D-modeller i et samarbeid med andre 3D-modellører og andre aktører i en prosjekterings-/byggeprosess på en løsningsorientert måte.

Spesielt for BIM konstruksjon:

BIM-teknikeren skal ha kompetanse i:

- å koordinere modellering og prosjektering av først og fremst bygg og noe tekniske installasjoner gjennom digitale modeller.

Spesielt for BIM installasjon:

En BIM-tekniker skal ha kompetanse i:

- å koordinere modellering og prosjektering av først og fremst tekniske installasjoner og noe bygg gjennom digitale modeller.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Opplæringsplanen for BIM er bygd opp og med en generell del og en fagspesifikk del.

Opplæringsplanen er bygd opp i henhold til Nasjonalt Kvalitetsrammeverk, nivå 5, og alle fag i planen er beskrevet med et fagspesifikt læringsutbytte etter nivåbeskrivelsene i NKR:

1. kunnskaper
2. ferdigheter
3. generell kompetanse.

Vi har i dette ikke utelatt noen punkter, eller benyttet punkter fra andre nivåer.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er – i den grad de er utformet gjenkjennelig – plassert under riktig kategori.

Nivå

Det er vanskelig å kjenne igjen nivået fra de generiske beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, da det i liten grad er benyttet noen av de nivåbestemmende begrepene.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er til en viss grad utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning, men formen er såpass avvikende at denne læringsutbyttebeskrivelsen vil være vanskelig å sammenligne med andre læringsutbyttebeskrivelser. Under *ferdigheter* er det ramset opp en mengde ting kandidaten skal kunne, men disse er vanskelig å koble opp mot de generiske deskriptorene fra NKR.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Den gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er likevel ikke egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, siden det avviker mye i bruk av nivåbestemmende ord, og deskriptorene i liten grad er utformet som kompetansebeskrivelser i tråd med NKR.

Læringsutbyttebeskrivelsen som helhet må bli tydeligere, for eksempel må:

- Forkortelsen «BIM» forklares.
- deskriptoren som handler om innsikt i regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet må bli mer synlig
- deskriptoren om bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet burde bli utdypet

Noen av deskriptorene i de generiske beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap, å kartlegge en situasjon og identifisere behov for tiltak, samt de deskriptorene i NKR som handler om etikk. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen deskriptorer eller bruke deskriptorer fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Under alle tre kategoriene er noen deskriptorer oppgitt å være for BIM-konstruksjon eller BIM-installasjon. En utdanning skal ha ett overordnet læringsutbytte. For denne utdanningen er det beskrevet to ulike. Forskjellene fremstår også som så viktige at dette nok burde være to ulike utdanninger, selv om mye av grunnstammen er lik.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.18 Fagskolen i Sogn og Fjordane, avdeling Førde, Fagretning bygg og anlegg med fordjuping klima, energi og miljø (KEM)

Navn på utdanningen	Fagretning bygg og anlegg med fordjuping klima, energi og miljø (KEM)
Fagskolepoeng	120
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	14/495

Kunnskaper

- Har kunnskap om begreper, teorier, modeller, prosesser og verktøy som anvendes for å optimalisere klima-, energi-, og miljø aspektene (KEM) i bygg.
- Har kunnskap til å vurdere eget arbeid i forhold til gjeldene myndighetskrav, standarder og forskrifter som gjelder KEM i bygg.
- Har kunnskap og kjenner byggebransjens utvikling, historie og egenart innen KEM i bygg.
- Har kunnskap og innsikt i behov for tverrfagleg samarbeid og utvikling for å kunne oppnå et mest mulig optimalisert klima- og energiforbruk i bygg.
- Har kunnskaper om tekniske fag, HMS, kvalitetsstyring og økonomi som gjør studenten kvalifisert til å lede, eller delta, i prosjektoppgaver innenfor fagområdet KEM i bygg.
- Kan oppdatere egen kunnskap og egne utviklingsmuligheter innen KEM i bygg.

Ferdigheter

- Kan gjøre rede for valg av løsninger for å få optimalt klima, miljø og energiforbruk i bygg.
- Kan gjøre rede for sine faglige valg og planlegge/ta beslutninger basert på faglige, etiske og juridiske betraktninger.
- Kan finne og henvise til relevant informasjon og fagstoff om både byggtekniske og personalmessige spørsmål.
- Kan reflektere og evaluere egen yrkesutøvelse og justere den i forhold til faglige, etiske, sikkerhet, arbeidsmiljø og personalmessige problemstillinger.
- Kan kartlegge og sette i verk ulike tiltak for å bedre klima-, energi-, og miljø i bygg.
- Kunne lede arbeidet på en byggeplass på en sikker og kostnadseffektiv måte, derunder utarbeide, forbedre og følge opp et HMS/KS-system.

Generell kompetanse

- Kan alene, eller i gruppe, planlegge og gjennomføre arbeidsoppgaver og prosjekter i bygg i tråd med etiske retningslinjer og HMS krav.
- Kan utvikle, lede og delta i samarbeidet med egne og andre yrkesgrupper på byggeplassen og dermed bidra med å videre utvikling av organisasjonen. Sikre at arbeidsoppgavene blir utført i tråd med gjeldende lover og forskrifter.
- Kan utveksle faglige synspunkt med byggherre eller andre faggrupper og bidra til utvikling av god praksis.
- Kan kombinere teori og praksis og dermed utføre sitt arbeid på en teknisk og økonomisk forsvarleg måte.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har omformulert nokre av punkta i NKR, men meiner innhald skal vere likt. Læringsutbyttebeskrivinga vert omarbeidd når nasjonal plan er godkjent.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori. Siden utdanningen skal ligge på nivå 5.2 i NKR, skal man hente deskriptoren fra 5.1 når den er definert på 5.1 men ikke på 5.2. Dette er gjort i denne læringsutbyttebeskrivelsen for de fleste deskriptorene det gjelder, men under *generell kompetanse* er de to deskriptorene som handler om utvalgte og eksterne målgrupper ikke tatt med.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.2 i NKR, men noen av deskriptorene er på et for høyt nivå. Både på nivå 5.1 og 5.2 skal kandidaten kunne kartlegge en situasjon og identifisere behovet for tiltak. Etter denne utdanningen skal kandidatene iverksette tiltak. De er også oppgitt å skulle kunne «lede arbeidet på en byggeplass på en sikker og kostnadseffektiv måte, derunder utarbeide, forbedre og følge opp et HMS/KS-system». NKR definerer ikke ledelse som hverken *ferdighet* eller *generell kompetanse* på noen nivåer. Sett i sammenheng med de øvrige generiske deskriptorene fremstår dette likevel som noe høyt.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er til en viss grad egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er til dels egnet til å skille mellom ulike studier. Det er likevel flere av deskriptorene som i liten grad er endret fra de generiske beskrivelsene. Tilbyder burde søke å gjøre disse mer faglige og konkrete. Det er vanskelig å gripe hvor mye «klimatekniikk, energi og miljø» egentlig rommer. Når det samtidig ikke er tydelig og konkretisert hva slags og hvilke «begreper, teorier, modeller, prosesser og verktøy» som er relevante. Tilbyder må gjøre innholdet i utdanningen mer forståelig også for de som ikke fra før er innforstått med hva faget innebærer.

Noen av deskriptorene i de generiske beskrivelsene mangler. I noen av deskriptorene avviker læringsutbyttebeskrivelsen fra NKR. Det er tydelig at kandidaten skal kunne finne og henvise til informasjon, men ikke at han eller hun skal kunne vurdere relevansen for en yrkesfaglig problemstilling. Det er også utydelig at kandidaten skal ha bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet. Det kan være at det i dette yrket ikke er relevant å skulle forholde seg til eksterne målgrupper, men i så fall må dette være begrunnet. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen deskriptorer eller bruke deskriptorer fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Ledelse går igjen under *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men er ikke med i navnet på utdanningen. Dette kan tyde på at sammenhengen mellom navnet på utdanningen og innholdet ikke er tydelig nok.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR, med forbehold om at tilbyder gjør mindre endringer i den.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til sakkyndig vurdering, da manglene i hovedsak er strukturelle. Noen deskriptorer mangler, og noen avviker så pass mye fra de generiske i NKR at de er vanskelig å kjenne igjen.

3.19 Folkeuniversitetet ØST, Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming

Navn på utdanningen	Psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/507

Kunnskaper

- har kunnskap om psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming og kjennskap til begreper knyttet til fagfeltet
- har kunnskap om ulike kartleggingsverktøy som brukes i forhold til demens og psykiske lidelser
- har kunnskap om historie, levekår og rettigheter for personer med utviklingshemming
- har innsikt i felles kunnskapsgrunnlag, referanseramme, verdier og lovverk for helse- og oppvekstfagene
- ha kunnskap om de spesielle utfordringer personer med utviklingshemming møter ved aldring og psykiske lidelser
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap som grunnlag for utvikling innenfor psykiske lidelser og demens hos psykisk utviklingshemmede
- har kunnskap om aktørene i tjenestene for utviklingshemmede, å har innsikt i hvordan både egen og andres kompetanse er nødvendig og utfyller hverandre for å gi best mulig kvalitet på tjenestetilbudet
- kan drøfte sammenhengen mellom teori og praksis innen fagfeltet psykiske lidelser og aldring hos personer med utviklingshemming

Ferdigheter

- kommuniserer med brukere, pårørende og medarbeidere og kan ta medansvar for tilbakemelding til faglig myndighet og hjelpebehov og virkning av tiltak som er igangsatt
- kan anvende teoretisk kunnskap til å delta aktivt med innspill i daglig målrettet miljøarbeid for personer med psykisk utviklingshemming
- kan anvende teoretiske kunnskaper til å se sammenhenger mellom utviklingshemming, somatikk, psykisk helse og aldring, og bidra til at det blir tatt riktige avgjørelser for behandling
- kan kartlegge og identifisere faglige problemstillinger og behov for tiltak i forhold til psykiske lidelser og aldring hos personer med psykisk utviklingshemming
- kan finne, vurdere, bruke og henvise til informasjon og fagstoff ser er relevant for å løse problemstillinger innenfor eget fagfelt

Generell kompetanse

- kan identifisere etiske utfordringer og dilemmaer, reflekterer over egen praksis i holdninger og verdier, og har forståelse for de ressurser, utfordringer og muligheter som finnes hos eldre personer med psykisk utviklingshemming
- kan utføre sitt arbeid i møte med eldre personer med utviklingshemming med respekt og empati, og kan utføre helhetlig omsorg rundt hver enkelt bruker i samarbeid med brukeren, deres pårørende og andre fagpersoner for å ivareta brukerens behov

- kan bygge relasjoner med fagfeller, pårørende og andre det er aktuelt å samarbeide med til brukerens beste
- kan bidra faglig i tverrfaglig samarbeid, og er løsningsorientert og kreativ i sin yrkesutøvelse
- kan ivareta daglig ledelse av mindre arbeidsgrupper og enheter, og kan undervise enkeltpersoner og grupper om temaer innenfor eget fagområde, og kan veilede i bruk av aktuelle verktøy og metoder knyttet til fagfeltet.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi har valgt noen læringsutbyttebeskrivelser fra nivå 4 og 5.2 (NKR).

Under nivå 5.1 finner vi ingen punkter som handler om å veilede andre innenfor eget fagområde, dette mener vi er viktig at studentene har både kunnskap om, og ferdigheter til. Mange av våre studenter tok sin grunnutdanning for mange år siden og av erfaring mener vi det er viktig at disse kunnskapene repeteres. De fleste arbeidsplasser innenfor helse og omsorg har studenter på ulike nivåer og vi mener at de som har fullført en fagskoleutdanning innen helse og omsorg bør kunne veilede både studenter, lærlinger, ufaglærte og andre kollegaer innen eget fagområdet. Vi får tilbakemeldinger fra våre studenter som har fullført en fagskoleutdanning, at de har fått stort informasjons- og veiledningsansvar i sitt arbeid etter å ha fullført en fagskoleutdanning. Vi har på bakgrunn av dette valgt LUB fra nivå 4

Vi kan heller ikke se at nivå 5.1 har noen krav til studenten i forhold til refleksjon, dette kravet finner vi under 5.2. Alle våre fagskoleutdanninger legger vekt på egenrefleksjon, spesielt i forhold til hvordan studenten kan anvende teoretisk kunnskap i sin praktiske arbeidshverdag. Av erfaring ser vi at studentene vokser faglig og får større forståelse for faget gjennom de obligatoriske refleksjonsnotatene som skal leveres etter hver samling. Vi har på bakgrunn av dette valgt LUB fra nivå 5.2.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men noen deskriptorer er plassert i feil kategori. Å kunne «drøfte sammenhengen mellom teori og praksis» ville hørt mer hjemme under *ferdigheter*, eller *generell kompetanse*. Deskriptoren «kommuniserer med brukere, pårørende og medarbeidere og kan ta medansvar for tilbakemelding til faglig myndighet og hjelpebehov og virkning av tiltak som er igangsatt» burde være plassert under *generell kompetanse*.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR. Noen deskriptorer er på et høyere nivå enn 5.1.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i

læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier. Læringsutbyttebeskrivelsen burde likevel være mer fagspesifikk. For eksempel er «kan finne, vurdere, bruke og henvisne til informasjon og fagstoff som er relevant for å løse problemstillinger innenfor eget fagfelt» nesten ren kopi av den generiske deskriptoren. I flere deskriptorer er det vanskelig å gripe hva det faglige innholdet faktisk er. Et eksempel er deskriptoren «kan anvende teoretiske kunnskaper til å se sammenhenger mellom utviklingshemning, somatikk, psykisk helse og aldring, og bidra til at det blir tatt riktige avgjørelser for behandling», der det omfanget og nivået av teorien er uklart, og det er vanskelig å forstå hvor grensene for hva «riktige avgjørelser for behandling» dekker. Tilbyder bør søke å gjøre læringsutbyttebeskrivelsen mer faglig og konkret. Panelet stiller også spørsmål til om beskrivelsen «løsningsorientert og kreativ i sin yrkesutøvelse» egentlig gir noe informasjon om den generelle kompetansen kandidaten får, eller om det mest er en floskel.

Det er også noen steder at det språklige gjør læringsutbyttet uklart. Kandidaten skal kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap «som grunnlag for utvikling innenfor psykiske lidelser og demens hos psykisk utviklingshemmede». Her er det uklart hva slags utvikling kandidaten egentlig skal kunne oppnå.

Noen av deskriptorene i de generiske beskrivelsene mangler eller er utydelige, blant annet å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping, og å kunne utvikle arbeidsmetoder eller tjenester. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen deskriptorer eller bruke deskriptorer fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke begrunnet hvorfor forståelse for bransjens betydning ikke er tatt med, men det er lagt ved en begrunnelse som forklarer at deskriptorer fra andre nivåer er brukt.

Tilbyder skriver at det er viktig for kandidatene fra denne utdanningen å være reflekterte. Derfor har de hentet inn noe fra nivå 5.2 for å beskrive dette. De skriver også at det er viktig at kandidatene kan gi veiledning innenfor eget fagområde. Dette oppgir tilbyder at studentene tidligere har med seg fra nivå 4, men at det er nødvendig med repetisjon i dette, siden mange av studentene har jobbet mange år mellom videregående opplæring og oppstart på fagskole. Dette fremstår som en god begrunnelse, men er litt vanskelig å kjenne igjen i den faktiske læringsutbyttebeskrivelsen. Deskriptoren som tilbyder viser til fra nivå 4 er nok «kan veilede andre i arbeidet». Slik vi forstår begrunnelsen som er lagt ved, er denne blitt omformulert til «*kan ivareta daglig ledelse av mindre arbeidsgrupper og enheter, og kan undervise enkeltpersoner og grupper om temaer innenfor eget fagområde, og kan veilede i bruk av aktuelle verktøy og metoder knyttet til fagfeltet*». Dette ser ut til å ligge høyere enn nivå 4. Det er mulig nivåbeskrivelsen bør justeres.

Beskrivelsen oppgir under *generell kompetanse* at kandidatene skal kunne lede mindre arbeidsgrupper, men det er ikke oppgitt at de skal få kunnskaper om ledelse, eller ferdigheter i å lede. Dette må komme inn i læringsutbyttet, eller så bør ledelse fjernes fra deskriptoren.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.20 Handelsinstituttet, Logistikk-koordinator

Navn på utdanningen	Logistikk-koordinator
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/528

Kunnskaper

- Ha kunnskap om sentrale temaer som verdi- og forsyningskjeder, vareflyt, Supply Chain Management-teorier og kostnadseffektivisering innen logistikk, transport og spedisjon
- Ha kunnskap om de lover, regler, transportavtaler, Incoterms, tolltariffer og annet som er relevant for transport og logistikksektoren og dets krav til kvalitet
- Ha kunnskap om transportbransjen og kjennskap til logistikkfunksjonene både i transportselskap og i bedrifter som driver handel med fysiske varer
- Kunne oppdatere sin kunnskap innenfor logistikk fagfeltet, både gjennom informasjonsinnhenting og kontakt med fagmiljøer og praksisfeltet
- Forstå de ulike aktiviteter fra sluttbruker og bakover i forsyningskjeden og de fleste forhold som påvirker ulike egenskaper ved vareflyten til sluttbruker.
- Forstå hvordan anvendelse av god logistikkplanlegging kan støtte oppunder verdiskaping for bedriften og redusere de miljømessige skader ved unødvendig transport.

Ferdigheter

- Kunne oppnå kostnadseffektivisering og forbedret vareflyt ved anvendelse av logistikkmodeller og kjennskap til verdi- og forsyningskjeder
- Kunne anvende lagerstyringssystemer, kontoradministrative IT-verktøy, elektroniske fortollingssystemer, DuPont og ABCanalyser, og andre relevante verktøy for kostnadseffektivisering, vareflytplanlegging, deklarerer, analyser og prising.
- Kunne finne informasjon og fagstoff som er relevant for logistikk og transportfaglig problemstilling
- Kunne kartlegge bedriftens verdikjede, vareflyt og kostnadsstruktur for å identifisere eventuelle behov for iverksetting av tiltak for å redusere logistikk-kostnadene, som for eksempel outsourcing/tredjepartslogistikk

Generell kompetanse

- Ha forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper som for eksempel etterlevelse av transportavtaler og tollregelverk, trygg håndtering og transport av varer og ivaretagelse av menneskene i bransjen ved å legge vekt på HMS
- Ha utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket og evner å skape tillit og relasjoner både til kolleger og andre aktører i forsyningskjeden
- Kunne formidle relevant kunnskap og råd rundt logistikk, vareflyt og lagerstyring til ulike grupper både internt i bedriften, men også til eksterne kunder, samt kunne utføre logistikkrelaterte oppgaver for oppdragsgiver
- Kunne bygge relasjoner og nettverk med kolleger og andre aktører i logistikk og transportbransjen, både i inn- og utland.
- Kunne utvikle rutiner for eksempel innen lagerstyring, varemottak, kostnads-effektivisering av vareflyt og andre logistikkfaglige prosedyrer som kan føre til lavere logistikk-kostnader og/eller høyere produktivitet

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Alle læringsutbyttebeskrivelsene er i henhold til nivå 5.1 i NKR

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR. Deskriptoren «*kunne formidle relevant kunnskap og råd rundt logistikk, vareflyt og lagerstyring til ulike grupper både internt i bedriften, men også til eksterne kunder, samt kunne utføre logistikkrelaterte oppgaver for oppdragsgiver*» kan fremstå som å høre hjemme på et høyere nivå enn 5.1. I denne sammenhengen virker det likevel som at deskriptoren legger mer vekt på formidlingen som det arbeidet som skal utføres etter utvalgte målgruppers behov. Rådgiving må være en viktig oppgave for en logistikkkoordinator. I denne sammenhengen er det neppe snakk om et reelt avvik fra nivåbeskrivelsen i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

I deskriptoren «*kunne anvende lagerstyringssystemer, kontoradministrative IT-verktøy, elektroniske fortollingssystemer, DuPont og ABCanalyser, og andre relevante verktøy for kostnadseffektivisering, vareflytplanlegging, deklarerer, analyser og prising*» gjør oppramsingen at det kan være vanskelig å oppdatere og endre utdanningen. Her kunne man legge inn et «som» før oppramsingen av verktøyene, eller kanskje fremheve hva målsettingen med verktøyene er, fremfor hva de heter.

Både sett som helhet og på detaljnivå kommuniserer beskrivelsen på en tydelig og lettest måte hva kandidatene skal få med seg fra utdanningen. Å «*ha forståelse for yrkes- og bransjetiske prinsipper som for eksempel etterlevelse av transportavtaler og tollregelverk, trygg håndtering og transport av varer og ivaretagelse av menneskene i bransjen ved å legge vekt på HMS*» er eksempel på en deskriptor der tilbyder har gitt den generiske beskrivelsen et klart og tydelig innhold.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.21 Handelsinstituttet, Markedskordinator

Navn på utdanningen	Markedskordinator
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/516

Kunnskaper

- Ha kunnskap om sentrale temaer innen markedsføring som markedsundersøkelser, posisjonering, segmentering, merkevarebygging og markedsplan.
- Ha kunnskap om teorier rundt kjøpsadferd, beslutningsprosesser og kommunikasjon samt verktøy og metoder innen informasjonsinnhenting, behovsavdekking, salg og markedsføring
- Ha innsikt i markedsføringsloven, forbrukerkjøpsloven, kredittkjøpsloven og angrerettsloven og andre krav til salg, reklame og annen markedsføring
- Ha kunnskap om markedsføringsbransjen og kjennskap til salgs- og reklamefeltet
- Kunne oppdatere sin kunnskap innenfor fagfeltet, både gjennom informasjonsinnhenting av trender innen forbrukeradferd, kjøpsadferd og nye elektroniske markedsføringskanaler og kontakt med fagmiljøer og praksis
- Forstå hvilken betydning markedsføring og salgsfunksjonens har i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv
  - som informasjonskilde for kunder
  - som tillitsbygger mellom produsent og marked
  - som bindeledd mellom tilbyder og etterspørter

Ferdigheter

- Kunne identifisere målgrupper og foreta segmentering, velge kommunikasjonsform og -kanal ut ifra målgruppe, og utarbeide en markedsplan med tilhørende kampanjebudsjett
- Kunne anvende relevante faglige verktøy som regneark, web baserte analyse- og undersøkelsesverktøy, utarbeide brosjyre og annet reklamemateriell ved bruk av IT-verktøy
- Kunne anvende salgs- og forhandlingsteknikker i sin kommunikasjon direkte med en kunde, men også mot en målgruppe via media som for eksempel trykte publikasjoner eller elektronisk via nettside eller sosiale medier
- Kunne finne informasjon og fagstoff som er relevant for en markedsføringsfaglig problemstilling ved at han/hun kjenner til bransjeorganisasjoner, lokale nettverk, viktige messer og konferanser og andre tilgjengelige ressurser som for eksempel nettbaserte trendrapporter
- Kunne kartlegge effekten av en markedsføringskampanje og identifisere hvilke kanaler og tiltak som ga ønsket effekt og hvilke deler av kampanjen som ikke var virkningsfulle og om kampanjen som helhet traff målgruppen

Generell kompetanse

- Ha forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper som for eksempel sannferdig markedsføring, etisk handel og etiske retningslinjer for markedsføring mot barn og unge
- Ha utviklet en etisk grunnholdning i sin fremferd mot kunder og i valg av markedsføringsmetoder, virkemidler og kanaler i forhold til målgruppen
- Kunne påta seg selvstendige oppgaver innen kundebehandling, salg, markedsføring og analyse for ulike avdelinger i bedriften

- Ha kunnskap om lokale næringsnettverk innen salg og reklame, og kan samarbeide på tvers i bedriften og delta i faglige nettverk utenfor arbeidsplassen
- Kunne bygge relasjoner med bedriftens kunder
- Kunne utvikle salgsmetoder og tilpasse markedsføringen av varer og tjenester etter behov og målgruppe

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Alle læringsutbyttebeskrivelsene er i henhold til nivå 5.1 i NKR

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Beskrivelsene under *generell kompetanse* som berører etiske prinsipper og etisk grunnholdning er særlig gode. Både å «Ha forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper som for eksempel sannferdig markedsføring, etisk handel og etiske retningslinjer for markedsføring mot barn og unge» og å «Ha utviklet en etisk grunnholdning i sin fremferd mot kunder og i valg av markedsføringsmetoder, virkemidler og kanaler i forhold til målgruppen» er konkrete og troverdige beskrivelser.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.22 Handelsinstituttet, Regnskapskonsulent

Navn på utdanningen	Regnskapskonsulent
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/515

Kunnskaper

- Ha kunnskap om sentrale temaer som regnskaps- og bokføringsprinsipper, GRS og IFRS, kostnads- og inntektsteorier, markedsformer, lønnsomhets- og nøkkeltallsanalyser, NS4102, verktøy og metoder innen regnskaps- og lønnsområdet
- Ha innsikt i de lover og regler som er relevant for regnskap og lønn- og personalarbeid, med spesiell vekt på GRS, regnskaps- og bokføringsloven med forskrift.
- Ha kunnskap om regnskapsbransjen og dens standardiseringsorganisasjoner, både nasjonale og internasjonale, som har innflytelse på utviklingen av regnskapsstandarder og regler.
- Ha kunnskap om hvordan utvikling av regnskapsfaget og regnskapsstandarder skjer og aktørenes rolle i utviklingen
- Kunne oppdatere sin kunnskap innenfor regnskap, lønn og personalarbeid, både gjennom informasjonsinnhenting og kjennskap til abonnementsmuligheter til nettressurser.
- Ha kunnskap om betydningen god regnskapsorganisering har for kvaliteten på ledelsens beslutninger og virksomhetsstyring
- Forstå hvilken betydning for skatteinngang og dermed for samfunnsvelferd det har at bedrifter fører et regnskap etter GRS (God Regnskapsskikk) med full etterlevelse av lover og regler og også regnskapsmedarbeiderens rolle i dette

Ferdigheter

- Kunne føre et regnskap fra inngående saldo til årsavslutning inkl. lønnskjøringer og terminavstemminger, periodiseringer, verdifastsettelse, analyser og utforme lovbestemte rapporter og oppstillinger
- Kunne bruke IT-basert system for regnskap, lønn og årsavslutning.
- Kunne anvende regneark i analyser, samt effektivt utnytte andre kontoradministrative IT-verktøy i utarbeidelse og presentasjon av økonomiske analyser og rapporter
- Kunne finne informasjon og fagstoff som er relevant for regnskaps- eller lønnsfaglig problemstilling
- Kunne kartlegge bedriftens økonomiske stilling på basis av regnskapet og identifisere avvik fra budsjett, samt kunne foreslå korrigerende tiltak.

Generell kompetanse

- Ha kunnskap om de regnskapsfaglige prinsippene som ligger til grunn for regnskapsføring, GRS, samt de etiske retningslinjer for regnskapsførere
- Ha utviklet en etisk grunnholdning til etterlevelse av regelverk og lojalitet mot lovgiver som skaper tillit og respekt både hos kolleger, ledelse, myndigheter og forretningsforbindelser, og som bygger oppunder allmennhetens tillit og syn på utøverne av regnskapsføringsyrket.
- Kunne utføre regnskapstekniske oppgaver og analyser etter forespørsel fra oppdragsgiver og andre målgruppers behov
- Kunne bygge relasjoner med andre utøvere av regnskapsyrket gjennom samarbeid og gjensidig respekt

- Kunne bidra til utvikling av rutiner og god regnskapsorganisering innen økonomistyring, regnskap og lønn, og andre regnskapsfaglige prosedyrer i bedriften for bedret kvalitetssikring av regnskapsproduktet

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Alle læringsutbyttebeskrivelsene er i henhold til nivå 5.1 i NKR

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men for det meste ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Første deskriptor under *kunnskaper* inneholder flere forkortelser som ikke er forklart, og er muligens for detaljert. Forkortelsen GRS (god regnskapsskikk) blir forklart i en annen deskriptor, men slike forkortelser bør få en forklaring første gang de blir brukt. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Deskriptoren «Forstå hvilken betydning for skatteinngang og dermed for samfunnsvelferd det har at bedrifter fører et regnskap etter GRS (god regnskapsskikk) med full etterlevelse av lover og regler og også regnskapsmedarbeiderens rolle i dette» er en god konkretisering av den generiske, og får frem at kandidaten har en avgrenset rolle innenfor en større sammenheng. Det kunne likevel bli tydeligere hva som er den faktiske rollen regnskapsmedarbeideren/-konsulenten skal ha. Siden dette er en fagskoleutdanning på 60 fagskolepoeng, er det trolig at kandidaten i hovedsak skal være «teknisk operatør», og ikke ha et overordnet ansvar for regnskapet. I den sammenheng kan det være at selve verktøyene bør bli mer tydelige i beskrivelsen.

Det kan også være grunn til å enten skrive medarbeider *eller* konsulent, da det å veksle mellom disse begrepene kan gjøre kompetansenivået uklart.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.23 Hydraulikkskola, Fagtekniker Hydraulikk

Navn på utdanningen	Fagtekniker Hydraulikk
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/524

Kunnskaper

- God kunnskap om komponenter og systemløsninger som benyttes i avanserte hydrauliske anlegg.
- God kunnskap om begreper, arbeidsprosesser og verktøy som brukes ved arbeid og vedlikehold på hydrauliske installasjoner.
- De bransjespesifikke sertifiseringer som normalt vil kunne stilles krav om ved selvstendig arbeid på hydrauliske installasjoner
- God kunnskap om bransjespesifikke regelverk og sikkerhetsstandarder som er avgjørende for hva slags arbeid som kan utføres av den enkelte på hydrauliske installasjoner.
- Kunnskap til selv å finne frem, bruke og oppdatere sin kunnskap innen fagfeltet hydraulikk.

Ferdigheter

- Kan anvende sin faglige kunnskap innen hydraulikk både på praktiske, tekniske og teoretiske problemstillinger på en selvstendig måte.
- Kan bruke relevante verktøy, materialer, komponenter og arbeidsteknikker til å produsere gode hydrauliske løsninger.
- Kan finne frem, bruke og henvise til informasjon og fagstoff som er relevant for en hydraulisk problemstilling.
- Kan kartlegge situasjoner, identifisere problemer og iverksette tiltak på en sikker og nøyaktig måte i forbindelse med vedlikehold på hydrauliske anlegg.

Generell kompetanse

- Har forståelse for hva som er gode, sikre, lovlige og akseptable hydrauliske løsninger, både teknisk og etisk.
- Kan utføre spesialiserte arbeidsoppgaver innen hydraulikk etter arbeidsgiver/oppdragsgivers behov.
- Kan arbeide i team, både sammen med kollegaer fra samme fagfelt og tilstøtende profesjoner.
- Kan videreutvikle arbeidsmetoder og løsninger som er relevant for fagfeltet hydraulikk
- Forståelse for hvilken betydning de hydrauliske systemene har, både i forhold til den enkelte installasjonen og i forhold til samfunnet.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

På den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen er alle kulepunkter benyttet. På de emnemessige læringsutbyttebeskrivelsene er det gjort nokså store avvik:

- Kunnskapsmennene er forholdsvis detaljert beskrevet, og gjerne med konkrete referanser til andre læreplaner/standarder. For praksis refereres det til relevant(e) teoridel(er).

- Ferdighetene er også mer detaljert beskrevet for de emnene hvor det finnes konkrete ferdighetskrav i læreplaner/standarder, og hvor emnene har et klart praktisk fokus. (Praksis, Emne H5)
- Generelle kunnskaper er fokusert på i noe mindre grad siden studiet i stor grad er et spesialisierende studie innen fagfeltet hydraulikk, og ikke et breddefag.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, men noen deskriptorer er plassert i feil kategori. Det å kunne «anvende sin faglige kunnskap innen hydraulikk både på praktiske, tekniske og teoretiske problemstillinger på en selvstendig måte», som nå står under *ferdigheter*, er svært nær å være definisjonen på hva *generell kompetanse* skal beskrive. Å ha «Forståelse for hvilken betydning de hydrauliske systemene har, både i forhold til den enkelte installasjonen og i forhold til samfunnet» hører til *kunnskaper*.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR, men i flere av deskriptorene er det beskrevet at kandidaten skal ha «god kunnskap». Dette er en beskrivelse som avviker fra NKR, og som kan forvanske arbeidet med å vurdere om kandidaten har kommet til riktig nivå.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er i noen grad mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men for mange av deskriptorene er i hovedsak bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende byttet ut med hydraulikk/hydraulisk, mens det øvrige er en kopi av den generiske beskrivelsen. Læringsutbyttebeskrivelsen fremstår derfor som lite gjennomarbeidet, og er ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Læringsutbyttebeskrivelsen gir ikke nok innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, og er ikke egnet til å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

Det er veldig uklart hvor hydraulikken skal brukes, og hvilke fagfelt dette egentlig har med å gjøre. Siden dette er en kort utdanning, er det avgrenset hvor stort felt som kan dekkes, og man må kunne forvente at det kommer tydelig frem hva kandidaten faktisk kan.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.24 Norsk Sommelier Utdannelse DA - Norsk Sommelier Utdanning, Fagutdanning - Vinkelner

Navn på utdanningen	Norsk Sommelier Utdanning - Fagutdanning – Vinkelner
Fagskolepoeng	30
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/526

Kunnskaper

- Kunnskap om opprinnelse og historien rundt yrket vinkelner samt de ulike drikkevarers opprinnelse og historie
- Kunnskap om de ulike dyrkningsbetingelser herav klima, topografi, geologi samt produksjonsprosesser for alkoholholdige drikkevarer og ikke alkoholholdige drikkevarer som kaffe, te og vann
- Kunnskap om verdens vindistrikter og de mest relevante druesorter
- Kunnskap om andre relevante drikkevarer, deres opprinnelse og råmateriale
- Kunnskap om utøvelsen/ bruken av de ulike drikkevarer herunder servering, lagring/oppbevaring
- Kunnskap om kommersiell/ikke kommersiell vinproduksjon
- Kunnskap om vinkelnerens ulike arbeidsoppgaver i Mise en Place, herunder praktiske gjøremål som vinkart, vinkjeller, økonomi/budsjettering/kalkyle, logistikk
- Kunnskap om vinkelnerens ulike arbeidsoppgaver i service, herunder anbefaling av riktig drikke og kommunikasjon med gjest om drikkevarer, behandling av drikkevare herav transporter, temperering, presentasjon, åpning, lufting/dekantering, servering, herunder bruk av ulike glass og riktig skjenking
- Kunnskap om vinkelnerens ulike arbeidsoppgaver i og etter service, herunder samarbeid med andre ansatte, forberedelse til neste dag; påfylling, bestilling

Ferdigheter

- Kunne smake vin, brennevin, øl, vann, kaffe og te, blindt eller åpent, og ut ifra det beskrive drikkens utseende, aromabilde og smaksbilde, samt drikkens egenskaper og kvalitet
- Kunne være med å øke arbeidsplassens økonomi ved å jobbe mer omsetning med, samt fremme mersalg av vin, brennevin, øl, vann, kaffe og te
- Kunne utarbeide og anbefale gode kombinasjoner av mat og drikke i MEP arbeid og i service
- Kunne utøve bransjens viktigste praktiske ferdigheter, herunder dekantering, servering av drikkevarer etc.

Generell kompetanse

- Være kjent med aktuelle lover, herunder norsk alkohollov, skjenkeloven og næringsmiddeloven.
- Utvise ansvarlige holdninger til gjester og andre ansatte
- Utvise ansvarlige holdninger til alkohol
- Være kjent med ulike kulturers holdning til alkohol
- Ha grunnleggende serviceforståelse
- Være forberedt på arbeidsoppgavene innenfor de vin- og brennevinsrelaterte yrkene i Norge

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Kulepunkter er ikke utelatt.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og de fleste deskriptorer er plassert i feil kategori. Under *generell kompetanse* står «Være kjent med aktuelle lover [...]». Denne hører hjemme under *kunnskaper*.

Nivå

Det er vanskelig å kjenne igjen nivået fra de generelle beskrivelsene på nivå 5.1 i NKR, da det i liten grad er benyttet noen av de nivåbestemmende begrepene.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er til en viss grad utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Beskrivelsen avviker likevel så pass mye fra formen i NKR at det er vanskelig å kjenne igjen de generiske deskriptorene. Det vil gjøre det vanskelig å bruke læringsutbyttebeskrivelsen til å sammenligne utdanningen med en annen.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men mange av deskriptorene er så spesifikke at det vil være vanskelig å gjøre endringer i utdanningen uten å måtte endre læringsutbyttet. Særlig *kunnskaper* fremstår som oppramsinger av bransjekunnskap og kunnskap om begreper prosesser og verktøy som kandidaten skal ha oppnådd.

Læringsutbyttebeskrivelsen er for detaljert til å kommunisere godt.

Mange av deskriptorene i de generiske beskrivelsene mangler, blant annet å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap og å finne informasjon og fagstoff som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen deskriptorer eller bruke deskriptorer fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse. Flere andre deskriptorer er vanskelig å kjenne igjen, for eksempel å forstå bransjens/yrkets betydning for samfunn og verdiskaping, og å kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for tiltak.

Under *kunnskaper* er det presisert at kandidaten skal ha «Kunnskap om de ulike dyrkningsbetingelser herav klima, topografi, geologi samt produksjonsprosesser for alkoholholdige drikkevarer og ikke alkoholholdige drikkevarer som kaffe, te og vann». Det burde nok stått «ikke-alkoholholdige», siden den manglende bindestreken gjør det uklart om kandidaten skal ha kunnskap om kaffe, te og lignende, eller ikke.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.25 RP Services AS Avd. Sørlandet Petroleum Tekniske skole, Petroleumsteknologi med fordypning i boring

Navn på utdanningen	Petroleumsteknologi med fordypning i boring
Fagskolepoeng	120
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	14/512

Kunnskaper

- har kunnskap om begreper, teorier, modeller, prosesser og verktøy som anvendes innenfor boreteknologi for petroleumsvirksomheten
- kan vurdere eget arbeid i forhold til gjeldende normer og krav som gjelder for boreoperasjoner og arbeid på en borerigg
- kjenner til offshorebransjens/petroleumsteknologiens/boreteknologiens historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet.
- har innsikt i behov av egne utviklingsmuligheter i boreprosessen både på norsk sektor og internasjonale farvann
- kan vurdere operatørens boreprogram og gjeldene boreprosedyrer og standarder i forhold til Norsok D-010

Ferdigheter

- kan gjøre rede for faglige valg av bore- og sikkerhetsprosedyrer slik at en sikrer trygge og effektive boreoperasjoner
- kan gjøre rede for faglige valg som å planlegge, evaluere, ta beslutninger basert på faglige, etiske og juridiske betraktninger hvor sikkerheten alltid er i fokus på en borerigg
- kan reflektere over egen borefaglig utøvelse og justere denne under veiledning for å oppnå et godt arbeidsmiljø, hvor HMS og kvalitetssikring har en naturlig og viktig plass
- kan lede boreoperasjoner på boreplattformen på en sikker og kosteffektive måte
- kan finne og henvise til informasjon og fagstoff om både boretekniske og personalmessige spørsmål
- kan vurdere relevansen av en borefaglig problemstilling og samtidig være bevisst egne begrensninger for å utøve kvalitetsbevisst arbeid, på engelsk og norsk språk, på en boreplattform
- kan kartlegge og identifisere problemer under boring og iverksette nødvendige tiltak.

Generell kompetanse

- kan selvstendig og i boreteam, planlegge og gjennomføre boreoperasjoner, relevante prosjekter og HMS-oppgaver på en boreplattform, iht. gjeldende borestandarder (NORSOK eller API), HMS-forskrifter og i tråd med etiske- og miljømessige krav
- kan utveksle synspunkter sammen med andre med erfaring og bakgrunn innen boring og ferdigstillelse av brønner, samt delta i diskusjoner og prosesser om utvikling av god borepraksis og god organisasjonsutvikling i boreteamet
- kan lede og delta i gruppeprosesser sammen med boreoperatør og deltagende serviceselskap for å evaluere og dokumentere boreprogram og boreoperasjon samt ferdigstillelse av brønn
- kan bidra til positiv organisasjonsutvikling, god teamledelse og utvikling av god praksis med personal med ulik yrkesfaglig bakgrunn og erfaring innen boreteknologi fra olje- og gassbransjen

- kan delta i diskusjoner på engelsk og norsk, om utvikling av et utfordrende arbeidsmiljø slik at en oppnår et sikkert og godt arbeidsmiljø som tilfredsstillende HMS krav på den sektor som boreinnretningen til enhver tid befinner seg på

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Vi viser til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring og at videregående opplæring, fag- og yrkeskompetanse er plassert på nivå 4A mens utdanningstilbudet som er 2-årig fagskole plasseres på nivå 5.2. Det er benyttet kulepunkt fra 5.1 der det ikke finnes tilsvarende på nivå 5.2.

Utdanningstilbudet bygger på den kompetanse som er oppnådd i videregående opplæring.

Etter fullført og bestått petroleumsfag med fordypning i boring, er studenten kvalifisert til å jobbe som boresjef.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.2 i NKR, men noen av deskriptorene er på et for høyt nivå sammenlignet med NKR. Både på nivå 5.1 og 5.2 skal kandidaten kunne kartlegge en situasjon og identifisere behovet for tiltak. Etter denne utdanningen skal kandidatene kunne iverksette tiltak. De er også oppgitt å skulle kunne «lede og delta i gruppeprosesser» og kunne «lede boreoperasjoner». NKR definerer ikke ledelse som hverken *ferdighet* eller *generell kompetanse* på noen nivåer. Sett i sammenheng med de øvrige generiske deskriptorene fremstår dette likevel som noe høyt, og i denne læringsutbyttebeskrivelsen er det ikke definert at de skal få kunnskaper om ledelse. Sammenhengen mellom de ulike kategoriene burde nok styrkes.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Deskriptoren «har innsikt i behov av egne utviklingsmuligheter» er språklig utydelig og bør endres.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er til dels egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

På nivå 5.2 skal kandidatene ha innsikt i egne utviklingsmuligheter, men de skal også kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap. Deskriptoren «kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap» mangler i denne beskrivelsen. Dersom man benytter seg av muligheten til å utelate noen deskriptorer eller bruke deskriptorer fra andre nivåer i NKR, skal man begrunne hvorfor. Det er ikke lagt ved noen begrunnelse.

Beskrivelsen fremstår i mange av deskriptorene som for generell. Særlig kunnskapene burde være beskrevet mer konkret. Særlig er det vanskelig å se hvordan kunnskapene bygger opp under ferdighetene. Et eksempel på dette er at det virker som kandidatene skal ha ganske høye ferdigheter i engelsk fagspråk innenfor fagfeltet, uten at det er synlig under *kunnskaper* at utdanningen gir dem det nødvendige grunnlaget.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.26 Steinkjer fagskole, Teknisk fagskole i brann-, beredskaps- og redningstjeneste

Navn på utdanningen	Teknisk fagskole i brann-, beredskaps- og redningstjeneste
Fagskolepoeng	120
Nivå	Fagskole 2
Saksnummer	14/508

	KUNNSKAP	FERDIGHETER	GEN. KOMPETANSE
Fagskole 1	Kandidaten har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor et spesialisert fagområde	Kandidaten kan anvende faglig kunnskap på praktiske og teoretiske problemstillinger	Kandidaten har forståelse for yrkes- og bransjeteoretiske prinsipper
	Kandidaten har innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet	Kandidaten kan anvende relevante faglige verktøy, materialer, teknikker og uttrykksformer	Kandidaten har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av yrket
	Kandidaten har bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet	Kandidaten kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for en yrkesfaglig problemstilling	Kandidaten kan utføre arbeidet etter utvalgte målgruppers behov
	Kandidaten kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap	Kandidaten kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak	Kandidaten kan bygge relasjoner med fagfeller og på tvers av fag, samt med eksterne målgrupper
	Kandidaten forstår egen bransjes/yrkes betydning i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv.		Kandidaten kan utvikle arbeidsmetoder, produkter og/eller tjenester av relevans for yrkesutøvelsen
Fagskole 2	Kandidaten har kunnskap om begreper, teorier, modeller, prosesser og verktøy som anvendes innenfor et spesialisert fagområde	Kandidaten kan gjøre rede for sine faglige valg	Kandidaten kan planlegge og gjennomføre yrkesrettede arbeidsoppgaver og prosjekter alene og som deltaker i gruppe og i tråd med etiske krav og retningslinjer
	Kandidaten kan vurdere eget arbeid i forhold til gjeldende normer og krav	Kandidaten kan reflektere over egen faglig utøvelse og justere denne under veiledning	Kandidaten kan utveksle synspunkter med andre med bakgrunn innenfor bransjen/ yrket og delta i diskusjoner om utvikling av god praksis
	Kandidaten kjenner til bransjens/yrkets historie, tradisjoner, egenart og plass i samfunnet	Kandidaten kan finne og henvise til informasjon og fagstoff og vurdere relevansen for en yrkesfaglig problemstilling	Kandidaten kan bidra til organisasjonsutvikling
	Kandidaten har innsikt i egne utviklingsmuligheter		

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen er utelatt.

Vurdering

Tilbyder har i søknadsskjemaet bare henvist til studieplanen. I studieplanen finnes det en tabell med de generiske læringsutbyttene fra både nivå 5.1 og nivå 5.2 i NKR. Det er ikke utarbeidet en samlet og fagspesifikk læringsutbyttebeskrivelse for utdanningen.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.27 Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Forpleiningsleder i maritim sektor

Navn på utdanningen	Forpleiningsleder i maritim sektor
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/519

Kunnskaper

- kunnskap om begreper, teorier(5.2), prosesser, utstyr og materiell som anvendes innenfor forpleiningssektoren - herunder kokkefaglige, ernæringsmessige, kulturelle, logistiske, økonomiske og hygieniske forhold
- innsikt i relevant regelverk, standarder, avtaler og krav til kvalitet innen forpleining med særlig vekt på internasjonale maritime konvensjoner, kosthold og helsefremmende arbeid.
- har bransjekunnskap og kjennskap til forpleining med vekt på maritim sektor
- kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap innen forpleiningsfaglige tema
- forstår forpleiningsfagets betydning for helse og trivsel, arbeidsmiljø og ressursutnyttelse som del av et helhetlig samfunns- og verdiskapingsperspektiv

Ferdigheter

- anvende faglig kunnskap om organisasjon og ledelse, ernæring, varekunnskap, hygiene og renhold, økonomi og logistikk på praktiske og teoretiske problemstillinger innen forpleiningslederyrket
- kan anvende relevant faglig utstyr, råvarer, materialer, teknikker og relevante uttrykksformer innen fagområdet.
- kan gjøre rede for faglige valg og veilede i bruk av utstyr og metoder
- kan finne informasjon og fagstoff for problemstillinger som er relevant for en forpleiningsleder
- kan kartlegge en forpleiningsfaglig situasjon og identifisere faglige problemstillinger og behov for iverksetting av tiltak

Generell kompetanse

- forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper innen ledelse og økonomi, vedlikehold, ernæring og helse i forpleiningsledelse
- utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av forpleiningslederyrket
- utføre arbeidet tilpasset de ulike målgruppens behov – forpleiningspersonell, ansatte og innleide brukere
- bygge relasjoner med fagfeller innen forpleining og på tvers av fag som inngår i, eller knytter seg til forpleiningslederfunksjonen og til eksterne samarbeidspartnere.
- utvikle og forbedre arbeidsmetoder, strukturer, prosedyrer, produkter og tjenester av relevans for yrkesutøvelsen som forpleiningsleder

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Under kunnskaper i Læringsutbytte for utdanningen som helhet, har vi tatt med elementer fra nivå 5.2

- Kunnskap om begreper, teorier, prosesser etc - hvor teorier er tatt fra 5.2

Under ferdigheter i Læringsutbytte for utdanningen som helhet har vi tatt med elementer fra nivå 5.2

- kan gjøre rede for faglige valg og veilede i bruk av utstyr og metoder (5.2).

Da dette er en lederutdanning stiller vi høyere krav til teorikunnskap og modeller samt å kunne redgjøre for faglige valg og bruke dette i veiledning av personellet, enn det som gjøres på nivå 5.1.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR. Noen av deskriptorene er på et høyere nivå. Tilbyder forklarer i søknaden at de har benyttet to deskriptorer fra nivå 5.2. Kandidatene skal få kunnskap om også teorier «som anvendes innenfor forpleiningssektoren - herunder kokkefaglige, ernæringsmessige, kulturelle, logistiske, økonomiske og hygieniske forhold». De skal også kunne gjøre rede for faglige valg og veilede i bruk av utstyr og metoder. Bakgrunnen for dette er at det skal være en lederutdanning. Tilbyder forklarer ikke hvordan de skal få studentene til dette nivået, eller om de har lagt noe annet på et lavere nivå. Kandidatene skal også ha kunnskap om teorier innenfor flere ulike fagfelt. Det vil være mer omfattende enn om studentene skulle få kunnskaper på høyere nivå i ett, smalere felt. Tilbyder har ikke konkretisert hva slags teorier som er viktig eller hvorfor de er viktig. Det kommer heller ikke frem hvilke faglige valg, utstyr og metoder de skal kunne gjøre rede for og veilede i bruken av. Det er derfor mulig at kandidatene i denne utdanningen trenger slike kunnskaper og ferdigheter, men det er så lite konkret i beskrivelsen at det er vanskelig å forstå hvorfor. Disse momentene bør gjøres tydeligere, om læringsutbyttebeskrivelsen skal kommunisere godt.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Mange deskriptorer er ganske generelle. Siden utdanningen retter seg mot ledelse, kan det være at det er riktig å ikke gjøre dem for fagspesifikke. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir noe innsikt i utdanningens faglige innhold og profil. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier. Sakkyndige bør vurdere om det er nødvendig å gjøre beskrivelsen mer fagspesifikk.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

3.28 Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Helseadministrasjon

Navn på utdanningen	Helseadministrasjon
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/523

Kunnskaper

- Kunnskaper om kommunikasjon, kundebehandling, organisering, kvalitetssikring og finansiering av helsetjenesten/rammer, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten som anvendes innenfor spesialist- og kommunehelsetjenesten.
- Innsikt i gjeldende lover, forskrifter og handlingsplaner innenfor helsetjenesten, spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten, lov om helsepersonell, tannhelsetjenesteloven, journalforskrift og arbeidsmiljø.
- Kunnskaper om organisering av helsetjenesten eller tannhelsetjenesten og organisering av den administrative rolle og funksjon innenfor henholdsvis spesialist-/kommunehelsetjeneste eller tannhelsetjeneste.
- Kunnskap om hvordan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om administrasjon i helse- eller tannhelsetjenesten.
- Forståelse for administrasjon som grunnleggende systematikk, og dets helsefremmende rolle i et større samfunns - og verdiskapingsperspektiv

Ferdigheter

- Anvende kunnskaper om kommunikasjon, kundebehandling, organisering, kvalitetssikring og finansiering av helsetjenesten/rammer, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten som anvendes innenfor spesialist- og kommunehelsetjenesten, både teoretisk og praktisk.
- Anvende kunnskap om administrasjon for å organisere, kvalitetssikre kundebehandling og kommunisere om dette i fagfeltets terminologi.
- Finne informasjon og fagstoff i fagkilder for å finne løsninger på problemstillinger innen administrasjon i helse- eller tannhelsetjenesten.
- Kartlegge og identifisere faglige problemstillinger innenfor administrasjon i helse- eller tannhelsetjenesten og foreslå tiltak overfor identifiserte problemer.

Generell kompetanse

- Forstå administrasjonens yrkes- og bransjeetiske utfordringer
- Utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av administrasjon i helse- eller tannhelsetjenesten.
- Utføre arbeid som en del av et team og samarbeider med både egne og andre faggrupper som inngår i administrasjon av pasienter i helse- eller tannhelsetjenesten.
- Inngå i tverrfaglige team som trenger administrativ kompetanse og kommunisere adekvat med disse.
- Bruke sin kompetanse og sine ferdigheter til å utvikle metoder og tjenester som er relevante for administrasjon i helse- eller tannhelsetjenesten.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen merknad da disse anses ivaretatt i tråd med NKR nivå 5.1

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generelle beskrivelsene i NKR. Noen av deskriptorene er så spesifikke at det vil være vanskelig å gjøre endringer i utdanningen uten å måtte endre læringsutbyttet. Andre steder er det i hovedsak bare ord som fagområde, yrkesfelt og lignende byttet ut med «administrasjon i helse- eller tannhelsetjenesten», mens det øvrige er en kopi av den generelle beskrivelsen. Læringsutbyttebeskrivelsen fremstår derfor som lite gjennomarbeidet. Dette gjør læringsutbyttebeskrivelsen noe tunglest.

Under *generell kompetanse* er det vanskelig å kjenne igjen deskriptorene som handler om at kandidaten skal kunne utføre arbeidet etter utvalgte målgruppers behov, og å kunne bygge relasjoner med eksterne målgrupper.

Det er noe uklart hvilke stillinger kandidatene faktisk skal fylle, i hvilke fagfelt, og hva slags oppgaver de faktisk skal kunne utføre. Dette viser seg blant annet i lovene de skal ha innsikt i. Kandidatene skal ha innsikt i «lover, forskrifter og handlingsplaner innenfor helsetjenesten, spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten, lov om helsepersonell, tannhelsetjenesteloven, journalforskrift og arbeidsmiljø». Det virker ikke sannsynlig at kandidatene skal ha innsikt i alle disse, og det blir derfor utydelig hva slags kompetanse de skal ha. Skal kandidatene være en helsesekretær med spesialkompetanse, eller skal de ha mer overordnede og organisatoriske oppgaver?

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

3.29 Stiftelsen Rogaland Kurs og Kompetansesenter, Spesialrenhold

Navn på utdanningen	Spesialrenhold
Fagskolepoeng	60
Nivå	Fagskole 1
Saksnummer	14/518

Kunnskaper

- Kandidaten har kunnskaper om hygiene, mikrobiologi, praktisk smittevern og spesialrenhold, sterilisering, utstyr og instrumenter som anvendes innenfor spesialrenhold i helsetjenesten.
- Kandidaten har innsikt i gjeldende lover, forskrifter og handlingsplaner innenfor spesialrenhold i helsetjenesten, herunder bestemmelser om smittevern, spesialisthelsetjenesten, kommunehelsetjenesten, lov om helsepersonell og arbeidsmiljø.
- Kandidaten har kunnskaper om organisering av helsetjenesten, og organisering av steriliserings- og spesialrenholdstjenestens rolle og funksjon
- Kandidaten kan oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap om spesialrenhold i helsetjenesten.
- Kandidaten forstår spesialrenhold som grunnleggende forebygging og dets helsefremmende funksjon i et større samfunns- og verdiskapningsperspektiv.

Ferdigheter

- Kandidaten kan anvende kunnskaper om hygiene, mikrobiologi, praktisk smittevern og spesialrenhold, sterilisering, utstyr og instrumenter for å forebygge og motvirke smitte, rengjøre utstyr, instrumenter og lokaler på en forsvarlig måte, både teoretisk og praktisk
- Kandidaten kan anvende, rengjøre og bruke teknisk utstyr som brukes i rengjørings- og steriliseringsprosesser og kommunisere om dette i fagfeltets terminologi.
- Kandidaten kan finne informasjon og fagstoff i fagkilder for å finne løsninger på problemstillinger innen spesialrenhold i helsetjenesten.
- Kandidaten kan kartlegge og identifisere faglige problemstillinger innenfor spesialrenhold i helsetjenesten og foreslå tiltak overfor identifiserte problemer.

Generell kompetanse

- Kandidaten har forståelse for helsesektoren og spesialrenhold
- Kandidaten har utviklet en etisk grunnholdning i utøvelsen av spesialrenhold i helsesektoren
- Kandidaten kan utføre arbeid som en del av et team og samarbeider med både egne og andre faggrupper som inngår i spesialrenhold eller har behov for spesialrenholdtjenester.
- Kandidaten kan inngå i tverrfaglige team som trenger spesialrenholders kompetanse og kommunisere adekvat med disse
- Kandidaten kan bruke sin kompetanse og sine ferdigheter til å utvikle metoder og tjenester som er relevante for spesialrenhold i helsetjenesten.

Ytterligere kommentarer

Kulepunktene i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene i NKR skal benyttes som utgangspunkt for de fagspesifikke læringsutbyttebeskrivelsene for utdanningen. Dersom dere har utelatt noen punkter eller brukt punkter fra andre nivåer i NKR, begrunn hvorfor.

Ingen merknad da disse anses ivarettatt i tråd med NKR nivå 5.1.

Vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene *kunnskaper, ferdigheter* og *generell kompetanse*, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Det er noe uklart at kandidaten skal ha forståelse for yrkes- og bransjeetiske prinsipper. I deskriptoren «*Kandidaten kan anvende kunnskaper om hygiene, mikrobiologi, praktisk smittevern og spesialrenhold, sterilisering, utstyr og instrumenter for å forebygge og motvirke smitte, rengjøre utstyr, instrumenter og lokaler på en forsvarlig måte, både teoretisk og praktisk*», fra *ferdigheter*, er det litt uklart hvordan «teoretisk og praktisk» står til resten av deskriptoren. Det er for eksempel vanskelig å se hvordan man teoretisk skal rengjøre utstyr på en forsvarlig måte. Innholdet i deskriptoren er god, men den bør omformes språklig. Noen av deskriptorene under *ferdigheter* kan kanskje gjøres mer fagspesifikke, slik at det blir tydeligere hva slags faglige problemstillinger kandidaten skal være i stand til å møte.

I beskrivelsen går det tydelig frem at kandidatene skal utføre oppgaver innenfor helsetjenesten, dette er ikke gjenspeilet i navnet på utdanningen. Det kan tyde på at sammenhengen mellom navnet på utdanningen og innholdet ikke er god nok.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

4 Betraktninger fra panelet og NOKUT

4.1 Generelle betraktninger fra sakkyndigpanelet – vår 2014

Læringsutbyttebeskrivelsene i søknadene som kom inn til fristen 15. februar 2014 er av varierende kvalitet. I nesten alle søknadene er læringsutbyttebeskrivelsen utformet i henhold til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR). Hvordan læringsutbyttebeskrivelsene forholder seg til NKR er imidlertid varierende. Her presenteres noen generelle betraktninger om vurderingen av alle læringsutbyttebeskrivelsene, samt råd til fagskoler og søkere som skal utarbeide læringsutbyttebeskrivelser.

Vær fagspesifikk

Noen læringsutbyttebeskrivelser er mer eller mindre rene avskrifter av NKR, der kun få begreper i de generelle læringsutbyttebeskrivelsene er endret. Eksempler på det er at deskriptoren «har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor et spesialisert fagområde» er omformet til «har kunnskap om begreper, prosesser og verktøy som anvendes innenfor petroleumsteknologi». Sakkyndigpanelet mener at en slik omforming ikke i tilstrekkelig grad viser utdanningens faglige innhold og profil. Den sier for lite om hva studenten faktisk har av kunnskap etter endt utdanning, og er derfor ikke egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner. Begrepene må gjenspeile det studentene skal lære i utdanningen.

Andre læringsutbyttebeskrivelser blir for detaljerte og spesifikke. Dersom alle begreper, prosesser og verktøy ramses opp, vil dette ofte gjøre at tilbyderen ikke kan foreta endringer på emnenivå uten at den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen må endres. Sakkyndigpanelet mener at det bør komme frem hva slags prosesser, begreper og verktøy det er snakk om. Dette kan gjøres ved å vise til hva som er hensikten med prosessene og verktøyene, for eksempel «kartleggingsverktøy», «planleggings- og styringsverktøy», «materialomforming og energi- og produksjonsprosesser» eller lignende. Sakkyndigpanelet mener Studieforbundet AOF Norges beskrivelse av kunnskaper i utdanningen *barn med særskilte behov* er fagspesifikk nok, uten å bli for detaljert.

Vær presis i ordbruken

Det er viktig å være presis med hensyn til de begrepene i NKR som sier noe om nivået. Disse kjerneordene er ord som «har kunnskap om», «har innsikt i», «har forståelse for». I mange av læringsutbyttebeskrivelsene benyttes mange ulike begreper slik som «god kjennskap til», «ha grunnleggende kunnskap om», «har grunnleggende kjennskap». Det er uklart hva det vil si at noen har *god* kjennskap til noe. Ofte blir også nivået feil, når man ikke forholder seg til begrepene på nivå 5. For eksempel beskriver «grunnleggende kunnskaper» kompetanse på grunnskolenivået.

Å skrive ting i parentes i en læringsutbyttebeskrivelse er ikke hensiktsmessig, da det fort blir uklart hva man mener med begrepene. Et eksempel på dette er deskriptoren «har kunnskap om helsefremmende arbeid og fokusere på å styrke positive faktorer hos brukeren og i miljøet (empowerment)» (sic).

Velg målbare deskriptorer

En del av læringsutbyttebeskrivelsene inneholder begreper som gjør det vanskelig å måle om studenten har oppnådd læringsutbyttet. Eksempler på dette er «ha evne til», «bruke sin faglige og personlige trygghet», «være lojal» og «være bevisst sin kreativitet og sitt mot». Læringsutbyttene skal kunne måles (Jf. veiledning til fagskoletilsynsforskriften s.18), og det er uklart hvordan evner,

trygghet, lojalitet og mot skal kunne vurderes. Likeledes kan disse sies å være personlige eller medfødte egenskapene, og ikke noe studenten opparbeider som resultat av læringsprosessen.

Vær realistisk

Det har vært utfordrende for sakkyndigpanelet å vurdere utdanninger på henholdsvis 30 og 60 fagskolepoeng som begge ligger på nivået fagskole 1. Det er imidlertid mulig for en spisset utdanning på 30 fagskolepoeng å lede frem til samme sluttnivå som en bredere utdanning på 60 fagskolepoeng.

Noen av utdanningene ser ut til å ligge på for høyt nivå. Det er særlig de brede utdanningene som ser ut til å ha for ambisiøse læringsutbyttebeskrivelser i forhold til omfanget av utdanningen. I noen tilfeller kan dette skyldes upresis språkbruk eller bruk av for generelle begreper. Et eksempel på dette er deskriptoren «kan utføre selvstendig arbeid som mellomleder og/eller saksbehandler i privat og/eller offentlig virksomhet».

Hold dere til NKR

For at den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen skal kommunisere godt og være i tråd med NKR, må den dekke kulepunktene i den generelle beskrivelsen. Flere av læringsutbyttebeskrivelsene manglet deskriptorene om bransjekunnskap og kjennskap til yrkesfeltet og det å kunne oppdatere sin yrkesfaglige kunnskap. I matrisen med de generelle deskriptorene på nivå 5 er noen felter blanke for nivå 5.2. Der det finnes blanke felter for nivå 5.2, gjelder deskriptoren som står på nivå 5.1. Det er viktig å skille nivå 5.1 fra nivå 5.2, og benytte de begrepene som gjelder for den aktuelle utdanningen.

Dersom det er noen deskriptorer som ikke er aktuelle for en utdanning, kan disse utelates, men da skal dette kommenteres og argumenteres for i NOKUTs søknadsskjema. Det samme gjelder dersom man benytter deskriptorer fra andre nivåer. I europeisk sammenheng snakker man om «best fit» (best mulig samsvar), dvs. at man erkjenner at det i flere tilfeller er slik at ikke alle deler av læringsutbyttet ligger på det samme nivået, men at det samlede læringsutbytte man sitter igjen med, avgjør at kvalifikasjonen plasseres inn på det gitte nivå. Alle tilbyderne som har søkt våren 2014 mener at de kun har brukt deskriptorer fra nivå 5. Sakkyndigpanelet har imidlertid funnet flere deskriptorer fra andre nivåer i læringsutbyttebeskrivelsene.

De aller fleste læringsutbyttebeskrivelsene inneholder kompetansebeskrivelser, altså beskrivelse av hva studenten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Noen har imidlertid formulert noen av deskriptorene som mål, eller som resultater av læringsprosessen. Deskriptorer som beskriver læringsaktiviteter eller resultatet av læringsprosessen er ikke i tråd med NKR og hører ikke med i en læringsutbyttebeskrivelse. Eksempler på slike er: «motta veiledning fra praksisfelt og lærer», «fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert og bearbeidet teori, og drøftet sammenhengen mellom teori og praksis» og «kunnskap om praksisstedets organisasjon og plassering i den øvrige helse- og sosialtjenesten».

I noen utdanninger beskriver en deskriptor flere læringsutbytter, og noen deskriptorer er svært omfattende. Det er bedre å dele en deskriptor enn å ha en som er altfor omfattende og som dekker flere ulike læringsutbytter. Noen læringsutbyttebeskrivelser er etter sakkyndigpanelets oppfatning mer komplisert formulert enn de trenger å være. Formuleringene skal stå på vitnemålet til studentene, og skal kunne kommunisere godt med for eksempel fremtidige arbeidsgivere. Da er det viktig at språket er så lett forståelig som mulig.

Sikre sammenhengen

I noen utdanninger har ikke sakkyndigpanelet kunnet se at læringsutbyttebeskrivelsen dekker det som utdanningens navn omhandler. I andre utdanninger er det vanskelig å se sammenhengen mellom kunnskapene, ferdighetene og den generelle kompetansen som studentene oppnår. Det er viktig å bruke sin faglighet også i utarbeidelsen av deskriptorene i den generelle kompetansen. Det er ikke slik at alle helseutdanninger eller alle tekniske utdanninger skal lede til den samme generelle kompetansen.

Nå har sakkyndigpanelet kun sett på den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen, men sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelsen for utdanningen som helhet og for hvert emne må også henge nøye sammen.

Kort oppsummert:

- Ikke bare kopier de generelle beskrivelsene i NKR, men gjør dem fagspesifikke uten å bli for detaljert. Formuler med egne ord hvilket læringsutbytte studenten i den aktuelle utdanningen skal ha.
- Vær presis på språkbruk når det gjelder kjerneord som innsikt, kjennskap, kunnskap og så videre.
- Bruk målbare begreper og unngå slik ting som mot, evne, god og så videre.
- Læringsutbyttet skal være realistisk – ikke for ambisiøst i forhold til omfanget.
- Dekk alle relevante punkter i NKR, og begrunn dersom noen utelates.
- Begrunn dersom punkter fra andre nivåer benyttes.
- Skill mellom nivå 1 og 2.
- Bruk fagligheten og sikre sammenhengen mellom kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.
- Navnet på utdanningen må henge sammen med læringsutbyttet.
- Ikke bruk floskler.

4.2 NOKUTs betraktninger etter første del av forsøket – vår 2014

NOKUT forventet at bruken av sakkyndigpanel ville føre til en mer konsistent søknadsbehandling på tvers av fagområder. Metoden vi har benyttet så langt i forsøksordningen har ført til en mer konsistent søknadsbehandling enn om hver enkelt sakkyndig komité skulle vurdere om læringsutbyttebeskrivelsene er i tråd med NKR. Til tross for at sakkyndigpanelet ikke har kunnskap om alle de ulike fagområdene, ser vi at de har kunnet vurdere både læringsutbyttebeskrivelsenes nivå, struktur, og om de er utformet som kompetansebeskrivelse. De har også kunnet vurdere om læringsutbyttebeskrivelsen er fagspesifikk og konkret nok til å kommunisere med yrkesfeltet, utdanningsinstitusjoner og studenter. Om det faglige innholdet og profilen er yrkesrelevant og i tråd med det yrkesfeltet har behov for, må vurderes av sakkyndige som har kompetanse innen det aktuelle fagområdet. Vi mener imidlertid at forsøksordningen så langt har fungert tilfredsstillende også med hensyn til sakkyndigpanelets vurdering av om læringsutbyttebeskrivelsene gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Sakkyndigpanelets generelle betraktninger i kapittel 4 inneholder mange gode råd til tilbydere og søkere som skal utforme læringsutbyttebeskrivelser. Erfaringene fra denne søknadsrunden tilsier både

at vi bør gjøre visse endringer i *veiledning til fagskoletilsynsforskriften*, slik at denne i større grad imøtekommer utfordringene til tilbyderne og at vi går mer aktivt ut og veileder fagskolene.

Et av de forholdene som sakkyndigpanelet pekte på var å være presis i ordbruken. NOKUT kan tydeligere kommunisere nivåforskjellen mellom kjernebegreper som «kjennskap til», «kunnskap om» og «innsikt i». Blooms taksonomi vil også kunne være til hjelp for fagskolene i denne sammenhengen. NOKUT inviterer til søkerkurs 21. mai der læringsutbyttebeskrivelser vil være et sentralt tema. Erfaringene fra denne søknadsrunden vil danne grunnlag for vår veiledning.

Et annet inntrykk NOKUT har, er at tilbyderne i alt for stor grad tror de må følge NKR i ett og alt, eller at de ikke argumenterer for hvorfor de fraviker NKR. NOKUT må bli tydeligere at det er legitimt å fravike beskrivelsene på nivå 5, så lenge utdanningen samlet ligger NKR-nivå 5. Men det er også viktig at tilbyderne er tydelige på hvorfor de benytter deskriptorer på et høyere eller lavere nivå.

NOKUT stiller seg for øvrig bak sakkyndigpanelets anbefalinger.

4.3 Panelets råd til sektoren – høst 2014

Læringsutbyttebeskrivelsene i søknadene som kom inn til fristen 15. september 2014 viser en svært positiv utvikling i fagskolenes arbeid med å beskrive utdanningene i tråd med NKR. Flertallet av læringsutbyttebeskrivelsene er utformet i tråd med NKR, og fremstår dessuten som gode verktøy til å kommunisere innholdet i utdanningene.

Der skolene har fulgt rådene, har de også laget beskrivelser som jevnt over er av vesentlig høyere kvalitet enn i første del av forsøket med panelvurdering. Panelets betraktninger fra høsten 2014 handler derfor mer om å gi råd til å heve kvaliteten på læringsutbyttebeskrivelsene ytterligere, enn bare å få dem opp på et minimumsnivå.

Husk at LUB skal stå på vitnemålet

Kandidatene skal bruke LUB til å formidle sin kompetanse til arbeidsgivere. Noen vil også bruke den til å kommunisere med utdanningsinstitusjoner, i tilknytning til søknad om innpassing eller fritak. Det er derfor viktig å tenke på målgruppe, og å huske at beskrivelsen skal følge kandidatene over tid.

I tillegg til yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner er det flere ulike mottakere og brukere av LUB. Potensielle studenter må kunne bruke LUB til å vurdere om utdanningen vil kunne gi dem kompetansen de søker. Andre i fagmiljøet, og kanskje spesielt nye lærere, må kunne bruke LUB til å forstå og samarbeide om innholdet i utdanningen.

Fagskolene bør derfor sørge for å prøve ut hvor godt LUB kommuniserer ved å la disse gruppene, og andre som kan være relevante, lese og kommentere LUB.

Gjør grundig språkvask og korrektur

LUB skal være et kommunikasjonsverktøy som retter seg utover. Derfor er det viktig at beskrivelsene er skrevet i et korrekt og godt lesbart språk. Vær nøye med språkvask og korrektur, og tenk på at det blant de viktigste målgruppene både er studenter som vurderer å søke seg til utdanningene deres og mulige arbeidsgivere for kandidatene dere uteksaminerer. Et uryddig språk kan gi et dårlig inntrykk.

Husk også at skrivefeil kan endre meningsinnholdet eller føre til misforståelser. Et eksempel på dette fra høstens søknader er denne: Kandidaten skal ha «kunnskap om de ulike dyrkningsbetingelser herav klima, topografi, geologi samt produksjonsprosesser for alkoholholdige drikkevarer og ikke alkoholholdige drikkevarer som kaffe, te og vann». Her mangler det en bindestrek, og det blir derfor uklart om kandidaten har kunnskap om dyrkningsbetingelser og produksjonsprosesser for kaffe, eller ei.

På grunn av at læringsutbyttebeskrivelsene må forholde seg til et rammeverk, og at de tre kategoriene deskriptorer skal ha en indre sammenheng, må det bli en del gjentakelser i beskrivelsene. Det er derfor viktig å unngå unødige repetisjoner. Et eksempel på dette er å ikke starte hver deskriptor med «Kandidaten [...]». Vi anbefaler også at dere bruker «kandidaten», når det er snakk om det de har oppnådd *etter* fullført utdanning, og «studenten» når dere i studieplanen beskriver det som foregår *under* utdanningen.

LUB skal være yrkesrettet

Skriv realistisk

Dette er knyttet til rådet panelet gav våren 2014 om å skrive konkret og realistisk.

En diskusjon som dukket opp i vurderingen av flere av beskrivelsene knyttet seg til det komiteen oppfatter som uheldige overdrivelser av nivå. Noen utdanninger er beskrevet på en måte som gir inntrykk av at kandidatene skal få kompetanse som panelet knapt venter seg fra kandidater med lengre utdanninger på høyere nivå. Dette er ikke et nytt fenomen, men kan likevel få utilsiktede konsekvenser.

Panelet trakk frem flere felt der arbeidsgivere gjerne ønsker seg kompetente arbeidere som kan utføre oppgaver som vil være vanskelig å utføre om man bare har videregående opplæring, mens kandidater med bachelor- eller masternivåutdanning ofte føler at de ikke får brukt sine teoretiske kunnskaper og akademiske ferdigheter i slike jobber. De mente fagskoleutdanninger kan gi arbeidslivet sårt tiltrengt kompetanse, men at fagskolene ved å overby kompetansenivået til kandidatene gir feil inntrykk. Det kan overskygge den kompetansen kandidatene faktisk har. Ligger beskrivelsen av en fagskoleutdanning svært nært beskrivelsen av en bachelorutdanning, vil en arbeidsgiver kanskje heller velge bachelorkandidaten.

Samarbeid med yrkesfeltet

Yrkesfeltet bør være en av fagskolenes viktigste samarbeidspartnere i utvikling av LUB. Det er mange måter dette samarbeidet kan legges opp, men vi anbefaler å gjøre det i flere etapper. Det kan være svært nyttig å be yrkesfeltet komme med innspill på hvilken kompetanse de trenger og så utvikle beskrivelsen. Det kan også være til stor hjelp å be arbeidsgivere komme med kommentarer på en utarbeidet beskrivelse. Å bare gjøre det ene *eller* det andre vil trolig gi et dårligere resultat.

Prøvesteinen må uansett være om mulige arbeidsgivere forstår at utdanningen er relevant og om de tror på at utdanningen vil gi kandidatene det læringsutbyttet arbeidsgiverne trenger.

Skriv konkret og faglig

Også de mer overordnede generalistutdanningene må knyttes til et fag. Ikke glem hvem som skal tas opp til utdanningen, men bruk beskrivelser av det studentene skal ha med fra videregående opplæring som referanse i arbeidet med utforming av LUB.

Still spørsmålet «Hva betyr denne deskriptoren i denne utdanningen?». En del deskriptorer blir lett floskler med liten nytteverdi fordi det for eksempel ikke er konkretisert hva slags regelverk og standarder kandidatene skal ha innsikt i, hva slags betydning utdanningen faktisk har i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv, eller fordi det ikke kommer klart frem hva dere mener med etiske prinsipper og etisk grunnholdning.

Husk at dersom dere ikke har en klar og tydelig forståelse av hva disse deskriptorene betyr i utdanningen og yrket, vil det være vanskelig for studentene å forholde seg til dem, og arbeidslivet vil ha vanskelig for å forstå disse delene av kandidatenes kompetanse. Dersom det ikke går an å konkretisere enkeltbegreper fra de generiske beskrivelsene fordi de faktisk ikke er relevante i utdanningen og yrket, er det bedre å ikke ta dem med enn å beholde dem som de står i NKR. Om dere har gode grunner for å gjøre slike tilpasninger, bør dere oppgi begrunnelsen i søknadsskjemaet.

Sørg for god sammenheng mellom navn på utdanning og beskrivelse

I flere av vurderingene stiller panelet spørsmål ved om det er god nok sammenheng mellom navnet på utdanningen og beskrivelsen. Eksempel på dette er utdanninger der flere temaer tilsynelatende er vektlagt likt i beskrivelsen, mens bare ett av disse temaene er med i navnet på utdanningen. I andre finner panelet at et tema som ledelse går igjen under alle deskriptorkategoriene, uten at temaet er nevnt i navnet på utdanningen.

En del av utdanningene har også navn det ikke uten videre er lett å forstå innholdet i. Navnet må ikke nødvendigvis være forståelig for hvem som helst, men dere bør prøve ut på samarbeidspartnere i yrkesfeltet om navnet kommuniserer godt.

Samarbeid på tilbydernivå og på tvers av tilbydere

Det er viktig å samarbeide utadrettet for å lage gode læringsutbyttebeskrivelser. Det er også viktig å samarbeide godt internt på tilbydernivå. Der en tilbyder har søkt om godkjenning for flere utdanninger, finnes det eksempler på at det er ganske store forskjeller i hvor gode beskrivelsene er. Selv om læringsutbyttebeskrivelsene skal ha et tydelig faglig innhold, handler det også om å forholde seg til et rammeverk, og å lage beskrivelser som kommuniserer godt. Det kan derfor være fruktbart å samarbeide på tvers av fag, slik at de som er gode kan dele sine kunnskaper og erfaringer.

Vi anbefaler også å samarbeide med fagpersoner fra andre fagskoler og tilbydere. Deling av erfaringer dere imellom vil kunne være nyttig i arbeidet med å utvikle læringsutbyttene. Dersom dere arbeider frem en felles forståelse av hva som er gode beskrivelser, kan det være med på å styrke forståelsen av utdanningene og sektoren. Ikke minst vil det lette arbeidet med innpassing, noe som kan være til stor hjelp for studenter som av ulike grunner ønsker å bytte fagskole, eller for kandidater som ønsker å utvide sin kompetanse ved å ta flere fagskoleutdanninger.

Utdanninger med felles emner

Fagskoletilsynsforordningen definerer at en fagskoleutdanning skal gi «ett samlet læringsutbytte». Det er derfor ikke anledning til å ha spesialiseringer på samme måte som tidligere. Dersom spesialiseringen fører til at læringsutbyttet på overordnet nivå må ha ulikt innhold, må det være ulike utdanninger. Dersom innholdet er likt, bør det beskrives likt. Det vil også gjøre innpassing enkelt. Derfor skal det ikke ha store konsekvenser for studentene at utdanningene må defineres som ulike utdanninger.

Utdanningene fra Fagskolen Innlandet kan nok være eksempel på at flere utdanninger har mye felles innhold. Dette er utdanninger der kandidatene skal få kompetanse i blant annet drift, etablering og salg

med særlig fokus på ulike deler av landbruket. Panelet har et inntrykk av at dette er grunnen til at en del av deskriptorene fremstår som noe generelle.

Det kan tenkes at man har utdanninger der studentene kan velge ulike områder å gå dypere inn i, men at det overordnede formålet med fordypingene er så likt at det ikke bør gi utslag i ulike læringsutbyttebeskrivelser. Både praksis, slik det er vanlig å ha i helsefagene, og hovedprosjektet man gjerne har på tekniske fag, er eksempel på slike. Innholdet i disse vil ikke være helt like for hver student. Grunnen til at utdanningene har praksis og prosjekter, og målet med dem, er derimot likt i hver utdanning. Det er ikke enkelt å definere på forhånd hvor grensene går for når valgmulighetene i en utdanning gjør at studentene får ulik sluttkompetanse, det må bli opp til sakkyndige komiteer å vurdere i hver enkelt sak. Det kan derimot ikke være rom for at én utdanning er beskrevet med deskriptorer som dekker noen av kandidatens kompetanse, mens andre deskriptorer gjelder for andre kandidater.

Tilbydere som står overfor disse problemstillingene må gjøre en grundig vurdering av om det faktisk er ulike utdanninger. Dersom det er slik at studentene kan gjøre valg som gjør at de får ulike sluttkompetanser, må det bli ulike læringsutbytter og ulike utdanninger. Disse vil da trolig ha mye av læringsutbyttebeskrivelsene felles. I disse tilfellene anbefaler vi at tilbyder gjør NOKUT oppmerksom på dette i søknaden. Sakkyndige må i hver enkelt søknad gjøre en vurdering av om emnene har en god nok sammenheng, eller om utdanningene er satt sammen av frittstående moduler som ikke til sammen utgjør en helhetlig utdanning.

Lederutdanning på fagskolenivå

Flere utdanninger har lagt vekt på kompetanse i ledelse i læringsutbyttebeskrivelsene. NKR definerer ikke ledelse som hverken *ferdighet* eller *generell kompetanse* på noen nivåer. Det å ta med temaet på nivå 5 er altså ikke et direkte avvik fra NKR. Det er i denne sammenheng relevant at man etter fullført nivå 4A (fag- og yrkeskompetanse) skal kunne «veilede andre i arbeidet», og etter nivå 4B (generell studiekompetanse) skal kunne «veilede andre i avgrensede faglige situasjoner». Sammen med hvor stor del ledelse skal være i utdanningen, vil dette ha noe å si for hvor høyt nivå man kan få kandidatene.

Sett i sammenheng med de øvrige generiske deskriptorene på nivå 5, og med tanke på at fagskole skal bygge direkte på videregående opplæring, fremstår det å skulle få lederkompetanse som noe høyt i de fleste beskrivelsene der temaet er tatt med. Dersom ledelse skal være med i læringsutbyttebeskrivelsen, forventer vi at dette temaet er synlig under *kunnskaper*, *ferdigheter* og *generell kompetanse*, og at det er en god sammenheng mellom disse.

Selv om det ikke kommer så tydelig frem i de beskrivelsene der ledelse er et tema, er det sannsynlig at tilbyderne har ganske spesifikke lederroller i tankene. Det vil derfor være viktig å være tydelig på hva slags ledelse kandidatene skal ha kompetanse i, og at denne kompetansen blir tydelig knyttet til det faglige innholdet i utdanningen.

Kort oppsummert:

- Tenk på målgruppe, og at læringsutbyttebeskrivelsen skal stå på vitnemålet
- Korrekt og presist språk hjelper kandidatene å formidle kompetansen sin, og gjør at læringsutbyttebeskrivelsen kommuniserer bedre. Husk språkvask og korrektur.
- Vis i læringsutbyttebeskrivelsen at utdanningen er yrkesrettet. Prøv ut læringsutbyttebeskrivelsen ved å la noen fra arbeidslivet få uttale seg. Forstår mulige

arbeidsgivere at utdanningen er relevant? Tror de kompetansen dere beskriver er realistisk å oppnå?

- Pass på at navnet på utdanningen har en god sammenheng med læringsutbyttebeskrivelsen. Om navnet på utdanningen signaliserer at kandidatene kjenner noen tema veldig godt, må det komme frem i læringsutbyttebeskrivelsen og omvendt.
- Jobb sammen med andre om utforming av læringsutbyttebeskrivelser. Dere kan få mye ut av å jobbe på tvers av fag og utdanninger hos egen tilbyder. Samarbeid mellom tilbydere vil også kunne gi gode resultat.
- Vær særlig oppmerksom på læringsutbyttebeskrivelsene når flere utdanninger har felles emner. Det som er likt, må nødvendigvis beskrives likt, men pass på at ikke det konkrete faget forsvinner i den overordnede beskrivelsen.
- Mange fagskoleutdanninger skal gi en form for lederkompetanse. Vær tydelige på hva slags lederrolle dere mener kandidatene skal kunne ta, og glem ikke å sikre sammenhengen mellom *kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse*.

4.4 NOKUTs betraktninger etter andre del av prosjektet – høst 2014

I rapporten *Vurdering av overordnede læringsutbyttebeskrivelser*, som kom 10. april 2014, påpekte panelet mangler som gikk igjen i mange av LUBene, og gav råd til hvordan fagskolene burde utarbeide LUB.

Rapporten viste at det var behov for mer veiledning om hvordan skolene skulle forholde seg til NKR. NOKUT har derfor holdt seminarer rundt i landet, der vi har kurset representanter fra skolene i NKR og læringsutbyttebeskrivelser, med utgangspunkt i panelets rapport og anbefalinger. Ser også nedenfor om NOKUTs videre veiledning. De rådene sakkyndigpanelet gav våren 2014 er fremdeles nyttige, og skolene bør se til disse når de utarbeider læringsutbyttebeskrivelser. Samtidig er det tydelig at rådene i stor grad har nådd frem til de som utarbeider beskrivelsene, for i LUBene panelet har vurdert høsten 2014 er disse manglene unntaket heller enn regelen.

To viktige mål for forsøksprosjektet var å sette en norm for hvordan vi forventer LUB på nivå skal være utformet, og å få tydeliggjort kravene LUB må oppfylle. Disse målene mener vi prosjektet har oppnådd.

Etter første del av forsøket konkluderte vi med at vi hadde oppnådd en mer konsistent saksbehandling. I løpet av søknadsbehandlingen har vi fått tilbakemeldinger fra sakkyndige om at de har hatt stor nytte av de vurderingene de har fått overlevert fra panelet. Vi kan derfor si at prosjektet i tillegg til å føre til mer konsistens, også har gitt kvalitetsheving i søknadsbehandlingen.

Før forsøket startet, visste vi at veiledningen fagskolene hadde fått ikke hadde vært god nok. Våren 2014 kunne vi ut ifra panelvurderingene få en god oversikt over hvilke områder vi burde gi mer veiledning i. Derfor satte vi i gang en seminarrekke der vi reiste rundt i landet og holdt kurs om NKR og LUB, med utgangspunkt i panelrapporten. I informasjonen om seminarene la vi vekt på at vi ønsket å møte fagmiljøene ved skolene. Et sekundært resultat fra forsøket har derfor vært at vi har fått direkte kontakt med undervisningspersonale fra fagskolene, og fått nyttige diskusjoner og tilbakemeldinger.

Den viktigste gevinsten prosjektet har gitt, er en rask og betydelig kompetanseheving om læringsutbyttebeskrivelser og NKR. Læringsutbyttebeskrivelsene fra høsten viser at fagskolene på kort tid har kommet veldig mye lenger i implementeringen av NKR sammenlignet med bare et halvt år tidligere. Internt i NOKUT har vi også hatt en tilsvarende kompetanseheving, og er nå bedre rustet for å gi god veiledning enn det vi var før prosjektet startet.

NOKUT stiller seg for øvrig bak sakkyndigpanelets anbefalinger.

NOKUTs videre veiledning

Denne rapporten vil fremover være en viktig del av NOKUTs veiledning til fagskolene om utforming av LUB. Det er nyttig å se ulike LUB ved siden av hverandre, og rapporten skal fungere som et verktøy skolene kan bruke til å bli trygge på at LUBene deres er gode.

LUB vil fortsette å være et sentralt tema på NOKUTs søkerkurs. Som i andre deler av godkjenningen, kan NOKUT ikke gi noen form for forhåndsgodkjenning utenfor de vanlige godkjennings- og tilsynsprosessene. NOKUT ønsker først og fremst å gi god og konsistent veiledning gjennom søkerkursene og veiledningene som ligger på www.nokut.no. Dersom disse ikke gir svar på problemstillinger dere har, kan vi også gi generelle svar på e-post og telefon.

Vedlegg 1 Beskrivelse av medlemmene i panelet

Instituttleder/lektor Martin Bayer, Institut for Kultur og Identitet ved Roskilde Universitet

Bayer er utdannet mag.art. i pedagogikk fra Københavns Universitet og har sin ph.d. fra samme sted. Siden 2008 har han fungert som instituttleder ved Institut for Didaktik, og mellom 2005 og 2008 var han instituttleder ved Institut for Curriculumforskning ved DPU. Han har vært aktiv i mange faglige nettverk, blant annet Nordisk nettverk for forskning i læreruddannelse og læreres profesjonelle utvikling. I 2013/2014 har Martin Bayer tatt del i en referansegruppe for NOKUT. Referansegruppen har vurdert læringsutbyttebeskrivelser for de historisk-filosofiske mastergradstudiene som er med i NOKUTs tilsyn med eksisterende virksomhet. Han har også deltatt i Danmarks Evalueringsinstituts (EVA) pilot med akkreditering av profesjonshøgskolen VIA.

Kvalitetskonsulent Helle Korshøj Bendixen, Københavns Erhvervsakademi (KEA)

Bendixen er utdannet cand.scient.pol. fra Aarhus Universitet. Hun har arbeidet en årrekke som konsulent for den danske akkrediteringsinstitusjonen for tertiær utdanning (Danmarks Akkrediteringsinstitusjon). Hun har bred erfaring med akkreditering av nye og eksisterende utdanninger, herunder også hvordan akkreditering ivaretas internasjonalt. Bendixen er nå ansatt som kvalitetskonsulent ved Københavns Erhvervsakademi (KEA). Her er hun prosjektkoordinator og rådgiver overfor de involverte fagmiljøene i arbeidet med å utvikle nye utdanninger og ved revisjon av eksisterende utdanninger. Utforming av læringsutbyttebeskrivelser i tråd med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket står sentralt i dette arbeidet. Bendixen arbeider også med utvikling og implementering av kvalitetspolitikk og -tiltak på institusjonelt nivå. Hun har dessuten erfaring med akkreditering og strategisk kvalitetsarbeid fra Københavns Universitet.

Seniorrådgiver Martin Christopher Bould, Ciber Norge AS

Martin Christopher Bould har historie hovedfag, mellomfag i statsvitenskap og etterutdanning i forvaltningsinformatikk fra Universitetet i Oslo. Han har bred erfaring fra ulike stillinger innen arkiv og dokumentforvaltning og arbeider nå som seniorrådgiver ute hos ulike oppdragsgivere med arkiv og dokumentfaglige problemstillinger. Ved flere anledninger har han hatt oppdrag som arkivfaglig konsulent ved innføring av sakarkivløsninger ute hos kunder. I perioden 2004-2005 hadde Bould ansvaret for undervisningsopplegg, pensum og veiledning av studenter i arkivfag ved Høgskolen i Oslo. I perioden 2005- 2006 hadde han det formelle emneansvaret for arkiv 2030 (elektronisk langtidslagring og arkiv) som inngikk i det daværende årstudiet i arkiv ved UiO. I tillegg underviser han i elektronisk arkiv og langtidsbevaring arkiv1020 og arkiv2020 ved UiO. Han er også sensor og bidragsyter ved pensumrevisjoner. I 2013 har han undervist på et arkivfaglig etterutdanningstilbud på Høgskolen på Lillehammer og Folkeuniversitetet i Midt Norge i Trondheim, i tillegg til å være sensor på Høgskolen på Lillehammer. Bould har erfaring som sakkyndig for NOKUT.

Studieleder Marta Grongstad, Universitetet i Tromsø

Grongstad er utdannet sykepleier med master i sykepleie og helsefag fra Universitet i Tromsø. Hun har tatt praktisk pedagogisk utdanning, studert IKT og didaktikk og har en videreutdanning innen aldring

og eldreomsorg. Grongstad har jobbet mye med desentraliserte og nettbaserte studier, både med bruk av videokonferanse og ulike læringsplattformer. Hun har jobbet mange år som lærer og studieleder av videreutdanningsstudier innen eldreomsorg ved Høgskolen i Tromsø. Hun er nå ansatt som studieleder ved bachelorutdanningen i sykepleie ved Institutt for helse og omsorgsfag, Universitet i Tromsø, Norges arktiske universitet. I 2010-2012 hadde hun permisjon fra studielederstillingen ved UIT og var ansatt i Oslo kommune som fagutviklingssykepleier ved to sykehjem. Hun startet da opp og ledet flere fag- og utviklingsprosjekter for ledere og helsearbeidere i kommunehelsetjenesten. Hun har gjennom flere år hatt et nært samarbeid med ulike utdanningsinstitusjoner, kommuner og spesialisthelsetjenesten rundt kompetanseheving av ulike helsepersonell. Grongstad har bred erfaring som sakkyndig for NOKUT.

Professor i gruvedrift ved institutt for geologi og bergteknikk Sunniva Haugen, NTNU

Haugen er utdannet sivilingeniør i gruvedrift fra Berg A ved Norges tekniske høgskole, og har en doktorgrad om operativ planlegging og styring av industrimineralgruver. Hun har tidligere vært ansatt i Boliden Mineral AB i Sverige, der hun har vært seksjonssjef ved forsknings- og utviklingsavdelingen samt sjef for to av Bolidens gruver. Haugen har i tillegg praktisk erfaring fra Bleikvassli Gruber, Sulitjelma Bergverk og Elkem Skaland. Haugen har erfaring som sakkyndig for NOKUT.

Rektor / daglig leder Morten Flate Paulsen, Campus NooA

Paulsen har lang erfaring som utviklingsleder NKI Nettstudier der han blant annet jobbet mye med utvikling og evaluering av nettkurs og nettstudier både på høgskole- og fagskolenivå. På NKI hadde han også i flere perioder fagansvar for blant annet IT-fag og pedagogiske fag. Han er nå primært daglig leder for nettskolen Campus NooA, men har også en stilling som professor II ved Høgskolen i Sør-Trøndelag der han blant annet er involvert i utvikling av et masterprogram.

Førsteamanuensis Gabriella Maria Tranell, NTNU

Gabriella Tranell er førsteamanuensis ved Institutt for materialteknikk ved NTNU. Hun avla sin ph.d. innenfor feltet "Materials Science & Engineering" ved University of New South Wales, Australia i 1999. Hun leder Nordic 5tech masterprogrammet Innovative Sustainable Energy Engineering (ISEE) ved NTNU. Tranell er direktør for Senter for fornybar energi (SFFE). Hun har også vært prosjektleder for flere SINTEF-prosjekter og prosjekter i regi av NTNU. Hun har en solid fagbakgrunn og kan vise til en lang rekke publikasjoner innenfor feltet fornybar energi, herunder solenergi. Hun har også veiledet en rekke master- og ph.d.-studenter innen feltet og har vært leid inn som ekspert ved nasjonal vurdering av utdanninger innenfor energifeltet for Høgskoleverket i Sverige. Tranell har også tidligere vært sakkyndig for NOKUT.